Anna Erelle

Losing My Religion

Continuarea bestsellerului
În pielea unei jihadiste

POLIROM

Anna Erelle

Losing My Religion

Traducere de Nicolae Constantinescu

POLIROM
2017

Anna Erelle, *Losing My Religion*
© Éditions Robert Laffont, S.A., Paris, 2017
© 2017 by Editura POLIROM, pentru ediţia în limba română

www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53

ISBN ePub: 978-973-46-6784-0
ISBN PDF: 978-973-46-6785-7
ISBN print: 978-973-46-6688-1

Coperta: Carmen Parii
Pe copertă: © psychoshadow/Depositphotos.com

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Deoarece împotriva ei a fost pronunţată o *fatwa*, ANNA ERELLE nu-şi poate dezvălui adevărata identitate. În prezent colaborează cu un serviciu de informaţii privat şi cu diferite canale media internaţionale, precum CNN sau National Geographic. Prima sa carte, *În pielea unei jihadiste*. *O mărturie despre filierele de re-crutare ale Statului Islamic* (Polirom, 2015), a fost tradusă în 15 ţări şi urmează să fie ecranizată.

Este povestea unui om care cade dintr-un imobil de 50 de etaje. Tipul, în timp ce se prăbuşeşte, repetă întruna ca să se liniştească: „Până aici e bine, până aici e bine, până aici e bine”. Dar nu căderea e importantă, ci aterizarea...

Replica finală din filmul *Ura*[*1]

*1. *La Haine*, film francez de Mathieu Kassovitz, recompensat cu un premiu la Cannes în 1995 şi cu trei premii César în 1996 (n.tr.).

Anul trecut am scris un testament. Am 30 de ani, n-am copii şi nici prea multe bunuri materiale. Totuşi, am simţit nevoia să fac asta. De doi ani sunt parcă prinsă într-un costum de scafandru şi refugiile mele au devenit „adânci divane sugerând morminte”. Am avut prea des impresia că deveneam un teren pe care se înfruntau binele şi răul. Nu trece o săptămână fără să fiu întrebată dacă mi-e frică. Ca şi cum a-ţi fi frică ar însemna să înţelegi... De la începutul acestei poveşti, pe care am provocat-o totuşi din toate puterile, nu mai controlez mare lucru.

Intrigată mai mult de prima scânteie de incendiu decât de o grămadă de cenuşă interpretabilă după voie, am intrat singură în gura lupului şi mi-am vândut virtual sufletul diavolului, ciocnindu-mă cu cel ce se pretindea calif fără să se teamă de *sheitan*[1]. Despre această aventură am scris o carte, prima, *În pielea unei jihadiste*[*2]*, fără să evaluez nicio clipă efectele colaterale. Aş fi putut oare să-i anticipez impactul asupra unor necunoscuţi, ca şi asupra celor din anturajul meu, şi cu atât mai mult consecinţele în tot ce înseamnă viaţa mea? Povestea asta modernă şi incredibilă, pe care am ezitat atât de mult s-o relatez, mi-a scăpat complet de sub control în timp ce deveneam prizoniera ei deopotrivă rebelă şi îngăduitoare. La fel ca Mélodie, personajul principal inventat de mine, de la care mi-au rămas astăzi vânătăile vinovăţiei. Mi se vorbeşte despre ea la persoana a treia, ca şi cum am locui amândouă în capul meu. Chestia se complică pentru că, de fapt, suntem trei... Înainte aveam doar un prenume. Acum jonglez între Anna – numele de autor –, Mélodie şi adevărata mea identitate, pe care trebuie s-o folosesc cu reţinere. Şi, credeţi-mă, să convieţuieşti în trei într-un singur cap devine repede un adevărat balamuc. Ceea ce s-a şi întâmplat.

Mélodie, păpuşa dezmembrată de toţi, inclusiv de mine, a fost nevoită să dispară după ce şi-a dat în vileag „povestea de iubire digitală” cu un şef din Daesh. De atunci, eu şi Anna suferim consecinţele, mai mult sau mai puţin grave, ale acestei înşelătorii. Nu te poţi da drept ucenică jihadistă fără să fii pedepsită. Dar repercusiunile acţiunilor mele nu s-au manifestat acolo unde mă aşteptam. Am fost nevoită să trăiesc ascunsă. Poliţia m-a avertizat „să fiu vigilentă”, fără să estimeze cu adevărat seriozitatea ameninţării care planează asupra mea. Viaţa mea profesională a luat o întorsătură neaşteptată pe măsură ce, în viaţa privată, se făcea gol în jurul meu.

Jurnalistă de investigaţii, i-am întins o cursă lui Bilel, un francez jihadist în vârstă de 38 de ani. Credea că eram din Toulouse şi că abia împlinisem 20 de ani, că eram dezorientată şi naivă, gata să mă încred în viaţa paradiziacă pe care mi-o promitea dacă mă duceam în Siria să mă căsătoresc cu el. De la chat-uri pe Facebook până la conversaţii intime pe Skype, am vorbit de toate, chiar de

toate, timp de o lună. Ziarul la care mă angajasem a publicat această anchetă în primăvara anului 2014, cu două luni înainte de ocuparea oraşului Mossul şi de autoproclamarea unui califat islamic, cu un trimestru înainte ca preşedintele Obama să aprobe primele bombardamente asupra Irakului, adică într-o perioadă în care, pentru mulţi dintre noi, organizaţia „Statul Islamic", care nu era numită încă Daesh, reprezenta ceva obscur, medieval şi îndepărtat, ce nu prea părea să ne privească. Într-o marţi, pe la sfârşitul după-amiezii, Statul Islamic a anunţat moartea lui Bilel, „francezul cel mai apropiat de Abu Bakr al-Baghdadi". Din acel moment, ameninţările cu moartea s-au instalat în viaţa mea ca o rutină chinuitoare. Am primit o *fatwa*[*3] care cerea să fiu violată, lapidată, apoi – totuşi – lichidată. De atunci, Bilel a rămas sabia de deasupra capului meu de agnostică şi nu ştiu unde să pun punct acestei poveşti care mi-a dat peste cap viaţa de zi cu zi.

Măcar există un astfel de punct? *În pielea unei jihadiste*, relatarea acestei anchete, a apărut joi, 8 ianuarie 2015, între atentatul de la *Charlie Hebdo* şi cel de la Hyper Cacher[*4]. Adică exact în mijlocul celor trei zile în care Franţa a devenit cenuşie, descoperind în propriul trup barbaria de care mă apropiasem din spatele ecranului computerului meu cu câteva luni în urmă, urmărind nebunia acelui „soldat al lui Dumnezeu". Coincidenţă de date redutabilă pentru mine, care, de obicei, nu prea le ţin minte... Dar cum s-o şterg pe aceasta, când istoria mea personală neînsemnată din acele zile atât de triste de ianuarie a rămas indisolubil legată de cea a ţării mele? Patria mea ofilită, epuizată, care dă dosul de când plouă cu atentate. Unde drapelele sunt mult prea des în bernă. Unde morţii şi răniţii se înmulţesc dramatic... Guvernul tot „întăreşte securitatea teritoriului", dar, paradoxal, ţara n-a cunoscut niciodată o perioadă mai rea de insecuritate de la sfârşitul celui de-al Doilea Război Mondial – aproape o viaţă de om.

Twitter-ul s-a transformat în cea mai bună sursă de informaţii, dar şi cea mai plină de cruzime. După fiecare atac care ne întunecă încă puţin viitorul, extremiştii şi inculţii se dezlănţuie. De la clasica invectivă „Du-te acasă, musulman jegos!" până la „Aşa le trebuie cruciaţilor, să ţi-o trag, Franţa!", iraţionalul cel mai indecent câştigă zilnic teren în faţa spiritului raţional al ţării iluminismului. Chiar şi acasă, la adăpost în sufragerie, te sufoci la sunetul radioului sau în faţa televizorului. Toţi au părerile lor. Toţi au devenit ghicitori în stele. Experţii improvizaţi se perindă aproape la fel de repede ca atentatele. Nigeria, Pakistan, Afganistan, Libia, Siria, Liban, Danemarca, Mali, Tunisia, Yemen, Kenya, Egipt, Camerun, Turcia, Belgia... după masacrul de la *Charlie Hebdo*, Daesh a revendicat mai bine de 30 de atentate. La fiecare reîmprospătare macabră a memoriei, redescoperim stindardul care evocă moartea deasupra capetelor noastre. Acum organizaţia teroristă poate nici să nu mai revendice, îi atribuim instantaneu paternitatea fiecărei noi barbarii. Ca şi cum terorismul ei ne-ar fi dresat. Vrem să rezistăm, dar ne împiedică de îndată ce fumăm o ţigară la terasă sau admirăm un foc de artificii, cu ochii spre cer, ţinându-ne de mână copilul. Crima continuă să le aducă câştig fanaticilor. Să fie oare setea lor de moarte mai puternică decât raţiunea noastră de a trăi?

Când privesc în urmă la ultimii doi ani, văd iubire, ură, muncă, pasiune, încredere, autodepăşire, chiar şi nebunie, dar cu siguranţă nici urmă de religie. Totuşi, în ghearele furtunii, nu mi-am pierdut niciodată credinţa. La fiecare nou atac, în minte îmi vin aceleaşi cuvinte, ricoşând din emisfera stângă a creierului în cea dreaptă, acelea din Talmud, reluate în Coran: „Cel ce ucide un om ucide întreaga omenire". Aceasta este religia mea: să crezi în aproapele tău. Neîncetat. Se spune că-ţi iei credinţa din propria inimă. Spiritualitatea mea se trezeşte acolo unde celălalt este depăşit în lupta epuizantă împotriva deznădejdii fatale, în căutarea umanităţii din fiecare dintre noi. Atâta vreme cât voi crede în om, în capacitatea lui de a fi îndreptat, voi găsi un sens pentru existenţa mea. Indiferent dacă trece prin prisma jurnalismului, a scrisului sau a patriotismului...

Părinţii mei sunt de religii diferite. În timp ce unul mă creştea arătându-mi cum să construiesc o iesle de Crăciun şi, când trebuia să-mi fac ordine în cameră, îmi repeta: „Milostenia bine rânduită începe cu tine însuţi", celălalt îmi cita această poveste veche, reluată de Modiano la începutul cărţii sale *La Place de l'Étoile*: „În iunie 1942, un ofiţer german se apropie de un tânăr şi îl întreabă: «Fiţi amabil, domnule, unde este Piaţa Étoile?». Atunci tânărul arată spre partea stângă a pieptului său[*5]". Port în mine melancolia sufletului slav, amestecată cu vinovăţia celor botezaţi. Consider că soarta mea se află în mâinile mele şi nu mă încred în niciun Dumnezeu în mod special. Dacă omul a fost creat într-adevăr după chipul lui, atunci harul se află în fiecare dintre noi, indiferent de Creatorul la care ne închinăm.

Din această relaţie foarte personală cu religia, deseori brutalizată în ultimii doi ani, mi-am dat seama că hazardul nu există şi că ne aflăm acolo unde trebuie să fim. Şi am mai reţinut două lucruri esenţiale: adevărul unei zile nu-l reflectă întotdeauna pe cel de a doua zi şi fiecare medalie are reversul ei. Încercând să merg înapoi pe firul acestei aventuri care nu se mai dezlipeşte de mine, sper să mă pot elibera de dominaţia ei.

1. Diavolul (în limba arabă).

*2 Anna Erelle, *În pielea unei jihadiste*, trad. de Nicolae Constantinescu, Polirom, 2015 (n.tr.).

*3. Judecată religioasă făcută de un muftiu, interpret al dreptului canonic musulman. Termenul s-a banalizat, însemnând de cele mai multe ori apelul la o răzbunare comună a musulmanilor sunniţi faţă de una sau mai multe persoane (n.tr.).

*4. Atac terorist islamist cu luare de ostatici la magazinul Hyper Cacher de la Poarta Vincennes din Paris (n.tr.).

*5. În franceză, *La Place de l'Étoile* poate însemna şi „Piaţa Étoile (a Stelei)", şi „locul stelei" (în Franţa ocupată, naziştii le-au impus evreilor să poarte steaua galbenă cu şase colţuri) (n.tr.).

Mai 2014

I was out of touch. But it wasn't because
I didn't know enough: I just knew too much. Does that make me crazy?[*1]

Gnarls Barkley, „Crazy"

Pentru a treia oară în această săptămână, îmi petrec după-amiaza înconjurată de poliţişti.

Asta mă deranjează. Prea multe uniforme se agită în jurul măruntei mele persoane.

— Deci reiau: sunteţi jurnalistă. Fără antecedente penale. Convertită la islam în scopul reportaj...

Îl întrerup cu timiditate pe interlocutor, puţin pierdut între identitatea mea şi existenţa fictivă a lui Mélodie:

— Nu, nu sunt convertită...

— A, scuzaţi-mă! Rectific.

Inspectorul îşi trece palma peste cap. E atent şi vioi, dar povestea, „betonată" cu simulacre şi minciuni, e greu de urmărit.

— Să continuăm... Vorbeaţi în arabă cu individul Abu Bilel?

— Aproape deloc. Nu prea mă descurc în arabă.

— Da, dar el vorbea curent franceza?

— Păi s-a născut în Franţa... E francez... Vorbeşte franceza ca mine şi ca dumneavoastră...

Articolul despre povestea lui Bilel şi a lui Mélodie a fost publicat în ziar, munca mea ar trebui să se oprească aici. Cazul a rămas, chipurile, în urma mea. Dar nu-mi dau seama că, de fapt, abia începe. Diferite servicii de poliţie mă convoacă pentru a culege informaţiile obţinute de la Bilel prin şiretenie. Nu sunt obligată să le comunic nimic, dar le dezvălui multe elemente. Uneori sunt interogată oficial, în clădirea rece din Levallois-Perret, sediul DCRI[*2], devenită foarte recent DGSI (Direcţia Generală de Siguranţă Internă). De cele mai multe ori, mă întâlnesc neoficial cu un agent

la un suc într-o cafenea din capitală. Agenţii din anumite servicii ştiu despre creşterea numărului de plecări în Orient. Alţii însă par să nu conştientizeze amploarea fenomenului.

— E îngrijorător... Dar, deocamdată, cei mai mulţi candidaţii la jihadul din Siria sunt recidivişti în Franţa... Când le vezi cazierul, te întrebi dacă nu cumva tot răul e spre bine.

Cuvintele agentului sunt pline de stângăcie. Pare să fie un tip cumsecade, dar jihadul este, conform statisticilor sale, un epifenomen care afectează numai partea rea a societăţii, ba chiar cea mai rea. Treptat, autorităţile îmi dezvăluie cu zgârcenie informaţii despre Bilel din dosarul lui de o grosime impresionantă, pe care l-au început de vreo zece ani. Sper să-l pot consulta ca să-mi lămuresc unele lucruri neclare care sunt din ce în ce mai apăsătoare. Aş vrea să ştiu într-o zi cu cine m-am înfruntat cu adevărat: cu un terorist de temut sau cu un golănaş care o apucase pe căi greşite? Aflu că, în urmă cu mai puţin de un an, Bilel, pe numele lui adevărat Rachid, se găsea acasă, la Roubaix... Asta e liniştitor... Omul ăsta păstrează legătura cu rudele, cu prieteni, chiar cu „discipoli", care l-ar putea ajuta să se răzbune pe mine. Dacă aş fi sigură că a murit, n-aş mai încerca să aflu nimic. Dar presimt că trebuie să mai fac multe săpături. Deocamdată, totul e vag, sunt sigură de un singur lucru: dacă Bilel continuă să păşească pe acest pământ, atunci îmi vrea moartea. „Cel ce caută răzbunarea ar trebui să înceapă prin a săpa două morminte", zicea Confucius... Trebuie să mă înarmez cu informaţii despre el ca să mă apăr mai bine de represaliile lui. Dacă acum, când nu mai poate ajunge la Mélodie, încearcă să mă atace, atunci trebuie să-l cunosc mai bine pe Rachid decât pe Bilel. Alter ego contra alter ego.

După spusele unora, indiferent dacă Bilel a murit sau nu, o să am probleme mari. Ar trebui să-mi vopsesc părul, să-mi schimb numărul de telefon, să demisionez, să-mi schimb domiciliul, ba chiar să mă mut în altă ţară, să iau numele de fată al mamei... Şi multe altele. Cât timp n-au dovezi materiale ale morţii sale, autorităţile îl consideră în viaţă. E posibil să-şi fi înscenat moartea ca să apară atunci când nimeni nu se mai aşteaptă. Este adevărat că, de obicei, Daesh publică fotografiile luptătorilor săi căzuţi ca „martiri". Studiez ororile astea de poze de luni de zile şi ştiu ce spun. Dar n-am descoperit niciuna cu fostul viitor soţ al lui Mélodie. Membri importanţi ai organizaţiei teroriste au anunţat dispariţia lui pe reţelele de socializare, numindu-l în mod unanim „francezul cel mai apropiat de Abu Bakr al-Baghdadi". Aşadar, Bilel nu mă minţise în această privinţă. Toţi spun că se ducea în Irak, printr-un tunel secret care pornea din Siria, „ca să se întâlnească cu al-Qaida şi să negocieze pacea. Dar câinii din al-Qaida i-au întins o cursă şi au aruncat tunelul în aer". Dacă este adevărat, corpul lui şi cele ale luptătorilor care îl însoţeau au fost probabil sfârtecate de explozie, ceea ce justifică lipsa fotografiilor. De altfel, există două înregistrări video, care pot fi văzute pe YouTube, unde se văd explozia, tunelul ridicându-se şi pământul mişcându-se. Scena este foarte impresionantă. Persoana care filmează se amuză şi se bucură de ambuscadă. Dar astfel de explozii au loc în Siria săptămână de săptămână... Ce anume dovedeşte că Bilel a fost victima acestei deflagraţii?

Mă despart de poliţişti puţin cam dezorientată şi mă întorc la redacţie, unde-mi petrec acum tot

timpul. Mă simt în siguranţă aici, deşi toţi mă judecă. Recent, în urma unor incidente minore, dar poate legate de reportajul meu, securitatea clădirii a fost întărită. O dubă a CRS[*3] e postată în permanenţă în faţa celor două intrări. Accesul în imobil nu e deloc uşor, de altfel trebuie să-ţi laşi actul de identitate de fiecare dată când te prezinţi. Asta îi incomodează pe mulţi. Ziarul pentru care lucrez ocupă doar un etaj din această clădire imensă, dar DGSI a considerat că se impune o securitate generală. În ascensor aud oameni care se plâng şi-şi pun întrebări despre prezenţa permanentă a poliţiei. Las ochii în jos. Cu excepţia câtorva confraţi de la mine din redacţie, nimeni nu ştie că eu sunt de vină pentru toate astea. Şi părerile lor sunt împărţite. Deşi apreciază unanim calitatea reportajului, nu mai sunt toţi de acord în privinţa pertinenţei publicării lui. Chiar trebuia să se meargă atât de departe? Asist tăcută la dezbaterile lor despre mine. Vorbesc ca şi cum nu m-aş afla în încăpere cu ei. În aceeaşi frază, mă asasinează şi mă ridică în slăvi. În acelaşi timp, mă bucur de o foarte mare bunăvoinţă şi de multă atenţie din partea aliaţilor mei. Unica lor preocupare este să-mi facă viaţa uşoară. Mă ajută să-mi regăsesc echilibrul în dezechilibru. Dacă n-ar fi ei, cu siguranţă n-aş rezista. Mi-e greu să mă concentrez asupra muncii mele: volumul de ştiri cu privire la jihad creşte exponenţial, dar deocamdată şefii îmi interzic să mă ocup de ele. Pentru siguranţa mea. Aşa că nu ştiu ce să fac. Mă înham la alte subiecte, dar mi-e imposibil să mă concentrez mai mult de un sfert de oră. Unii zic că sunt „prea ambalată”. S-ar putea. Alţii zic că sunt „prea lucidă”. Nu eu trebuie să judec asta. Presimt pur şi simplu că grupul terorist numit Statul Islamic se va mări şi va deveni mult mai periculos decât se crede. Acum mai mult ca niciodată, evoluţia lui nu trebuie scăpată din ochi. Dar îmi bat gura de pomană. Nu sunt ascultată, ci analizată. Mi se răspunde: „Încetează! Eşti obsedată de ei! Vrei să te omoare?”. Bineînţeles că nu. N-are importanţă, pentru că acum atrag în egală măsură admiraţia şi teama. N-am cerut-o nici pe una, nici pe cealaltă. Nu-mi place această etichetă nouă pe care mi-au pus-o.

Editurile sună la ziar ca să-mi obţină adresa, fără să mi se transmită vreun mesaj. Probabil că nu e mai rău. Însă nu mă văd deloc provocându-mi duşmanul într-o carte. Dar, mai cu seamă, nu sunt în stare să pun punct final poveştii! Căci, dacă povestea lui Mélodie s-a sfârşit brusc, în schimb a mea ia viteză. Până la urmă, îmi petrec această ultimă lună ascunzându-mă în spatele personajului meu şi, de acum înainte, în momentul în care încep consecinţele, trebuie să le înfrunt singură, fără scut. Blocată la Paris, mă supun unui ritm monahal. Mă comport ca un automat. Munca a fost întotdeauna salvarea mea, drept pentru care, ca să-l ţin pe Bilel departe de mine, ca să nu-mi petrec zilele analizând iar şi iar toate ipotezele posibile, mă cufund în enigma avionului care făcea zborul MH370[*4], dispărut cu două luni în urmă. Iau un interviu unui bărbat care şi-a pierdut soţia şi cei doi copii. Îmi mărturiseşte că scopul lui nu este să agite fantomele trecutului, nici să-şi reînvie familia, ci doar să găsească adevărul. Copleşit de durere, caută certitudinea care îl va ajuta să doarmă noaptea. Ar fi o prostie să compar căutările noastre. Lumea lui tocmai a făcut implozie. A mea doar s-a oprit în loc, dar poate să se repună în mişcare în orice moment. În urmă cu 15 zile eram ameţită

de „căluşeii” care se roteau repede, prea repede. Voiam să sar şi nu reuşeam. Astăzi mă aflu în aceiaşi „căluşei”, dar care stau pe loc. Nu ştiu ce să fac, să-i pornesc din nou sau să sar. Nu e nimic mai trist decât nişte cai de lemn încremeniţi în timp; ai vrea să-i reînsufleţeşti. Dar nu există nimic mai preţios decât libertatea.

Şi mă mai obsedează ceva. Dacă Bilel şi-a dat într-adevăr ultima suflare, sunt convinsă că asta s-a întâmplat din cauza mea. Până acum mă îndoiam de pretinsa lui moarte. Acum mă întreb din ce în ce mai insistent ce rol am jucat în dispariţia lui. Să nu mă înţelegeţi greşit, n-am niciun sentiment, nicio empatie pentru el. Mă dezgustă. Şi e puţin spus. Niciun moment n-am căzut în plasa încercării lui de seducţie. Dar felicitările pe care le primesc zilnic pentru moartea lui şi toate acele „I-ai tras-o corciturii!” sau „Bravo, am mai scăpat de unul, mulţumită ţie!” mă lasă fără cuvinte. Înţeleg aceste reacţii, dar nu mă pot felicita că am împins poate un om la moarte... Asta e. Căutam adevărul, nu pedepsirea. Nu sunt un agent al armatei Israelului trimis în misiune, nici un membru al forţelor speciale ale Marinei SUA la bordul elicopterului care transportă trupul neînsufleţit al lui Bin Laden. Sunt doar Anna, o jurnalistă în vârstă de 30 de ani, cu o viaţă nu întotdeauna obişnuită, dar nici foarte complicată.

Murmurele permanente, privirile aţintite asupra mea, pline de simpatie, milă sau admiraţie, îmi sporesc tulburarea. Am impresia că sunt un mic animal rănit după ce l-a atacat pe regele junglei. Şerpii îmi sâsâie că se apropie un pericol iminent.

Seara, când mă uit pe telefonul mobil pe care îl foloseam ca să comunic cu Bilel şi găsesc o mulţime de ameninţări trimise de la numere necunoscute, îmi dau seama că mă aflu într-adevăr în junglă, dar nu în cea cu animale. Mi-am schimbat deja numărul – cel adevărat –, operatorul şi furnizorul de internet. Nu mai locuiesc acasă la mine. M-am îndepărtat de Milan, fostul meu iubit, în timpul anchetei pentru că nu mai reuşeam să împac viaţa privată cu cea profesională. Nu-mi găsesc locul nicăieri. Parcă aş fi suspendată în aer. Mi-ar plăcea să am certitudinea că, dacă aş cădea, cineva m-ar prinde în braţe.

Apoi, într-o dimineaţă, la şedinţa de redacţie, în timp ce trecem în revistă subiectele viitoare, abordăm Campionatul Mondial de Fotbal, care trebuie să înceapă în Brazilia în mai puţin de 15 zile. Redactorii-şefi îmi încredinţează reportajul. În vremuri normale, aş fi sărit în sus de bucurie. Dar nu mai trăiesc vremuri normale. Abia dacă am la dispoziţie două săptămâni ca să pregătesc ceva la care confraţii mei trudesc de un an întreg, plus multă treabă lăsată deoparte, fără a mai pune la socoteală audierile şi convocările la poliţie. Dorm, pe rând, în două apartamente provizorii şi trebuie să găsesc repede altul. Am o întâlnire la celula antiteroristă la sfârşitul lunii şi, având în vedere că nu e chiar o invitaţie, nu pot să refuz. Şi apoi, a fi trimisul special al ziarului în Brazilia înseamnă să călătoresc cu cel puţin vreo zece avioane, să nu dorm două nopţi în acelaşi loc, să

vorbesc cu oameni pe care nu-i cunoşteam cu o zi înainte. Luna trecută nu eram foarte speriată şi iată că acum sunt total dezorientată. Lumea sportului este un microcosmos pe care nu-l cunosc deloc. Va trebui să pătrund din nou într-un mediu care mi-e străin. E bizar că asta mă sperie. Fără a mai pune la socoteală că, spre deosebire de miile de oameni care ar visa să fie în locul meu, nu ştiu absolut nimic despre jocul cu balonul rotund... Chiar nimic! Ultima dată când am văzut un meci la televizor a fost atunci când Zizou[*5] i-a tras un cap lui Materazzi în finala Franţa-Italia din 2006. E mult de-atunci... Sunt informată că voi pleca singură, fără fotograf. Redactorul-şef îmi spune că suntem în relaţii proaste cu Federaţia de Fotbal şi că va trebui să facem eforturi suplimentare. Colegii îmi înţeleg reticenţele, dar şefii se enervează. Mai ales unul dintre ei, care nu e dispus să-şi măsoare cuvintele. Mă convoacă în biroul lui şi are un comportament jignitor. A cerut copii după toate fişele mele de plată începând cu luna ianuarie. Îmi reproşează indirect că am câştigat mai mult decât bine. Cuvintele lui nu primesc niciun răspuns. Nu-i înţeleg reacţia. Cred că nici el. Simt că-l exasperez, şi totuşi, nu pot să mă fac mai mică decât în ultima vreme. A lucra mult timp pentru acelaşi ziar înseamnă să stârneşti inamiciţii, dar şi să-ţi alegi o familie de suflet. Şi deseori între fraţi au loc cele mai complexe şi mai intense certuri. Fac figură de ingrată, deşi mi-e cumplit de frică să părăsesc acest reper imuabil pe care îl reprezintă pentru mine redacţia. E pentru prima dată când nu ne înţelegem... Pe scurt, îmi pregătesc viitorul reportaj într-o atmosferă încordată.

Mai târziu, între două vaccinări şi două audieri la poliţie, plec la Nisa să fac un reportaj despre ultimul meci amical al echipei Franţei. Profit ca să realizez un reportaj despre *waggs* (nu cunoşteam termenul în urmă cu o săptămână), soţiile fotbaliştilor. Ne aflăm pe plajă, pietrele sunt calde, totul e bine. Când deschid mobilul, descopăr o mulţime de apeluri din partea redacţiei. Mi se cere să fac o excepţie şi să mă ocup de „asta”. De ce anume? În timp ce asistam la *shooting*-ul sexy de pe plajă, atacatorul de la Muzeul Evreiesc din Bruxelles, care săptămâna trecută ucisese patru persoane şi fugise, tocmai fusese arestat în autogara din Marsilia, în urma unui control de rutină. Îl cheamă Mehdi Nemmouche. E francez. Mai exact, s-a născut la Roubaix, la fel ca un anume Bilel... Lumea pe care a creat-o Statul Islamic e mică şi francezii se cunosc aproape toţi între ei. Cei născuţi în acelaşi oraş sunt legaţi unii de alţii fără nicio îndoială.

O înghit şi pe asta fără să-mi dau prea bine seama şi, nici una, nici două, urc în camera mea de hotel şi dezgrop tot ce pot de pe net. Din fericire, mai am cunoscuţi în Siria; fie că sunt de partea asupriţilor sau a asupritorilor, aceştia nu ştiu nimic despre încercările prin care am trecut recent. Mă cunosc sub identitatea mea reală, cu alte cuvinte, ca jurnalistă. Iau legătura cu ei uneori, ca să verific informaţii. Acum sun ca să le obţin. Şi aflu multe. Afiliat la Statul Islamic, Mehdi Nemmouche se întorcea din Siria cu ordinul şi intenţia de a distruge simboluri naţionale în Belgia, apoi în Franţa. După informatorii mei, intenţia lui ucigaşă era, printre altele, să tragă în ofiţeri de poliţie pe esplanada din La Défense şi să deschidă focul pe Rue des Rosiers, în cartierul evreiesc din Paris. Nemmouche trebuia apoi „să se ocupe de cât mai multe biserici în drumul lui”. Un singur

interlocutor îmi confirmă aceste planuri. Ceilalţi descriu aceleaşi obiective, dar fără itinerarul detaliat. Pun cap la cap informaţiile mele cu cele ale unui confrate din redacţie şi scriem articolul. La cererea ziarului, rămânem prudenţi în privinţa planurilor macabre ale teroristului. Ne limităm să menţionăm că atentatul de la muzeu ar fi trebuit să reprezinte doar prima etapă a unui măcel. Câteva luni mai târziu, cotidianul *Libération* va scrie pe prima pagină despre Nemmouche, descriind în detaliu masacrul pe care ar fi trebuit să-l comită, dezvăluind şi că viza bulevardul Champs-Élysées.

Am avut nevoie de toată noaptea ca să scriu cele două articole. Şi, ciudat, mi-a luat mai mult timp cel care descria viaţa zilnică a soţiilor marilor stele ale fotbalului. Se crapă de ziuă; camera mea dă spre mare, pe care o privesc la ora când e cea mai frumoasă lumină. Fumez o ţigară pe balcon, cu privirea pierdută în depărtare, gândindu-mă la cele patru victime din Belgia de săptămâna trecută. Sau mă gândesc mai degrabă la Nemmouche. Ca de fiecare dată, călăii stârnesc mai multe întrebări decât victimele. Câţi mai sunt ca el? Câţi s-au întors deja în Europa, aşteptând să treacă la acţiune? Dacă iubesc cu adevărat moartea aşa cum noi iubim viaţa, n-au de gând să se oprească. Dacă Mélodie ar exista cu adevărat, dacă ar fi plecat să facă *hegira*[6], ar fi revenit oare şi ea ca să comită atentate în ţara în care s-a născut?

Dar nu se pune problema: eu sunt paznicul şi Mélodie e muzeul. Peste câteva zile voi fi în Brazilia, departe de toate astea. În fine, aşa cred.

*1. „Pierdusem orice legătură. Dar nu pentru că
Nu ştiam destul; ştiam prea multe.
Oare asta mă face nebun?” (n.tr.)

*2. Direction Centrale du Renseignement Intérieur (Direcţia Centrală a Informaţiilor Interne) (n.tr.).

*3. Companiile Republicane de Securitate (n.tr.).

*4. Avionul companiei Malaysia Airlines (cursa MH370) a dispărut la 8 martie 2014, cu 239 de persoane la bord, la scurt timp după ce a decolat din Kuala Lumpur cu destinaţia Beijing. Potrivit autorităţilor malaysiene, aeronava s-a prăbuşit în Oceanul Indian ca urmare a unui accident (n.tr.).

*5. Zinédine Zidane, alintat Zizou, fotbalist francez, considerat unul dintre cei mai mari jucători din istoria fotbalului (n.tr.).

6. Părăsirea propriei ţări populate de necredincioşi pentru a te duce într-o ţară islamistă.

Iunie-iulie 2014

At first I was afraid, I was petrified...[*1]

Gloria Gaynor, „I Will Survive”

Credinţa care impregnează străzile, împodobeşte casele şi ornează oglinzile retrovizoare ale şoferilor de taxi m-a frapat de când am ajuns în Brazilia. Doamne în vârstă, aşezate inexplicabil pe un taburet în plină stradă, îşi palpează frenetic palmele mâinilor, în care se află un şirag de mătănii. Lângă ele, un travestit ademeneşte bărbaţii, cu o cruce la gât. Copiii bat mingea cu picioarele şi torsul gol, dar au la încheietura mâinii o brăţară cu Iisus sau cu Fecioara Maria. Chiar şi intrările în sex-shopuri, de care sunt pline străzile laterale din centru, au deasupra o imagine religioasă. Totuşi, nimic nu e apăsător. Nu te simţi obligat să-ţi împărtăşeşti sau să-ţi laşi deoparte propriile credinţe. Trebuie spus că mă aflu într-un orăşel din sudul ţării, care seamănă mai mult cu o mică aşezare provincială decât cu ilustratele în care apare Rio de Janeiro. Ribeirao Preto este oraşul ales de selecţionerul Didier Deschamps pentru tabăra de bază a „albaştrilor”, într-un hotel privatizat, în apropierea căruia se antrenează fără spectatori. Au conferinţe de presă aproape zilnic, înainte de a pleca să-şi susţină meciurile în cele patru colţuri ale ţării, pentru ca apoi să se întoarcă. Noi, jurnaliştii, îi urmăm. Suntem în jur de 150, împărţiţi în două hoteluri.

Să cobor în hol este pentru mine o adevărată aventură. Nu cunosc pe nimeni şi ceilalţi mă privesc ca şi cum aş fi o ciudăţenie. Comand masa în camera mea de la etajul al şaptesprezecelea, unde mă refugiez deseori ca să mai învăţ câte ceva despre jocul cu balonul rotund. Programez interviuri şi scriu în paralel cronici pentru site-ul ziarului. Nimeni nu vorbeşte aici de terorism, de al-Qaida sau de Statul Islamic. Îmi place. Între timiditatea mea şi lacunele mele fotbalistice, ofer imaginea unei ingenue. Şi asta îmi place.

Zburăm cu avionul cam la fiecare trei zile. Ritmul e susţinut şi ambianţa, relaxată. Singura religie aici este fotbalul. Şi cu atât mai bine dacă n-o stăpânesc ca lumea. Reuşesc să mă descurc printre confraţi, cu întâlnirile la faţa locului şi cu cele fixate dinainte. Nu înţeleg întotdeauna toate

subtilităţile pe care le implică întrebările mele din cursul interviurilor, dar înregistrez răspunsurile... ceea ce li se potriveşte foarte bine cititorilor ziarului, pasionaţi mai mult de actualitatea generală decât de sport.

Seara suntem liberi. Împreună cu un mic grup de jurnalişti de la cotidianul *L'Équipe*, ne delectăm cu tot ce oferă nopţile braziliene, prudent, dar temeinic. Uneori, ne întoarcem în zori şi, având în vedere decalajul orar, pot să-mi sun cei mai buni prieteni de la Paris sau să vorbesc cu ei pe Skype. Îi simt fericiţi că mă văd fericită. Sunt singurii care îmi înţeleg ambiguitatea sentimentelor. Sunt cu mintea şi cu sufletul împărţite între reportajul unic pe care am norocul să-l trăiesc aici şi babilonia în care m-am băgat până-n gât. Căci, în acest moment, moartea lui Bilel nu e confirmată încă. Degeaba mă găsesc într-o ambianţă veselă şi festivă, la mii de kilometri de „pericol", nu pot să ascund această sabie a lui Damocles care atârnă deasupra capului meu. Consult zilnic pe Skype contul lui Mélodie. Una dintre cele trei soţii ale lui Bilel mă ajunge din urmă în refugiul meu brazilian, proferând ameninţare după ameninţare. Evident, nu-i răspund. Atunci o apucă năbădăile. Mă face în toate felurile şi-mi promite o moarte iminentă. Nu-mi pasă. Înghit şi asta. Apoi, treptat, discursul ei devine tot mai intens. Mă întreabă dacă dorm bine după ce am provocat moartea lui Bilel. Scrie că am pe conştiinţă trei copii orfani. Îmi ard mâinile de neputinţa de a-i răspunde. Dar nu mă aflu fără motiv la celălalt capăt al lumii. Am mâinile legate, trebuie să păstrez tăcerea. Oricum, n-am ce să-i răspund.

Studiez din nou listele lui Didier Deschamps. De la Siria, trec, pe calculator, la conferinţele de presă ale lui Olivier Giroud în Brazilia. Şi uite-aşa mă împart în două! În public, afişez atitudinea unei fete rezervate, mai mult spectatoare decât protagonistă. La întoarcerea în camera mea, indiferent de oră, consult cu minuţiozitate ştirile despre Statul Islamic. Are o ascensiune fulgerătoare. De pe 6 iunie încoace, cucereşte oraşele unul după altul. E descumpănitor. Continuându-şi implantarea în Irak, se răspândeşte îndeosebi în provincia Ninive, situată pe malul stâng al Tigrului, unde rechiziţionează toate rafinăriile de petrol. Producţia se ridică acum la 40 000-50 000 de barili pe zi. E un jaf zilnic. La Mossul, cu siguranţă una dintre cele mai mari victorii ale Statului Islamic, în ziua cuceririi oficiale a oraşului, au prădat toţi banii din Banca Centrală. Îi vânează sau îi ucid pe şiiţi, care deja nu sunt majoritari în ţinut. Sunt uluită de vastitatea teritoriului cucerit de organizaţia teroristă zi de zi. La fiecare două-trei ore vin noi informaţii, toate la fel de uimitoare. E absurd. Ce se întâmplă? De ce nicio ţară nu se implică în ceea ce este cu siguranţă un război civil care, văzut din afară, capătă imaginea unui genocid împotriva şiiţilor? Conflictul violent etnic şi religios continuă pe internet. N-am găsit niciodată atâtea apeluri la jihad pe conturile de Facebook dedicate terorismului Statului Islamic.

Deodată, cineva bate la uşă.

— Vii? Am făcut rezervare la o *churascaia*[2].

— Ne întâlnim în hol, în cinci minute.

Iau o haină pe mine, îmi las părul liber şi cobor. Nu mi-e deloc gândul la ce fac. Suntem mulţi la masă, iar eu, care beau rareori, mă servesc cu *caipirinha*, cum fac şi confraţii mei. După un pahar, mă şi prinde voioşia. Graţie alcoolului, îmi clădesc amintiri memorabile toată seara. În zori, urc în cameră şi deschid laptopul. Alte cuceriri teritoriale ale Statului Islamic, aflat la porţile provinciei Kurdistan. Privesc în jur, aşa cum ar face o nebună, ca să iau drept martoră tăcerea. Braţele îmi cad. Mă silesc să dorm câteva ore şi mă cufund iar în fotbal.

— Nu prea te vede lumea! Ce faci toată ziua?

Lungile mele dispariţii nu le scapă colegilor mei de la Cupa Mondială, care mă consideră probabil foarte misterioasă. Îmi petrec tot timpul în cameră, pe pat, între patru ochi cu laptopul. În ziua în care le-am vorbit de reportajul meu despre Bilel ca să-mi justific îngrijorările în privinţa Irakului şi a Siriei, m-am simţit foarte singură. Toată povestea asta se dovedeşte complicată. Înţesată de simulacre, acaparată de minciună, nu poate fi rezumată în trei minute. A urmat o tăcere lungă, formată din sentimente divergente. Apoi, foarte repede, am trecut la alt subiect...

În cele din urmă, am trecut şi eu la altceva. Entuziasmul jurnaliştilor şi al suporterilor m-a molipsit şi pe mine. Am îndrăgit Brazilia. M-am îndrăgostit de spiritualitatea ei. Salvador de Bahia, un oraş pitoresc, cu case în culori pastel, este acum locul în care vreau să trăiesc. E mic, prietenos, eşti invitat la dans la fiecare colţ de stradă şi viaţa de zi cu zi se organizează pe malul mării. Când am fost prima dată la Rio, la meciul echipei Franţei de pe stadionul Maracana, o scânteie s-a aprins în mine. Miile de feţe pictate în culorile naţiunii lor mi-au insuflat dorinţa de a crede. De a crede în victorie, dar şi în această aventură umană. Treptat, m-am desprins aproape total de războiul de pe teritoriul irakiano-sirian. Când încerc să discut la telefon cu redactorul-şef despre acest subiect, ghicesc după tăcerile lui că mă consideră puţin într-o ureche sau chiar nerecunoscătoare că mă gândesc la Orient când el m-a trimis în America Latină.

— Ai văzut că au dărâmat cu buldozerul sanctuarul Fathi al-Kaen? Iar la Mossul au distrus mormântul profetului Daniel...

— Hmm...

— Nu-ţi spun ca să mă laşi să mă ocup de asta, ci doar ca să vorbim...

— De ce vrei să vorbeşti despre asta?

Pentru că mă interesează şi mă preocupă...

Dar, într-o măsură cu totul diferită, reportajul meu brazilian mă fascinează şi el. Întâlnesc familiile multor jucători. Trăiesc alături de ei suspansul dinaintea meciurilor şi sărbătorim apoi victoriile. Ne despărţim la Brasilia. Ne reîntâlnim la Rio. Sunt complet absorbită de acest ritm şi, Dumnezeule, ce plăcut e! Sănătos... Sunt „ambalată” cum eram şi la reportajul dinainte, numai că aici toată lumea e pusă în mişcare de aceeaşi adrenalină... Amatorismul meu mă face simpatică unor confraţi care se oferă să mă ajute. Şi cred că lacunele mele au stârnit multe hohote de râs la

Federaţia Franceză de Fotbal, care îmi uşurează munca. Celebrul antrenor Guy Roux mă ia puţintel sub aripa lui şi mă ajută să profit de relaţiile lui. Într-o seară, aproape că am lacrimi în ochi când îmi vorbeşte despre primul lui campionat mondial, cel din Anglia, din 1966.

— Cred că aveam anii tăi... 28... Astăzi am trecut de vârsta pe care ţi-e ruşine să o mărturiseşti: am 76... Mă gândesc la prietenul meu Thierry Roland, care s-a stins acum doi ani. Era o întrecere între noi, pentru că avea o participare în plus la Cupa Mondială faţă de mine. Azi sunt atât de trist că l-am depăşit...

Guy Roux este o carte deschisă, martorul multor epoci, căruia îi place să discute despre sociologie şi despre vremurile care se schimbă. Ţara e potrivită pentru confidenţe. Aproape că îndeamnă la mistică şi la sacru, atât de intens se simte forţa credinţei oamenilor de-a lungul secolelor. Brazilia seamănă puţin cu Bansky[*3] care s-ar fi întâlnit pe drum cu Fecioara Maria pe o melodie de bossa-nova. Trăiesc momente frumoase.

Într-o după-amiază, cam cu zece zile înainte de întoarcerea în Franţa, mă sună un prieten de încredere. Nu e genul care vede pericole peste tot. Are vocea răguşită. Mă informează că ar circula un filmuleţ despre mine.

— Nu ştiu dacă prezintă adevărata ta identitate, dar ţi se poate vedea faţa...

— Dar cine vorbeşte? Şi ce spune filmuleţul? Pe ce site-uri îl pot găsi? Şi cum ai aflat? Cine te-a anunţat?

Revin brusc în temporalitatea din care reuşisem să fug. Prietenul îmi răspunde că nu ştie mai multe.

— O să-l caut. Nu spune nimic la ziar!

Se pare că, atunci când cauţi, găseşti.

A avut dreptate. După cel puţin două ore de scotocit frenetic toate site-urile islamiste radicale şi conturile cunoştinţelor de pe net ale lui Mélodie, m-am descoperit purtând *niqab*[*4]. Să nu-ţi subestimezi niciodată duşmanul: am făcut capturi de ecran cu Bilel şi el a făcut acelaşi lucru. Nu ştiu cine e autorul acestui filmuleţ, dar e clar că nu mă are la inimă. Secvenţa lasă să mi se vadă faţa în prim-plan, cu o mulţime de emoticoane reprezentând demoni şi pericole. E ridicol şi terifiant în acelaşi timp. Un text defilează pe ecran. Îndeamnă la moartea mea, care trebuie să fie „lentă”. Nu-mi apare numele.

Uimitor, mă îngrijorează mai mult daunele colaterale pe care le va provoca această *fatwa* decât ameninţarea cu moartea pe care o reprezintă. Cum să-i anunţ pe cei dragi? Oare ar trebui să-i informez, cu riscul să intre în panică? Va trebui să spun la ziar... Îmi imaginez deja îngrijorarea celor de acolo. Dar şi agasarea lor. Mă tem să le dezvălui că lupt să sting un foc pe care poate că eu l-am aprins. Îmi pare rău de ei. În schimb, sunt foarte furioasă pe Bilel şi pe prietenii lui fără minte.

Şi toate astea au să se spargă în capul meu. În afara ameninţării cu moartea, *fatwa* precizează că „mi-am bătut joc de islam”. Da? Ce noutate! Credeam că am tras pe sfoară un asasin pierdut în

tenebrele lui, care exista ca să pedepsească şi trăia ca să ucidă. Aşa cum ştiu să stau în banca mea când soţia lui Bilel îmi face *hagal* (mizerii), tot aşa e timpul să restabilesc adevărul: al meu. Povestea asta nu are două versiuni, ci doar una. E datoria mea s-o spun fără tabuuri şi fără bariere jurnalistice. Până la urmă, consider că e necesar să scriu o carte care să relateze tot ce-a fost între mine şi Bilel. Mult mai târziu, în cursul serii, în mijlocul colegilor, afişez un zâmbet de faţadă. Timpul meu aici se apropie de sfârşit. Totuşi, aş vrea să rămân în acest loc fără dată de întoarcere. Sunt din nou dezorientată. Voi plăti tributul hotărârii mele, oricare ar fi ea. Anunţ un căpitan de poliţie, unul dintre cei întâlniţi după apariţia reportajului, întotdeauna disponibil. Îi dau link-ul filmuleţului. Reuşeşte să obţină interzicerea lui. După câteva ore, reapare pe alt site. Şi tot aşa, până la întoarcerea mea în Franţa.

Am avut ocazia să călătoresc mult şi uneori să mă ataşez de locuri, de peisaje, de atmosferă. Dar n-am simţit niciodată atât de intim ca în Brazilia acea *saudade* când, în avion, din spatele hubloului, am privit pentru ultima dată, îndepărtându-se, luminile oraşului Rio. Mi-am reţinut suspinul gândindu-mă la Salvador de Bahia şi la căsuţele sale roz şi albastre.

*1. „La început mi-a fost teamă, eram împietrită...” (n.tr.).
2. Restaurant tipic brazilian.
*3. Pseudonimul unui artist britanic specializat în artă urbană (graffiti), pictor şi regizor (n.tr.).
*4. Văl care acoperă toată faţa, cu excepţia ochilor (n.tr.).

Septembrie-decembrie 2014

Parfois on regarde les choses telles qu'elles
sont en se demandant pourquoi.
Parfois, on les regarde telles qu'elles
pourraient être en se disant pourquoi pas[*1].

Vanessa Paradis, „Il y a"

La întoarcerea din Brazilia, am reluat relaţia cu Milan. Nu e bărbatul vieţii mele, ci echilibrul meu. Am încredere în el. Dorinţa de a mă ataşa de cineva, de ceva concret este cu siguranţă un gest egoist din partea mea. Milan nu are habar de sentimentele contrare pe care le înăbuş. Doreşte pur şi simplu să fim fericiţi. Cu el, totul e simplu. La cea mai mică întrebare din partea mea, din orice domeniu, răspunde: „Rezolv eu". E amabil, expansiv, atent. Fiecare zi e diferită, şi totuşi, viitorul începe să se contureze. Îmi dăruieşte o stabilitate salvatoare. Ca să fiu cinstită până la capăt, trebuie să spun că anul acesta s-a scurs foarte repede, prea repede. Înainte de a-mi vinde virtual sufletul diavolului, am trăit prima dezamăgire în dragoste. Ruptura a fost violentă şi, în mod sigur, a contribuit şi ea la felul în care m-am avântat orbeşte în reportajul cu Bilel. E trist, dar banal. Asemenea celor mai mulţi oameni, m-am aruncat cu înverşunare în muncă pentru a-l uita pe cel pe care îl îndrăgisem atât de mult. De atunci, în afară de Milan, n-am mai lăsat pe nimeni să se apropie de mine. Mi-e greu să închid rănile rămase moştenire de la ultima mea legătură. Relaţia mea cu „extraterestrul", cum îl botezasem, e greu de uitat, pentru că lucrăm împreună. Faptul că ne ocupăm de domenii diferite ale actualităţii ne ţine departe unul de altul, dar ne închide în acelaşi spaţiu-timp, în aceeaşi realitate. Ca să mă exprim poetic, mă îndrăgostisem de un vals cu o mie de timpi. Concret, mă îndrăgostisem de o scurgere de gaz. N-o observi, nu te temi de ea şi deja e prea târziu: vine deodată peste tine. Asemenea Providenţei, „extraterestrul" apare peste tot unde mă aflu. Aş putea să istorisesc povestea noastră şi să-l fac de ruşine aşa cum merită, dar nu mai contează. După ce ne-am despărţit, am consultat pentru prima dată o psihologă, care a conchis: „V-a iubit atât de

mult terorizându-vă, încât aţi căutat în mod inconştient un terorist adevărat cu care să vă măsuraţi...”. E cam adevărat. Sunt sută la sută răspunzătoare de faptele mele, dar împrejurările care m-au împins în această poveste ţin de hazard.

Între Bilel şi această despărţire, încep să mă simt stânjenitoare la ziar. Sunt deseori tristă şi oamenii nefericiţi nu adună în jurul lor mulţimi în delir.

Când încerc să-i povestesc despre chinul meu sufletesc unuia dintre redactorii-şefi, mă priveşte dispreţuitor. Îmi cunoaşte deziluziile sentimentale şi profesionale.

— Problema ta e că-ţi rupi jucăriile.

Nu ştiu de unde i-a venit asta, dar m-a lovit drept în inimă. De asemenea remarci aspre şi deplasate voi avea parte deseori în săptămânile care vor urma.

Dar măcar seara, în loc să mă aştepte computerul, îmi deschide uşa Milan. Locuieşte din nou la mine şi, când se face noapte, adorm în braţele lui, retuşând cu degetul realitatea. Milan e binevoitor. Îi spun deseori în glumă că e prea perfect ca să fie onest. În această perioadă vedem o mulţime de apartamente. Prietenii vin şi ei să-şi dea cu părerea. Tata, care îl simpatizează pe Milan, ne însoţeşte şi el uneori ca să negocieze preţurile cu argumentele sale evreieşti imbatabile. Alături de Milan, mă conving că trebuie să merg înainte şi în plan profesional, şi în plan personal. Mă împinge să contactez din nou editurile, convins că trebuie să încep prin a publica peripeţiile prin care am trecut.

Nu ştiu... Nu mai ştiu. N-am scris niciodată o carte; totul e încă prea proaspăt. Îmi imaginez că, dacă vrei să-ţi povesteşti o parte din viaţă, e preferabil să iei oarecare distanţă, ceea ce nu pot să fac acum. Fără să mai pun la socoteală că treburile la ziar îmi merg prost, munca la o carte n-ar fi văzută cu ochi buni. Pe de altă parte, reportajul continuă să facă valuri. În urma publicării, o mamă al cărei fiu era plecat în Siria a scris la redacţie. Primele cuvinte ale scrisorii m-au impresionat profund: „Mi-am înţeles fiul abia după ce v-am citit, deşi înainte m-am întâlnit cu psihiatri şi poliţişti”. Scrierea cărţii ar putea să meargă repede şi, cine ştie, să fie utilă. Chiar dacă această carte nu se va vinde decât în două sute de exemplare, dacă va reuşi să deschidă ochii unui jihadist ori ai unei jihadiste în devenire sau să aline puţin sentimentul de vinovăţie al familiilor, ar merita să mă apuc de treabă. Nu va avea probabil succesul unui fapt divers, căci, dacă începi să vorbeşti despre Statul Islamic, cei mai mulţi francezi nu înţeleg nici exodul tinerilor europeni şi nici mizele războiului care durează de trei ani în Orient. N-ar însemna aproape nimic dacă aş dezgropa tot ce vreau despre conflictul politic şi istoric în care sunt implicaţi acum occidentalii, începând cu bombardamentele aeriene asupra Irakului aprobate de Barack Obama la 8 august, despre motivaţiile băieţilor, despre moda jihadului care corupe din ce în ce mai multe fete. Numai Dounia Bouzar încearcă să le înţeleagă motivele şi capcanele în numeroasele ei lucrări. N-aş aborda probabil acest subiect dacă ar fi vorba numai de geopolitică şi de războiul petrolului. Ceea ce mă intriga ieri mă fascinează la fel de mult azi – şi mă îngrijorează şi mai mult. Lunile au trecut şi, de la autoproclamarea unui califat de către liderul său, al-Baghdadi, rândurile a ceea ce acum se

numeşte „Daesh” se îngroaşă văzând cu ochii. Plecările europenilor se înmulţesc dramatic. Parchetul antiterorist mi-a spus că veteranii din al-Qaida se duc acum toţi în Siria să se alăture Statului Islamic. Hm! O mulţime de camarazi din generaţia lui Bilel... Milan insistă să mă ocup de carte. Pare mult mai entuziasmat şi mai încrezător decât mine. Intuiesc că, inconştient, să mă vadă aşternând pe hârtie toată povestea ar fi pentru el o mare uşurare: am putea în acest fel să lăsăm totul în urmă definitiv.

Reuşeşte să mă convingă până la urmă şi sunt primită la editura Robert Laffont la începutul lunii septembrie. În ziua cu pricina, mă cuprinde frica. Editura are sediul într-un cartier pe care nu-l prea cunosc şi intru într-un imobil în întregime din sticlă. Contrastul dintre transparenţa locului, îndeosebi în acea zi de marţi foarte însorită de sfârşit de vară, şi opacitatea în care mă zbat de câteva luni e mai mult decât vizibil. Ajung în birou la Suzanne, viitoarea mea editoare. La prima vedere, mi se pare rece şi serioasă. În faţa ei, am impresia că nu-mi susţin bine subiectul. Intrigată şi poate îndoindu-se, îmi pune tot felul de întrebări şi vrea să ştie mai multe despre alt articol al meu, în care e vorba de o tânără mamă al cărei fost soţ îi răpise fiica şi fugise în Siria. Dar, a doua zi, mă sună şi-mi propune să istorisesc povestea lui Bilel şi a lui Mélodie. Îmi spune că trebuie să expun în carte nu numai detaliile anchetei, ci şi sentimentele mele. Ideea asta mă înspăimântă. Reportajul m-a purtat pe drumuri foarte personale şi nu-mi asum nici acum acest joc al apropierii jucat cu un terorist. Milan e nebun de fericire. Pare să creadă în mine şi poate ar trebui să fac şi eu la fel.

A trecut aproape o lună şi la ziar marea distanţare continuă. În afară de Hadrian, complicele meu dintotdeauna, nimeni nu are habar de *fatwa* care mă vizează. Nu ştiu dacă e o dovadă de curaj că nu le spun, ca să-i cruţ de o grijă pe care o port singură, sau de laşitate, de teamă să nu stârnesc din nou reacţii neaşteptate şi ostile.

Cum ies din lift, sunt întrebată pe un ton ironic: „Ce mai face vânătoriţa de terorişti?”. Ca şi cu Bilel, zâmbetul rămâne cea mai bună armă în faţa celor care nu sunt în stare să înţeleagă. Unii motani bătrâni de la ziar mă iau deoparte şi mă sfătuiesc să nu mă las. „N-ai ce să-ţi reproşezi. Nu te da bătută.” Gândurile-mi sunt confuze. Hotărăsc să cer două luni de concediu ca să mă ocup numai de carte. E greu, dar reuşesc. În prima lună trăiesc o adevărată angoasă. Nu sunt în stare să scriu un cuvânt. Ştiu pe de rost discuţiile cu duşmanul meu, dar consult totuşi înregistrările video şi audio. Vocea lui îmi provoacă o stare de nervozitate. Vorbele lui îmi creează şi acum aceeaşi frustrare. E un exerciţiu dureros. Petrec ore în şir închisă în casă în faţa unei pagini albe. Îmi trece de mai multe ori prin cap să rup contractul cu editura, dar, seara, Milan mă face să mă răzgândesc. Îi place să citească cele câteva rânduri pe care m-am chinuit să le scriu în timpul zilei. Aşa că perseverez şi, treptat, magia îşi face efectul: îmi dau drumul la scris.

Dar, cu cât se adună mai multe pagini, cu atât Milan devine mai abătut descoperind întreaga

poveste. Îmi pune multe întrebări, cu acelaşi aer stupefiat:

— Ai fi în stare s-o iei de la capăt?

Cunoştea povestea în linii mari, însă, la fiecare nou capitol, păleşte şi mai mult. Descopăr la el o apetenţă critică, o duritate pe care n-o bănuiam.

Într-o seară, pe când citim, unul lângă altul, pe canapea, ridică brusc capul şi mă întreabă direct:

— Ai de gând să fii mamă într-o zi?

Întrebarea mă uluieşte. Ştie bine că da. Continuă pe un ton pe care nu i-l cunoşteam:

— Pentru că trebuie să termini cu toate prostiile astea ca să ai un copil. Tu pari să fi ales...

Ce am ales? Să fiu ameninţată cu moartea, să fiu ostracizată la ziar, să fiu îndepărtată din viaţa celor pe care îi iubesc? Ne certăm. Îi explic din nou dezamăgirile reportajului. Îl liniştesc. Dar o ţine una şi bună. Vrea să fie tată repede, dar nu în condiţiile astea.

— Nu-ţi face griji, dacă vom avea un copil, bineînţeles c-o s-o las mai moale, ba chiar am să renunţ la genul ăsta de subiecte.

— Nu sunt sigur că eşti în stare.

— Ba da! Câtă vreme nu mă ocup de politică, pot să scriu despre alte subiecte.

— Nu mă refeream la asta...

— Crezi că nu pot să fiu mamă?

— Credeam că da...

Milan iese să facă o plimbare. Năucită, iau capitolul pe care îl citea. Este cel în care Bilel îmi spune că îi aparţin, că sunt soţia lui pe veci.

Milan se întoarce după trei sferturi de oră cu un buchet de flori. Îşi cere scuze. În aparenţă, adormim într-un pat conjugal fericit.

A doua zi ne ducem la cină la părinţii mei. La masă, Milan mă laudă întruna. După cearta de ieri, complimentele lui mă stânjenesc. Sună fals. Scot căţeaua la plimbare ca să ies din casă. Pe stradă sunt abordată de doi tineri sub 20 de ani. După ce le dau ţigări, mă întreabă dacă n-am ceva mai mult de oferit. Mă înfurii cumplit şi-i potopesc cu insulte despre care nu credeam că fac parte din vocabularul meu. Le fac verbal „mizerii”. Văzând că mă enervez, căţeaua mea, care are 30 de kilograme, începe să latre foarte tare. Puştanii o zbughesc ca iepurii. Nu-mi vine să cred ce s-a întâmplat şi rămân un minut ţintuită locului. Când revin în apartamentul părinţilor, mama mă întreabă:

— Ce-ai păţit? Eşti albă la faţă.

— Nimic, nimic, sunt doar obosită.

Milan propune să plecăm. Nu-i spun nimic, dar, înainte să adormim, îl întreb ce l-a atras la mine. Mi-e tare teamă să nu-mi răspundă: accentul tău de golancă.

A trecut şi Ziua Tuturor Sfinţilor şi săptămânile continuă să se scurgă, prinse în acelaşi mecanism. Mai am doar 15 zile ca să termin cartea şi am ajuns abia la jumătate. După ce mi-a fost aşa de greu s-o încep, acum recuperez timpul pierdut. Mă văd cu Suzanne mai mult decât cu oricine în acest moment. Dar, în timp ce orizontul se luminează în această direcţie, relaţia cu Milan e tot mai încordată. Am în suflet prea multe temeri şi parcă un presentiment. Într-o dimineaţă, după ce scrisesem până noaptea târziu, deschid ochii şi nu-l mai găsesc pe Milan. Unul dintre micile lui ritualuri este să-mi lase bileţele de dragoste prin tot apartamentul. Descopăr unul pe masa din salon. Rece, concret: „Am avut o urgenţă, o să te sun". Mă înham la ultimele capitole, dar nu mă simt bine. De o săptămână tuşesc întruna, foarte tare. Mă doare şi spatele, mai mult ca de obicei. Îmi sun doctorul, care poate să mă primească imediat. Şi mă anunţă că sunt probabil însărcinată! Numai la asta nu mă aşteptam...

După recoltarea sângelui, trebuie să aştept 24 de ore ca să aflu rezultatele. E prea mult, răbdarea nu e principala mea calitate. Cumpăr două teste de sarcină de la farmacie şi dau fuga acasă. Sunt pozitive. Tremur de teamă şi de fericire. Îl sun pe Milan. Îl sunt iar şi iar. Nu răspunde. Vreau să ştiu când crede că vine acasă. După o zi, reuşesc în sfârşit să vorbesc cu el. Nu-mi propusesem să-i dau vestea la telefon, dar vocea mi-e răguşită de emoţie şi de surprinderea pe care mi-a pricinuit-o absenţa lui. Îi încredinţez secretul meu... Abia dacă reacţionează. Nu înţeleg. Repet.

— Ce vrei să-ţi spun? Vorbim când vin.

— Şi când vii?

— Nu ştiu.

Sunt decepţionată. Milan nu mai seamănă deloc cu îndrăgostitul dinainte. Nu ştiu dacă sunt de vină hormonii, un presentiment sau doar gelozia, dar deschid până la urmă laptopul pe care l-a lăsat la mine acasă. Şi cade cerul pe mine: de două luni are o legătură cu altă femeie. În timp ce se instalase în casa mea, închiriase un apartament în alt cartier... Weekend-ul trecut fuseserăm totuşi împreună la Ikea să căutăm mobilă de bucătărie pentru apartamentul pentru care urma să semnăm contractul.

Timp de o oră, poate două, caut frenetic prin e-mailurile lui, apoi închid brusc laptopul şi încep să plâng. Atât de violent, încât iar mă sufoc, şi de data asta simt că mi-am făcut cu adevărat rău.

În sfârşit, Milan sună a doua zi spre seară. Tonul lui e rece ca niciodată. Reîncep să plâng. Vorbim amândoi confuz. Nu se înduioşează niciun moment. Tonul rămâne neschimbat până la sfârşit. Cred că simte chiar o uşurare că nu trebuie să-şi mai ascundă viaţa dublă. Nu neagă că are o relaţie. E foarte detaşat şi eu nu reuşesc să mă enervez. Îi cer să vină acasă. Nu ştie dacă va putea. Am impresia că trăiesc un adevărat coşmar. Milan nu mai e Milan. Măştile cad una după alta. Simt nevoia să-mi destăinui cuiva tulburarea. Aş vrea să-mi sun prietenii de la ziar, dar, pentru că am dat mai rar pe la redacţie şi l-am evitat pe „extraterestru", contactele noastre s-au rărit. Ei nu ştiu nimic despre *fatwa*. Nu-şi închipuie nicio clipă că Milan e un lup în blană de oaie. Judecând după

absenţele mele recente, consideră probabil că nu mă mai sinchisesc de ei, deşi adevărul e cu totul altul. Când nu-mi acordă atenţie, mă sting, aşa că prefer să anticipez şi să fug. Mă refugiasem într-un cocon protector împreună cu Milan, fără să-mi dau seama că, îndepărtându-mă de lume, o pierdeam din ce în ce mai mult din vedere.

Două zile mai târziu, sunt surghiunită în aceeaşi tăcere sadică. Mi-am luxat patru coaste tot tuşind şi plângând. Cu excepţia părinţilor mei şi a lui François, naşul meu de suflet, n-am dezvăluit nimănui „fericitul eveniment". Cred că e vineri. N-am putut să scriu niciun cuvânt toată săptămâna. Primesc un telefon de la ziar. Se pare că starleta Nabilla şi-ar fi înjunghiat iubitul, vor de urgenţă un articol. Nu pot să refuz. Şi iată-mă investigând faţa ascunsă a *reality TV*-ului, aşteptând cu disperare un semn de viaţă de la Milan şi simţindu-mă vinovată că nu avansez cu cartea... Ce aiurea e viaţa asta! Petrec weekend-ul la telefon cu Livia, bunica Nabillei. E o femeie grozavă. Fără să-şi dea seama, îmi ridică moralul. Cufundată în această psihodramă a şişului, uit de griji. În cele din urmă, sunt în posesia unor informaţii solide despre caz. Trimit articolul la ziar. Măcar asta am dus-o la bun sfârşit. Sper ca Milan să dea peste el şi să constate că nu sunt specializată în antiterorism. Între timp, aflu că, asemenea unui clan sicilian, părinţii mei şi fratele meu mai mare au încercat să ia legătura cu el. Curajos, n-a răspuns la apelurile lor. La fel ca după reportajul despre Bilel, am din nou impresia că am declanşat o avalanşă imposibil de controlat. Vreau acest copil şi visez să fiu mamă mai mult decât orice, dar nu într-o asemenea conjunctură. Timp de două zile, îmi închid mobilul şi internetul. Fac un gol în haos. Oare când a luat viaţa mea o turnură atât de melodramatică? De ce nu mai scap de impresia, insidioasă de câteva luni, că îi sperii pe cei pe care îi cunosc cel mai bine? Îl sun pentru ultima dată pe Milan. Nu răspunde. Cobor la farmacie şi întind reţeta dată de doctor „în caz că". Numise asta „o soluţie". Am luat pastila, dar nu mi-a soluţionat viaţa.

Cred că de la acest „episod" cu Milan am închis toate ieşirile. Am spus adio imaginilor idilice. Am înţeles că iluziile unei vieţi de copil nu pun întotdeauna bazele unei vieţi de adult. N-am chef să dezgrop amintirile trunchiate din ultimii doi ani. Aş vrea să nu fi fost atât de naivă cu Milan şi cu „extraterestrul". Încep să prefer în mod primejdios tăcerea marilor dezbateri. Prea multe regrete mă sufocă asemenea mirosului de amoniac. Trebuie să înăbuş acest foc în mine şi să înlătur această parte de umbră care se arată. Nu vreau să povestesc, nu vreau să fac confidenţe şi, ca să fiu sinceră, nu vreau să ascult. Am senzaţia că transform tot ce ating într-o butelie de gaz. Că nu obţin decât victorii lipsite de strălucire şi bucurii terne. Peste câteva zile se termină anul. Să-mi ia cu el amintirile!

*1. „Uneori privim lucrurile aşa cum
sunt întrebându-ne de ce.

Alteori, le privim aşa cum
ar putea să fie zicându-ne de ce nu” (n.tr.).

7 ianuarie 2015

How many deaths will it take till he knows
that too many people have died?
The answer, my friend, is blowin' in the wind[*1].

Bob Dylan, „Blowin' in the Wind"

Am avut întotdeauna empatie pentru părăsiţii vieţii, cei care sunt neglijaţi sau înşelaţi. Din acelaşi motiv iubesc atât de mult animalele, care sunt pline de onestitate. Voi salva întotdeauna omul înaintea unui animal, dar sunt vietăţi pe care le prefer oamenilor. Bilel era o specie aparte. Nici astăzi nu ştiu dacă trebuie să vorbesc despre el la prezent sau la trecut. Oriunde s-ar afla, mi-a lăsat moştenire îndoiala. Mă gândesc deseori la el; de fapt, în fiecare zi. Bineînţeles, nu aşa cum îţi rememorezi amintirile comune cu un vechi prieten. Nici pe acelea care te leagă de un duşman. Povestea asta cu Bilel m-a lovit atât de rău încât, la evocarea lui, nu mai este vorba doar de dispreţ. În suflet mi se trezeşte vinovăţia. E ceva foarte ciudat ca sentiment şi ca parcurs intelectual. Nimeni n-ar trebui să fie nevoit să-şi judece implicarea în moartea aproapelui. Eu trag însă după mine o umbră care nu se ţine pe urmele mele. Puţini mă înţeleg în această privinţă. Pentru ei, Bilel reprezintă răul şi după un demon nu plângi. Dar felul meu de a percepe binele şi răul s-a schimbat. Măştile continuă să cadă în jurul meu şi nu mi-ar plăcea ca a mea să dezvăluie implicarea mea în moartea cuiva, oricine ar fi. Nu suport ideea de a fi asociată cu dispariţia sa. Şi, pe undeva, cartea mă dezvinovăţeşte. De exemplu, de la deplasarea în Brazilia, sunt în continuare insultată violent, îndeosebi de una dintre soţiile lui din Siria. Tot ce n-am dreptul să-i răspund va găsi în paginile cărţii, unde mă arăt aşa cum sunt şi înfăţişez delirurile pretins religioase ale lui Bilel, care dovedesc că nu e decât un impostor.

Cartea ajunge în librării mâine şi nu prea sunt conştientă de asta. De la o oră la alta, sunt când exaltată, când indiferentă. În ultimele luni am căpătat obiceiul să interiorizez şi ce e bine, şi ce e

rău. Peste câteva ore trebuie să dau primul meu interviu televizat şi, la drept vorbind, în afara stresului care creşte, mă doare-n cot. De acum sunt singură în coconul meu. Am ales să fiu singură, dar, în felul ăsta, nimic nu mă mai poate afecta. Peste patru-cinci săptămâni, când promovarea cărţii se va termina şi cercul se va închide, poate că voi redeveni mai puţin sălbatică. Poate că într-o zi voi fi din nou cea care am fost. Voi reveni la viaţa dinainte, la viaţa mea de reporter, care merge cu o sută la oră şi nu-ţi lasă timp să-ţi pui întrebări. Dar, deocamdată, sunt anesteziată. Fac ce mi se spune. Nici mai mult, nici mai puţin. Mi-e de ajuns povara fiecărei zile, cu ameninţările, cu ironiile ei. Astăzi, când rememorez această perioadă, văd doar ceva neclar, impresii, sentimente greu de înţeles. Din vârtejul în care m-am rătăcit, simt că mi se întinde o mână. Reuşesc s-o prind. Dar rămâne moale, ca şi cum nimeni nu s-ar afla la capătul ei. Îmi lipseşte impulsul necesar ca să mă propulsez afară din hău. Am senzaţia că trăiesc în spatele unei perdele de ploaie. Dar încep să navighez împotriva curentului. Toată apa asta îmi stârneşte din ce în ce mai mult dorinţa să plec de-aici, departe, foarte departe.

În timp ce mă pregătesc pentru *C à vous*[*2], emisiunea prezentată de Anne-Sophie-Lapix, prima mea apariţie la televiziune, care trebuie să fie înregistrată pe la începutul după-amiezii, sunt sunată de la ziar pentru informaţii şi contacte pe reţelele jihadiste. Le dau şi întreb la ce urmează să fie folosite. Obţin însă doar răspunsuri vagi. Îmi vine greu să văd munca asta încredinţată unor colegi care abia dacă îmi vor spune „mulţumesc”. Ştiu că mulţi dintre ei încearcă în continuare să mă protejeze cu cea mai mare bunăvoinţă. Dar îmi dau foarte bine seama şi că alţii vor profita de noul meu statut. La opt luni de la apariţia articolului meu despre povestea lui Bilel şi Mélodie, îmi este în continuare interzis să scriu despre tot ce are mai mult sau mai puţin legătură cu terorismul. Trebuie să accept această excludere, deoarece am provocat o situaţie greu de gestionat. Dar nu suport să fiu tratată ca o vinovată. Nu voi regreta niciodată dramul de nebunie pe care l-am pus în acest reportaj. Destul de remontată, profit că e şeful la telefon şi-i propun două subiecte, dintre care unul nu are nicio legătură cu terorismul. Este vorba de educaţie şi de ministrul Najat Vallaud-Belkacem. Nu mă ascultă. Vorbeşte cu alţii, mă pune să repet de câteva ori, apoi zice: „N-ai decât să dai o raită în satul micuţului Grégory[*3], să sondezi terenul, dacă te plictiseşti”. Apoi mă întreabă pe un ton agasat dacă mai am ceva să-i spun şi închide total indiferent. În urmă cu două zile, în prezenţa lui, cineva îmi spusese că am slăbit. Se grăbise să răspundă în locul meu că slăbisem ca să-i atrag atenţia fostului meu iubit... „De altfel, chiar o să-l sun ca să văd ce mai face...” Bine. Să-i sunăm pe „extraterestru”, pe Bilel, pe Milan, pe Marine şi pe Marion şi să facem toţi un grătar mare. Eu aduc curcanul. Am obosit să tot încasez, să sufăr înfrângeri. Nimeni nu pare să vadă că mă distrug, că furia mea ascunde în realitate o suferinţă imensă.

Trebuia să trec pe la ziar în dimineaţa asta, înainte să mă întâlnesc cu Suzanne, editoarea mea, şi cu Sophie, ataşata de presă, într-o cafenea de lângă studiourile emisiunii *C à vous*, dar hotărăsc să nu mă duc. Mi-e teamă să intru în redacţia care era până acum un refugiu pentru mine. M-am

ataşat de acest ziar mai mult decât de orice, de oricine în ultimii şase ani. E locul care mă ajută să rezist, mă împiedică să mă retrag în mine. Era! De când a ieşit afurisitul ăla de articol, nu mai există complicitate între noi. Oriîncotro m-aş întoarce, ziua sau noaptea, nu mai găsesc lucrurile de care mă sprijineam altădată.

Puţin după prânz, urc într-un taxi şi plec să înregistrez emisiunea. Sună mobilul. E Arnaud, un prieten fotograf. Strigă:

— Ia-ţi sculele! Grăbeşte-te! Se trage pe stradă la *Charlie Hebdo*. Se trage în oameni cu kalaşnikovul! Repede, ne-ntâlnim acolo, facem un reportaj!

Vorbeşte prea repede şi nu înţeleg nimic. Se trage cu pistolul-mitralieră? Pe strada uneia dintre redacţiile cele mai ameninţate din lume? Nu poate să fie o întâmplare. Nu cred în coincidenţe; ele sunt metoda preferată a diavolului ca să rămână anonim. Îi cer şoferului să deschidă radioul, în timp ce intru agitată pe Twitter. S-ar părea că e un atentat, dar primii comentatori, prudenţi, îşi aleg cu grijă cuvintele. Pe net se vorbeşte despre AQMI[4], ceea ce, având în vedere repartiţia în timp a evenimentelor şi ameninţările proferate de Daesh, mi se pare ciudat. Nu mă mai gândesc la emisiune, ale cărei studiouri se găsesc de altfel la câteva străzi de sediul publicaţiei *Charlie Hebdo*. Arnaud mă sună din nou, mai informat despre situaţia de acolo. Într-adevăr, a fost vizat ziarul satiric. Doi bărbaţi au deschis focul împotriva desenatorilor, a jurnaliştilor şi a tuturor celor care li se puneau în cale. Se pare că baia de sânge s-ar fi terminat sub o masă, în timpul şedinţei de redacţie. Cabu, Wolinski, Charb s-ar număra printre victime. Cabu? Wolinski? Charb? Nu se poate... Iar cei care au tras au reuşit să fugă şi să ucidă în continuare. Mai mult ca niciodată, viaţa este o chestiune de orar. În acest moment, forţele de ordine, ambulanţele, mass-media şi trecătorii ocupă strada. În cap îmi răsună cuvintele lui Arnaud: atentat, morţi, presă. Mă sufoc în maşină. Mi-e cald şi traseul e prea lung. Deodată, telefonul începe să sune frenetic: apeluri, mesaje... Zgomotul devine asurzitor. Repede, mai repede... trebuie să ajung rapid la faţa locului: am o presimţire că nu s-a terminat încă.

Sophie şi Suzanne mă sună, în plină confuzie. Se află în metrou, vrând, îmi imaginez, să mi se alăture. Nu le aud bine. Schimbăm cu siguranţă aceleaşi cuvinte ca trei sferturi dintre francezi în acelaşi moment:

— Ai aflat?...

— E halucinant...

— Îţi dai seama?...

— Nu prea...

Nu, nu-mi dădeam seama în acel moment. Cum să-ţi dai seama, cum să-ţi închipui explozia incredibilă pe care acest atentat o va provoca în ţară, în lumea întreagă? Sophie mă informează că înregistrarea pentru *C à vous* a fost amânată. La ora asta, panica se strecoară în toate redacţiile. Studiourile emisiunii se găsesc, am mai spus, la vreo sută de metri de locul dramei. Atacatorii sunt

încă liberi şi producătorul preferă să întrerupă orice activitate. Vestea aproape că trece pe lângă mine. Mintea mi-e deja departe. Taxiul ajunge la destinaţie şi mă instalez în cafeneaua din vecinătatea sălii de spectacole Bataclan, unde trebuie să mă întâlnesc cu Sophie şi Suzanne. Numai zecile de sirene ale poliţiei tulbură tăcerea care domneşte în jur. Cartierul este înconjurat. Feţele abătute şi deconcertate ale trecătorilor arată dramatismul incredibil al celor întâmplate. În jurul meu, în cafenea, cele câteva persoane prezente par făcute knock-out în picioare. Suntem toţi stupefiaţi. Cum să nu fim? Telefoanele sună întruna. E singurul lucru care ne permite să constatăm că timpul nu s-a oprit în loc. Aud părinţi sunându-şi copiii şi invers. Şcolile din cartier sunt închise la această oră, dar, pe lângă gestionarea şocului, trebuie organizată logistica improvizată în această după-amiază de miercuri care nu va semăna cu nicio alta pentru micii parizieni. Nu se cunosc deocamdată nici identitatea, nici motivele teroriştilor, dar aflarea lor nu va readuce morţii la viaţă. Toţi stau cu sufletul la gură până când atacatorii vor fi neutralizaţi.

Îşi fac apariţia Suzanne şi Sophie. Sunt palide. Conversaţia noastră e complet incoerentă, întretăiată de pauze interminabile. Cu nasul în telefoanele mobile, schimbăm puţinele informaţii care ne parvin.

— Se pare că atacatorii au părăsit cartierul şi au fugit cu maşina...

— Se îndreaptă spre nordul Parisului...

— Au tras şi în poliţiştii care asigurau securitatea jurnaliştilor...

— Am primit o informaţie care spune că mai multe elicoptere încearcă să-i urmărească...

După fiecare veste care pică, ne uităm perplexe unele la altele. Ca întotdeauna în asemenea momente apocaliptice, fiecare informaţie vine la pachet cu dezminţirea ei. Atmosfera e apăsătoare. Suntem cuprinse de spaimă şi de furie. Sophie primeşte un apel telefonic şi ieşim să fumăm o ţigară pe trotuar împreună cu Suzanne. Exceptând baletul sirenelor de poliţie şi manevrele a doi poliţişti în civil aflaţi la pândă, pe care îi reperez imediat la câţiva paşi de noi, bulevardul Voltaire e aproape pustiu. N-am văzut niciodată Parisul aşa.

În cele din urmă, ne despărţim. Merg până la strada pe care se află *Charlie*, plină de lume, croindu-mi drum printre trecători care plâng, camere de luat vederi şi poliţişti. Apoi fac cale-ntoarsă, şi iar mă-ntorc, şi iar plec... Întâlnesc enorm de mulţi colegi veniţi acolo să culeagă informaţii despre eveniment. Îmi vorbesc ca şi cum şi eu m-aş afla acolo pentru acelaşi lucru. Nu e cazul. Totul e foarte confuz în capul meu. Aş vrea să nu mă mai învârtesc în loc, dar ce altceva aş putea face? Încerc să dau de Arnaud la telefon, dar nu răspunde. Bineînţeles, am sunat deja la redacţie, care doreşte să stau deoparte, dar „să fiu pe fază”... Mă ocup de problemele astea de securitate de ani de zile. Mi-a fost întotdeauna teamă de atentate în Franţa, mai ales după ce Bilel a vorbit despre această ameninţare de mai multe ori. Desigur, nu mă aşteptam la acest scenariu macabru, dar ştiam că vom fi loviţi drept în inimă. Prin prisma opticii lui Bilel, dar şi datorită lunilor în care am penetrat încontinuu cum am putut filierele Statului Islamic, am dobândit o

perspectivă anticipată asupra terorismului. Ceea ce mă pregătesc să scriu este oribil, dar real: astăzi e simplu să comiţi un atentat în Europa... Colecţionez de un an fotografii cu luptători din Statul Islamic afişându-se luni în Siria şi joi în Franţa. Îşi etalează deplasările dus-întors pe Facebook, sub nasul serviciilor de securitate. Îndeamnă la asasinarea necredincioşilor (*kufr*) din Occident. Fără a-i mai pune la socoteală pe toţi simpatizanţii de pe teritoriul nostru, care se tot înmulţesc. Duşmanul poate fi oricine: un individ aflat în evidenţele poliţiei sau unul complet necunoscut. Cel ce ar vrea să ne pună la pământ poate fi un catolic convertit recent, în spatele calculatorului, la un islam fanatic. Este, din nefericire, o urmare logică a acestui exod de europeni spre teritoriul califatului.

În câteva ore, sunt contactată de avocaţi, de poliţişti, de recidivişti. Conversaţiile noastre sunt consistente şi sincere. Ar merita să fie în parte retranscrise şi publicate în ziar. Deoarece, fără să le caut, aceste informaţii vin la mine, nu înţeleg de ce mi se interzice să scriu despre ele. Mă întorc acasă, unde o mulţime de confraţi trimişi în cele patru colţuri ale capitalei mă pun cât de cât la curent, prin telefon, cu situaţia. Vizionez cu frenezie imaginile transmise de posturile de informaţii. Ca toată lumea, urmăresc jurnalele de actualităţi. Nu mai particip la alimentarea lor, am redevenit spectatoare. Orele trec şi, în cursul serii, apar numele teroriştilor. Sun din nou la ziar:

— Fraţii Kouachi s-au născut în arondismentul XX. Am surse care i-ar cunoaşte pe apropiaţii lor...

— Şi ce dacă, Anna?

Cel mai rău e că-l înţeleg pe interlocutorul meu. Nici nu concepe să-mi acorde permisiunea de a mă ocupa de acest masacru provocat, după toate aparenţele, de fanatismul religios. În afara faptului că-şi face treaba, îi este sincer teamă pentru mine. Ştiu asta şi e un chin că trebuie să argumentez.

— Ştii, pot să evit munca de teren şi să mă ocup de partea de internet. Pot să caut eventualele revendicări şi tot ce va urma...

— Nu...

— Dar...

— Anna, e o zi grea pentru toată lumea, nu eşti numai tu.

— Pot cel puţin să trimit informaţiile pe care le am deja, ar putea să fie de folos... Nu e nevoie să mă semnez...

— Aşa da...

Nu-mi pasă că nu-mi apare numele. Vreau doar să descâlcesc iţele hăituirii de-acum. Nişte oameni au murit pentru desenele lor. Pentru că au apărat aceleaşi idei, aceeaşi libertate, cei ce le erau alături au pierit şi ei. Lumea e şocată. Reacţiile vin de peste tot. De-a lungul serii, sloganul „Eu sunt Charlie” se răspândeşte cu repeziciune pe net. Cel puţin o sută de mii de persoane manifestează în ţară. Parizienii vin în tăcere în Place de la République, formând cu ghirlande

luminoase un imens „Not Afraid” care, filmat de sus, îţi dă fiori. Peste tot pe glob, pe străzi, la ferestre, cineva aprinde o lumânare. Capitalele lumii îşi luminează în albastru, alb şi roşu clădirile cele mai emblematice. Franţa n-a ştiut să preîntâmpine această zi funestă şi cu atât mai puţin să anticipeze săptămâna care avea să ne marcheze istoria.

Cuibărită în salon, nu-mi iau ochii de la televizor până la sfârşitul hăituirii insuportabile a teroriştilor, spre seara zilei de 9 ianuarie. Franţa n-a văzut niciodată o asemenea urmărire pe viaţă şi pe moarte. Jihadiştii vor, cu o plăcere răutăcioasă, să îngenuncheze Parisul. Fraţii Kouachi au vizat simboluri importante: libertatea de exprimare, apărarea ţării. Curând vor ataca şi religia. Pretind că vor şi că trebuie să-i lichideze pe cei pe care îi consideră la antipodul credinţei lor. În realitate, hăituiesc din plăcere şi ucid pentru putere. Ţinta celor doi terorişti este republica, aşa cum a fost şi pentru Mohamed Merah înaintea lor. Atacul de la *Charlie* sub pretextul scandalului caricaturilor este un mod de a încerca să facă ţara să tacă. Să asasinezi nişte angajaţi ai statului a căror deviză este „Apărăm şi servim” înseamnă să trimiţi mesajul „Suntem în război”. Teroriştii sunt vânaţi. Fraţii Kouachi trebuie neutralizaţi înainte să comită alt atentat. În plină surescitare, sunt în stare de ce e mai rău. Se ştiu căutaţi, nu mai au ce pierde. Oricui i-ar veni în minte să se predea, dar creierul lor fanatizat nu mai are decât un singur gând: să fie ucişi de forţele de ordine. Alternativa de a-şi petrece restul vieţii în închisoare nu e acceptabilă pentru ei. Obiectivul lor e să moară ca martiri. Nu e un scop în sine, ci SCOPUL care îi va scoate din jalnicul lor anonimat. Ştiu că numele lor vor fi cunoscute de acum înainte în lumea întreagă şi lăudate de alţi fanatici. Şi ce dacă mor, dacă sunt imortalizaţi pentru eternitate de camerele de luat vederi ale BFM TV[*5]? Cel puţin numele de război (*kunya*) pe care şi le-au ales îi vor bântui pe apropiaţii victimelor, ca o ultimă provocare lansată din mormânt. Ei consideră că au câştigat.

Din mulţimea de omagii inspirate de această zi înspăimântătoare, n-am uitat nici astăzi, doi ani mai târziu, cuvintele umoristului melancolic Stéphane de Groodt. Sunt corecte şi simple: „Haos la *Charlie*: îţi vine să te smiorcăi... Aşa că, la lacrimi, cetăţeni!”.

Cei 12 morţi de la *Charlie Hebdo* nu reprezentau oare doar „o încălzire”, fiind prima piesă de domino care se pregătea să le dărâme pe toate celelalte? În dimineaţa zilei de 8, în timp ce hăituirea fraţilor Kouachi continuă şi ţara e în alertă maximă, un al treilea terorist omoară cu sânge rece, la Montrouge, o membră a poliţiei municipale în vârstă de 27 de ani, Clarissa Jean-Philippe.

Şi când te gândeşti că azi apare cartea, exact în momentul în care, pentru prima dată, Daesh loveşte în Franţa... *Paris Match*, ca şi ediţia on-line a ziarului *Figaro*, îi consacră un articol de mari dimensiuni. Ar trebui să fiu foarte mândră. Dar bucuria îmi este înăbuşită de doliul naţional care se abate peste ţară. Aveam de gând să mă duc în librării ca să-mi văd în rafturi prima carte. Având în vedere împrejurările, ar fi indecent. Am un sentiment ciudat de neplăcere când ştiu că am muncit luni în şir la o carte care nu atrage atenţia generală şi văd că apariţia sa coincide cu atentate

fără precedent legate tocmai de subiectul ei! Dar şi pentru că m-am pomenit astfel indirect legată de masacrul de la *Charlie Hebdo* şi, fără voia mea, în miezul actualităţii: Sophie îmi transmite apel după apel din partea unor mijloace de informare de masă care vor să fac o analiză a evenimentelor în lumina conţinutului anchetei mele despre Bilel. În 24 de ore, trec de la statutul de tânără jurnalistă necunoscută (şi care trebuie să rămână aşa, pentru siguranţa ei) la cel de „specialistă". Nu-mi place deloc cuvântul... Denumeşte totul şi orice. Mai ales în aceste probleme. Cu siguranţă nu sunt expertă. Am realizat poate o anchetă uimitoare, dar nu consider deloc „incredibil" ce-am făcut. Cunosc bine propaganda islamistă, codurile şi limbajul ei. I-am studiat aspectul psihologic când lucrările de analiză se înmulţeau. Asta nu-mi conferă un statut deosebit. Totuşi, se face o legătură între cartea mea şi acest eveniment tragic.

De ieri şi de la interviul lui de la matinalul de pe France Inter, disponibil cu câteva ore înainte de masacrul de la *Charlie*, curiozitatea oamenilor a fost stârnită de noul bestseller al lui Michel Houellebecq, *Supunere*. Autorul îşi prezintă în paginile cărţii viziunea extrapolată a unei Franţe dominate de islamul extremist. Primeşte felicitări, dar şi critici. Este acuzat că pune gaz pe foc într-o ţară în care climatul e deja foarte tensionat. Sediul editurii Flammarion, care a publicat cartea, a fost evacuat de urgenţă. Se află acum sub protecţia poliţiei, ca şi alte edituri, printre care şi a mea, îmi spune Suzanne la telefon, explicându-mi în acelaşi timp că, având în vedere contextul, ieri s-a pus la cel mai înalt nivel problema să se amâne lansarea cărţii, dar, întrucât deja începuse să fie distribuită în librării, a fost prea târziu ca să se mai intervină. A fost întărită paza şi la redacţia ziarelor. Mă aflu la ani-lumină de renumele lui Michel Houellebecq şi mă mir că mi se cere părerea. Pe de o parte, mi se interzice să mă ocup de subiect, iar pe de alta, sunt solicitată să descifrez mecanismele Statului Islamic. Jonglez şi eu cum pot cu aceste două postúri. Mélodie nu mai apare în ecuaţie, şi totuşi schizofrenia se amplifică.

Lucrurile se precipită în dimineaţa zilei de 9. Fraţii Kouachi s-au baricadat într-o tipografie din Saine-et-Marne, unde s-au retras după ce au fugit de jandarmi 27 de kilometri. Se pare că ar fi luat ostatici. GIGN[*6] încercuieşte locul şi începe cu ei negocieri care, sunt sigură, nu vor duce la nimic... Apoi, lovitură de teatru: chiar înainte de ora 13, cu câteva minute înainte ca magazinele evreieşti să închidă pentru sabat, Amedy Coulibaly – căutat din ajun pentru asasinarea tinerei poliţiste din Montrouge – se baricadează într-un supermarket cuşer din arondismentul XX al Parisului, la marginea bulevardului de centură. În zece minute, împuşcă patru persoane, luând ostatice alte 17. Lipiţi de televizor, urmărim canalele de informaţii, care ne ţin numai în „ediţii speciale" de 48 de ore. Descoperim că cei trei terorişti îşi coordonează mişcările. Au arme de război – lansatoare de rachete, grenade şi cocteiluri Molotov – şi continuă să terorizeze ţara. De altfel, Amedy Coulibaly avertizează: cere eliberarea imediată a fraţilor Kouachi şi, dacă se va lua cu asalt tipografia de la Dammartin-en-Goële, va omorî toţi ostaticii de la Hyper Cacher. Dar Said şi Cherif Kouachi se uită la televizor. Ştiu că sunt încercuiţi şi încearcă încă o dată să ia prin

surprindere poliţia. Ies cu pistoalele-mitralieră în mână şi trag în oamenii de la GIGN. Este ora 16:56. Ca să se evite represaliile lui Coulibaly, asaltul, efectuat de RAID[*7] şi de BRI[*8], trebuie lansat simultan la Poarta Vincennes. În câteva minute, cei trei terorişti sunt doborâţi, în timp ce Franţa, care răsuflă uşurată, mai moare puţin.

Hebdomadarul *Grazia* îmi consacră în această săptămână un articol, titrând cu litere groase: „JURNALISTĂ ÎN PERICOL”. Cobor să-l cumpăr de la chioşcul de ziare din colţ în această zi de sâmbătă şi îmi descopăr fotografia din profil, ascunzându-mi chipul. Mă impresionează, dar mă şi înspăimântă. Mândră, consider totuşi exagerată agitaţia mediatică din jurul cărţii. Încep să am senzaţia că sunt o uzurpatoare, curând demascată în golul care este în realitate viaţa mea. Ceilalţi îşi imaginează că stau ascunsă, că nu dorm două zile în acelaşi loc, că sunt foarte bine păzită. Nimic mai neadevărat. Am fost asigurată că mă aflu sub o supraveghere serioasă, dar habar n-am cum sunt protejată. Ştiu însă că în jurul meu se face gol. Bangbang, căţeluşa mea, m-a văzut rareori atât de mult acasă. De curiozitate, intru pe Skype: oare soţia lui Bilel a reacţionat la atentate? Bingo! Soarta noastră pare să fi făcut cel puţin o fericită. E la fel de „reţinută” în exprimare ca întotdeauna:

„Hei, tâmpito, e bine în Franţa? PTDR[*9]. Tu urmezi, jurnalistă de rahat, cu meseria ta de curvă. Morţii tăi, o să vezi...!”.

Detest expresia asta. Aş prefera clasicul „S-o f... pe mă-ta!” în locul acestui „Morţii tăi”, care înseamnă să insulţi memoria fiinţelor dragi dispărute. Mi-ar plăcea să-i răspund „Pe mă-ta!”, dar, bineînţeles, nu pot.

Duminică dimineaţă are loc marea adunare republicană în memoria victimelor din această săptămână tragică. Particip şi eu, ca orice cetăţean. Trebuie să găsesc acolo întreaga redacţie. Ca o familie, ne vom ţine de braţ şi vom petrece împreună această duminică specială. Simt nevoia să trăiesc momentul împreună cu ei, să simt din nou complicitatea dintre noi. În clipele cele mai sumbre se reînnoadă uneori o prietenie sau regăseşti un umăr pe care obişnuiai să te sprijini. Însă în cele din urmă, din motive care ne privesc doar pe mine şi pe „extraterestru”, nu voi putea să fiu alături de ei. Voi participa la omagiu, dar împreună cu alţi prieteni, dominată de un sentiment de părăsire, zdrobită de durerea naţională.

N-am închis Skype-ul, *Grazia* e deschis în faţa mea. Privirea mi se pierde în titlu. Sunt într-adevăr în pericol, dar nu caut ajutor acolo unde se crede. Ceea ce mă afectează cel mai mult nu se vede. Prizonieră a secretelor mele şi a propriei identităţi, sunt în parte răspunzătoare pentru tot ce sufăr, şi aceasta e cu siguranţă constatarea cea mai dură pe care o am de făcut despre mine. Poate că zicala e adevărată, poate că eu însămi sunt cel mai mare duşman al meu.

[*1]. „De câte morţi va fi nevoie până va realiza
că au murit prea mulţi oameni?

Răspunsul, prietene, e vânare de vânt!” (n.tr.).

*2. Talk-show convivial (n.tr).

*3. Aluzie la cazul răsunător al lui Grégory Villemin (n.tr.).

4. Al-Qaida din Magrebul islamic.

*5. Canal francez de ştiri naţionale (n.tr.).

*6. Groupe d’Intervention de la Gendarmerie Nationale (Grupul de Intervenţie al Jandarmeriei Naţionale) (n.tr.).

*7. Recherche, Assistance, Intervention, Dissuasion (Cercetare, Asistenţă, Intervenţie, Descurajare), unitatea de elită a poliţiei naţionale franceze (n.tr.).

*8. Brigade de Recherche et d’Intervention (Brigada de Cercetare şi Intervenţie) (n.tr.).

*9. Echivalentul franţuzesc pentru LOL (Mor de râs) (n.tr.).

Ianuarie 2015 (urmare)

J’affronte la vie comme un aveugle avec
un Walkman.
Vos rêves sont mes cauchemars.
J’aurai vingt ans toute ma vie, rien n’est
jamais trop tard[*1].

Orelsan, „À l’heure où je me couche”

Detest siesta. După ea, am nevoie de ore întregi ca să mă dezmeticesc. Somnul m-a înfricoşat întotdeauna. Asociat cu ziua, e şi mai rău. Dar acum pur şi simplu mă prăbuşesc. Sunt vlăguită. Epuizată. Şi peste câteva ore trebuie să fiu pe platoul lui Thierry Ardisson pentru emisiunea *Salut les Terriens*, cea mai importantă din punctul meu de vedere. Trebuie să dorm puţin. Potrivesc alarma de pe iPhone să mă trezească peste 45 de minute, nu mai mult.

Trei ore mai târziu.

— Poliţia!

Cufundată în somn, visez că forţele de ordine bat tare de tot în uşa mea. Dorm foarte bine şi profund. Nu-mi mai amintesc unde mă poartă inconştientul, dar seamănă cu fericirea. Patul e un cuib, un cocon protector.

— Hei! Hei! Poliţia! Deschide!

Poate că vocea asta groasă şi stăruitoare nu răsună de fapt în visul meu... Întredeschid un ochi. Sunt foarte obosită, captivă în acel interval tulburător dintre trezire şi acţiune. Închid la loc ochii, înfăşurată în plapumă, şi mă întorc cu faţa la perete. O mână mă zgâlţâie de umăr.

— Vă simţiţi bine, doamnă, hei, doamnă?

La naiba! Sar pur şi simplu în sus. Deasupra patului stau aplecaţi trei oameni înarmaţi până-n dinţi! Primul lucru pe care îl disting concret este ţeava unei arme lângă faţa mea, în camera mea de

nouă metri pătraţi. E sigur, de data asta sunt terminată, e Bilel... N-a murit, ştiam eu! Inima nu mi-a bătut niciodată atât de repede. O să mor aşa cum m-am născut, în poziţie fetală. Ce ironie a sorţii!

Ba nu, nici Bilel, nici Daesh n-au dat buzna peste mine în cameră... Sunt forţele de ordine... Care s-au deplasat de urgenţă după ce le-a sunat editura mea. Vecinul meu – care întrebă timid: „E bine?" – le-a deschis uşa celor trei poliţişti echipaţi cu veste antiglonţ şi pistoale-mitralieră în bandulieră. Suntem în 15 ianuarie, în plină psihoză, pe cât de legitimă, pe atât de exacerbată, după tragedia de la *Charlie*... Efectivele pentru protecţia cetăţenilor au fost sporite şi nu mai e ceva neobişnuit să vezi armata în colţul străzii. Dar ce caută poliţiştii la mine în casă? Totul mi se învălmăşeşte în minte. Cât e ceasul? La dracu'! Ardisson!...

Sar din pat sub privirile stupefiate ale poliţiştilor. Mă pierd în scuze, executând un fel de *moonwalk* involuntar şi ridicol ca să ies din cameră. Cât e ceasul? Unde mi-e telefonul? Şaptezeci de apeluri nepreluate! La naiba! E 16:30, s-a dus emisiunea! S-a dus visul meu de puştoaică de a fi intervievată de cel care a inventat *blind test*-ul. Cei de la editură sunt probabil furioşi. E prima mea carte, nu-mi pot permite să fac mutre când e vorba de o reclamă atât de frumoasă. Pentru început, trebuie să scap de prezenţa celor care m-au trezit atât de delicat... Îmi cer o mie de scuze. Sunt atât de stânjenită. Îndurerată. Îşi dau şi ei seama. Mai ales tânăra poliţistă care are probabil vârsta mea. Şi lor le-a fost frică. Insistă să-mi notez numărul de la dispeceratul comisariatului, explicându-mi că este o linie directă pe care pot s-o folosesc fără ezitare în caz de pericol. Nu înţeleg nimic, n-ar trebui să beneficiez de protecţia poliţiei, chiar dacă nu o văd? Şeful echipei îmi face puţină morală. Îşi însoţeşte fiecare frază cu un „domnişoară" solemn, dar, simţindu-mă atât de descumpănită, se abţine, cred, să spună tot ce ar fi vrut. Totuşi, vorbeşte, vorbeşte, iar eu nu aud decât telefonul meu care vibrează întruna. Şi timpul trece.

— Deci, staţi puţin, domnişoară, am fost sunaţi de urgenţă ca să ni se spună că sunteţi extrem de ameninţată de o organizaţie teroristă şi că tăcerea dumneavoastră prelungită prevesteşte un pericol iminent. Şi în realitate, domnişoară, ne spuneţi că nu v-a sunat ceasul? Aşa e, domnişoară?

Nu ştiu cum reuşesc să-mi reţin lacrimile de ruşine, de furie, de frustrare.

În acel moment îmi dau seama că am pe mine nişte pantaloni de pijama roz de fetiţă şi un tricou alb fără mâneci. Părul îmi stă vâlvoi, încâlcit într-un coc care trădează somnul adânc în care eram cufundată cu cinci minute înainte. Vârfurile picioarelor îmi sunt aduse spre interior şi îmi ţin capul plecat. Parcă aş fi Sophie într-un mare necaz, după ce a tăiat peştişorii roşii. Am opt ani şi jumătate. În acest climat deosebit de tensionat şi cu reputaţia mea în stare incipientă – şi, de altfel, neasumată – de „vânătoriţă de terorişti", vreau să fie clar, mă simt ca o idioată. Deloc credibilă. Suzanne şi Valérie, simpaticele doamne de la editura Robert Laffont, protectoarele mele, care îmi sunt ca nişte mame, umerii pe care mă sprijin deseori, mă sună, cuprinse de panică. Încerc să-i spun şefului că trebuie să le răspund ca să le liniştesc. Dar el n-are nicio treabă, o ţine una şi bună:

— Deci, domnişoară, cei de la dumneavoastră de la birou s-au îngrijorat pentru că nu reuşeau să vă prindă la telefon de ore bune, însă dumneavoastră doar nu v-a sunat ceasul, nu-i aşa?

Mai trec câteva minute, care mi se pare nesfârşite, şi, după ce-mi inspectează uşile şi broaştele pe toate părţile şi verifică încă o dată dacă am notat bine numărul de la dispecerat, pleacă în sfârşit, urmat de colegii de echipă.

Uf! În timp ce mă debarasez urgent de afurisiţii de pantaloni roz, pe care n-am să-i mai îmbrac niciodată, şi dau drumul la duş, iau mobilul şi o sun pe Suzanne. Cred că a răspuns chiar înainte de a fi auzit prima sonerie.

— Anna, ce s-a întâmplat? Eşti bine?

Nu pare deloc enervată, ci moartă de îngrijorare. Am impresia că, după umilinţa îndurată în faţa forţelor de ordine, mă aşteaptă una şi în faţa celor cu care lucrez. Suzanne e în biroul lui Valérie, cu Séverine şi cu Sophie, ataşatele mele de presă, care se află în contact cu Johanna, de la etajul de deasupra.. Sunt în stare de asediu. Ce atmosferă... Uşurată – vom face mare haz mai târziu, căci ne-am şi amuzat mult de-a lungul acestei aventuri –, Suzanne îmi istoriseşte toată încurcătura: trebuia să treacă pe la mine, cu Sophie şi Valérie, ca să mergem împreună la Ardisson. Nereuşind să mă prindă la telefon pe la începutul după-amiezii, ca să-i confirm întâlnirea, Sophie a întrebat-o pe Suzanne dacă ştie ceva despre mine. Nu, de dimineaţă nu mai ştie nimic (în zilele astea, vorbim unele cu altele de patru-cinci ori pe zi). Suzanne m-a sunat şi ea... degeaba (normal). Apoi Valérie, apoi Séverine, apoi Johanna. Acum înţeleg mai bine cele 70 de apeluri nepreluate, mesajele, SMS-urile... La ora 16:00, convinsă că mi se întâmplase ceva, Valérie a luat hotărârea să sune la poliţie. Urmarea o cunoaşteţi... Am făcut cu dreptul primul meu pas de autor la editură! Îmi făuresc o legendă de toată frumuseţea! Convinsă mai degrabă de contrariu, o întreb timid pe Suzanne dacă mai e timp pentru interviu. Da! Sophie îmi trimite un taxi, trebuie să cobor în zece minute şi mă voi întâlni cu ele direct la studio.

Singurul aspect pozitiv al acestui moment grotesc este că nu lasă loc de stres. Iau hainele cele mai închise care îmi cad în mână. Abia am timp să mă machiez. E prima mea emisiune televizată, probabil şi ultima, şi abia dacă ştiu cu ce m-am îmbrăcat. Cafeaua curge. Ţigara arde în scrumieră. Melodia *My Generation* a formaţiei The Who mă încurajează să-i dau bătaie. Mă sună Sophie: taxiul a ajuns. Plec cu panica-n gât, luminile aprinse şi muzica de pe site-ul Deezer la maxim. Capul nu e sincronizat cu corpul, care a ajuns la limită. Sunt numai adrenalină sub ochii abia mijiţi.

Fetele mă aşteaptă şi mă duc direct într-o cabină. Oamenii pe lângă care trec mă privesc ciudat. Nu mă simt deloc în largul meu. Aş vrea să fac stânga-mprejur. Suzanne mă strânge în braţe şi simt că lui Valérie i-a fost foarte teamă. Coboară încet. După multe îmbrăţişări şi hohote de râs în chip de antistres, vine rândul meu. Un tehnician de la sunet se apropie să-mi fixeze microfonul pentru interviu. Aud în aparatul lui de emisie-recepţie: „Anna Erelle, în platou în cinci minute”. Cinci minute! Nu m-am gândit la nimic. Sunt în continuare ca într-un costum de scafandru. Va trebui să deschid hubloul, dar, înainte, Sophie insistă să-mi pun masca.

Ah, masca! Cum să vă explic... Discuţiile despre ea au fost o întreagă poveste. Deoarece nu pot

să apar în public, producătorul a propus să mă mascheze. Perucă, ochelari, machiaj special... De ce să nu-mi pună şi văl, la urma urmelor? Nici n-am vrut să aud. Nici n-am vrut să aud să mă ascund iar în spatele personajului Mélodie sau să arăt ca un clovn travestit. De acord să vin să vorbesc despre această poveste în faţa camerelor de luat vederi, eu care, de obicei, mă aflu de partea cealaltă, nicio problemă, dar n-aş fi putut să fac asta niciodată dacă ar fi trebuit să mă ascund sub o recuzită de carnaval. Pentru că subiectul nu se prea pretează la aşa ceva şi, după părerea mea, asta l-ar decredibiliza complet, dar şi pentru că în capul meu există deja trei persoane şi un „eu fals" în plus ar fi prea mult... După negocieri aprige, conduse cu fermitate de Sophie, s-a decis în cele din urmă să apar ca o siluetă neagră, flu, în *contre-jour*. Dar, într-o emisiune ca *Salut les Terriens*, cu vreo 70 de tehnicieni şi public, să mă preumblu cu faţa descoperită nu părea deloc prudent. Aşa că, masca... De altfel, cred că pentru moment mă sperie mai mult faptul că o voi purta decât acela că am venit să-mi spun povestea. Ea reflectă curajul pe care mi l-am făcut. În schimb, masca trimite la neîncredere. Cu o săptămână înainte, m-am dus împreună cu prietenul meu Benjamin să cumpăr o mască neagră dintr-un magazin de articole pentru farse şi păcăleli, ca să-mi acopăr jumătatea de sus a feţei. M-am fotografiat cu ea şi toţi cei care au văzut poza au făcut mare haz; de mult nu se mai râsese atâta de mine. Am impresia că am venit mai degrabă să promovez *Eyes Wide Shut*[*2] decât să vorbesc despre fanatism şi ameninţări cu moartea. Stigmatele bietei Mélodie nu sunt deloc foarte departe. Sper ca DSK[*3] să nu participe şi el la emisiune. Simpaticele mele doamne se agită să-mi lege obiectul acela de carnaval, iar eu mă moleşesc toată pe dinăuntru. Acest moment, comic când îl povesteşti, nu e deloc aşa când îl trăieşti. Cred că vorbesc. În orice caz, gura mi se mişcă şi rostesc cuvinte. Dar am uitat deja.

Sophie mă conduce până la marginea platoului. Mi-l imaginam mic de tot şi de fapt e imens. Tot mai multe priviri se îndreaptă spre mine. În momentul în care Thierry Ardisson mă anunţă, surpriză: înainte să-mi fac intrarea, cere publicului să părăsească platoul ca măsură de siguranţă. Văd pe ecranul de control alţi doi invitaţi, Michel Cymes[*4] şi Hélène Ségara, care se privesc încruntându-se. Îmi vine să mă ascund într-o gaură de şoarece. Dar de data asta e rândul meu. O ultimă încurajare şi Sophie îmi dă drumul. Ce-o fi o fi: *The show must go on*...

Îl salut pe moderator, care mă primeşte cu căldură. Dar se vede bine că nu şi-a anunţat ceilalţi doi invitaţi despre prezenţa alături de ei a unei invitate mascate. Mă aşez între cei doi, în timp ce tehnicienii se agită în jurul meu. Se străduiesc să mă filmeze siluetă, astfel încât faţa să-mi fie cufundată în întuneric. Michel Cymes mă priveşte curios, zâmbind, puţin circumspect. Jenată, îi explic că nu trebuie să-i fie frică de această prezenţă misterioasă. Îmi răspunde că e „palpitant" şi că e nerăbdător să afle mai multe. N-o să fie dezamăgit. Ardisson flecăreşte cu Hélène Ségara, care se plânge de un tratament care îi provoacă balonări fără leac. Face glume cu medicul celebru şi îmi spune că va trebui să nu vorbesc în timp ce prezintă rezumatul cărţii mele.

— Adevărul e, Thierry, că faci oamenii să devină celebri cerându-le să dea din cap, îi spune

Cymes.

Bărbaţii râd. Ambianţa e *cool*. Ardisson le dă sfaturi utile tuturor. Parcă aş fi la Roland-Garros: capul spre stânga, capul spre dreapta! Jurnalistă fiind, sunt obişnuită să mă aflu în spate, nu în faţă, şi cu atât mai puţin în mijloc. Nu sunt la locul meu. Cineva anunţă sfârşitul pauzei de publicitate şi revăd în minte filmul după-amiezii. În urmă cu nici două ore, mă trezeam în strigătele poliţiei. Simpaticele mele doamne mă credeau moartă. „Importantă nu e căderea, ci aterizarea...” Trebuie să privesc drept în faţă şi să-i dau răspunsuri percutante interlocutorului meu.

Gata, a început. Regia pune un reportaj ca introducere la dezbaterea despre cartea mea. Daesh, racolarea pe internet, tinerii care pleacă în număr tot mai mare spre Orient... Cymes, care stă lângă mine, se depărtează pe măsură ce află conţinutul. Hélène Ségara nu mai zice nimic. Când privirile ni se întâlnesc, duce mâna la gură şi face ochii mari. Îmi vine rândul să vorbesc. Inspir adânc. Şi mă arunc!

În timp ce Thierry Ardisson formulează întrebările, mă gândesc la acel *blind test* la care nu voi asista. Ce mă enervează! Sunt sigură că aş fi găsit titlul improbabil al melodiei Beatleşilor, pierdută undeva pe faţa B a albumului *Sergent Pepper*. I-aş fi spulberat pe toţi strigând *When the Rain Begins to Fall* la primele note ale unicului hit al lui Jermaine Jackson sau ghicind ce titlu are al nu ştiu câtelea solo de tobe al lui Björk. Din fericire, trebuie să luăm de la capăt interviul, deoarece camera îmi filmează mâinile, oja şi inelele, iar prezentatorului nu-i place asta.

— Fata e ameninţată, nu vrei să iei prim-planuri şi cu ochii ei? îl ceartă pe unul dintre cameramani.

E singurul care îmi zâmbeşte. Hélène Ségara şi Michel Cymes mă cercetează cu privirea, gravi, dar nu cu răutate. Cymes mă întreabă:

— Ţi-e frică?

Bineînţeles. Dar nu pot să răspund cu o singură propoziţie la întrebarea asta care îmi bântuie viaţa de zi cu zi. Simt un strop de reproş în glasul lui. Probabil consideră, ca mulţii alţii, că nu-mi dau seama că viaţa nu e un joc, că nişte oameni au fost ucişi pentru desenele lor. Nu are de unde să ştie că povestea asta nu e prin nimic o bombă mediatică. A fost trăită cu nouă luni în urmă, când încă se vorbea puţin despre adolescenţii-soldaţi convinşi că au văzut lumina după câteva mesaje schimbate pe internet. Nu ştie că aventura mea, printr-o coincidenţă îngrozitoare, a fost publicată a doua zi după măcelul de la *Charlie Hebdo*, într-o ignoranţă aproape generală în ceea ce priveşte ideologia acestor jihadişti 2.0 care nu sunt totuşi chiar atât de noi. Chestiunile legate de jihad îi depăşeau atunci pe cei mai mulţi dintre francezi. Puţini dintre noi întrezăream un viitor sumbru, prevestitor de nenorociri. Nu, nu are cum să ştie tot ce nu pot să povestesc în seara asta sau chiar ce simt în acest moment.

Împotriva a ceea ce s-ar putea crede, pentru o ziaristă ameninţată cu moartea nu este deloc un privilegiu să-şi promoveze prima carte la opt zile după măcelul de la *Charlie Hebdo*. Personalităţi

din peisajul nostru cultural au murit sub gloanţele teroriştilor, iar eu, care sunt un nimeni, am fost de atunci comparată uneori cu ele. Nu mi-e uşor să trăiesc o astfel de situaţie. Şi cum ar putea fi altfel? N-am văzut în faţă războiul, cel puţin nu pe acesta. Motivul pentru care am ajuns în locul unde mă aflu este, înainte de orice, credinţa mea în om şi nevoia irezistibilă de a-i îndrepta pe ceilalţi. Această schizofrenie bruscă, a cărei primă spectatoare sunt de o săptămână, nu se situează, aşa cum pare să creadă toată lumea, între Mélodie, personajul, şi Anna, autoarea, ci între cea care eram înainte de Bilel şi cea care devin de când există această carte.

La opt zile după *Charlie*, oamenii au încă un nod în gât şi sunt gata să izbucnească în plâns. Acum patru zile, forţele de ordine erau aplaudate – aproape o premieră în Franţa. Oamenilor le e frică şi eu, după părerea lor, provoc pericolul. Sesizez în egală măsură admiraţie şi iritare în privirile pe care le întâlnesc. Şi înţeleg foarte bine. Am multe de dovedit. Aşa că răspund calm. Încerc să explic cartea, dar mai ales originile Daesh şi consecinţele lor. Mi-e teamă să nu fiu întrebată dacă cred că lucrurile se vor aranja, pentru că, bineînţeles, nu poate fi vorba de aranjat. Mecanismul ucigaş s-a pus în mişcare de multă vreme, n-am luat la timp măsuri contra pericolului, aşa că va continua să-şi ia avânt: atentate, spaimă, ură, ascensiunea Frontului Naţional, reciclări politice, rasism, teama de cei de lângă noi... un carusel infernal. Dar nu trebuie să stârnim panică în rândul populaţiei. Cu masca şi cu identitatea mea ascunsă, lucrurile nu demarează deloc bine. Vorbesc despre lucruri care nu-mi par deloc noi. Ceea ce dezvălui eu nu e banal, dar nici nu văd în asta vreo ispravă. Sunt jurnalistă, sunt cetăţeană, sunt curioasă, puţin imprudentă, iar de acum sunt şi *Charlie*.

Nu mă mai uit în jur şi emisiunea decurge bine, aşa mi se pare. Thierry Ardisson se pregăteşte să-mi mulţumească înainte de a afla de la invitaţi dacă doresc să-mi pună o întrebare. Timpul fiind pe sfârşite, îmi face semn să răspund numai cu „da” sau „nu”. Michel Cymes mă întreabă:

— Ai repeta experienţa asta?

Zâmbesc. Aş vrea să-i răspund că, din momentul în care fie şi o singură adolescentă ucenică jihadistă ar renunţa să mai plece după ce mi-a citit cartea sau fie şi o singură familie ar putea să se elibereze de culpabilitate înţelegând procedeul de recrutare pe internet, aş repeta-o până la epuizare. Dar nu îndrăznesc. Mă limitez să răspund cu un timid „da”... Publicul emisiunii aşteaptă să se întoarcă, trebuie să părăsesc platoul. Hélène Ségara mă ia în braţe. O simt sinceră şi îngrijorată. Îmi face o mulţime de recomandări. Medicul preferat al francezilor mă încurajează să am grijă de mine şi încheie:

— Bravo pentru munca ta!

Îi părăsesc cu inima grea. Totul a mers bine, *Salut les Terriens* este o rampă de lansare formidabilă pentru cartea mea, dar înţeleg că de acum înainte voi atrage şi admiraţia, şi spaima. Ce ironie, pentru cineva care luptă cu cei care terorizează, să inspire un astfel de sentiment...

*1. „Înfrunt viaţa ca un orb cu

un walkman.
Visele voastre sunt coşmarurile mele.
Voi avea 20 de ani toată viaţa, nimic nu e
niciodată prea târziu” (n.tr.).

*2. *Cu ochii larg închişi*, film de Stanley Kubrick, cu Tom Cruise şi Nicole Kidman în rolurile principale (n.tr.).

*3. Dominique Strauss-Kahn (n.tr).

*4. Medic francez, cunoscut mai mult ca moderator de emisiuni TV şi radio (n.tr.).

Februarie-aprilie 2015

I know that the spades are the swords of a soldier
I know that the clubs are weapons of war
I know that diamonds mean money for this art
But that's not the shape of my heart[*1].

Sting, „Shape of my Heart"

Viaţa mi se schimbă. Inima mi se aprinde. Îmi invadează întreaga fiinţă. După SUA şi Anglia, cartea s-a vândut în Japonia, în Germania, în Italia, în Ungaria şi în Spania. Dau interviuri aproape în fiecare zi, adesea în franceză, dar din ce în ce mai mult şi în engleză. Toţi jurnaliştii mă întreabă unde a ajuns relaţia mea cu Milan. Îşi imaginează o mulţime de scenarii care n-au nici cea mai mică legătură cu realitatea. În fiecare dimineaţă, descopăr un articol nou despre Anna. Acest alter ego al meu se mişcă într-o realitate care nu-mi mai aparţine. Îmi marchează terenul prăbuşirii. Libertatea mea de a fi se opreşte când a ei îşi ia avânt. Dar, în acel moment, nu-mi dau seama. Sunt sfâşiată între aventura ciudată pe care o trăiesc şi viaţa mea de zi cu zi pe cale să deraieze. În cele din urmă, când stau în faţa unui jurnalist şi-i istorisesc povestea lui Mélodie şi a lui Bilel, mă simt foarte în largul meu. Nu fac economie de timp, îmi face plăcere să-i spun ce am aflat despre Daesh, să-i explic vicleşugurile folosite ca să nu fiu descoperită de Bilel şi adrenalina acestei aventuri. Când sunt Anna, nu-mi pun lacăt la gură, am dreptul să vorbesc. Şi remarc bunăvoinţa de care mă bucur, îndeosebi pe pagina de Facebook a Annei Erelle, singura mea posibilitate să stau de vorbă cu cititorii.

Dar, când ziua se sfârşeşte, viaţa mea reală îşi reintră în drepturi, cu mulţimea ei de interdicţii. Ea lasă loc unor tăceri pline de stânjeneală, suspendate într-o atmosferă posacă. S-ar putea crede că teama se instalează când îmbrac din nou costumul Annei, dar lucrurile stau exact invers. Anna e liberă. Eu trăiesc sub ameninţarea morţii. Asta e. Asta este viaţa mea. Nu e întotdeauna amuzant să mă împac cu ea, aşa că mă ascund din ce în ce mai mult în spatele pseudonimului. În capul meu,

David şi Goliat se luptă la nesfârşit. Sunt conştientă de asta... Nu-mi pierd minţile, dar contradicţiile din jurul meu se înmulţesc. Anna a devenit o portiţă de salvare. M-a aruncat în vâltoare, dar e singura care poate să mă scoată de acolo câteva ceasuri. Când intru în redacţie, sunt privită ca o străină. Când cineva mi se adresează, mă întreabă unde am fost, ca şi cum m-aş întoarce din vacanţă. Discuţiile sunt aproape mereu aceleaşi:

— Ce apariţie! Unde-ai fost?

— Am lucrat la promovarea cărţii.

— Da? N-am văzut nimic!

Aceste sarcasme îmi rămân în cap ca un zgomot de fond pe care reuşesc tot mai greu să-l reduc. Unii vorbesc în spatele meu fără să-şi dea osteneala s-o facă în şoaptă. Aş prefera să fiu invizibilă.

— Până la urmă, te-ai uitat la *Salut les Terriens*?

— Nu, am uitat.

— Ai văzut ieri subiectul în jurnalul de la ora 20 de pe France 2?

— Nu, la ora aia n-am timp să mă uit la televizor.

N-am niciodată vreun ecou al interviurilor pe care le dau. Nici măcar comentarii negative. În faţa confraţilor, am impresia că-mi inventez altă viaţă. Atunci, capăt obiceiul să nu mai povestesc nimănui despre tornada din carte. Cu excepţia celor foarte puţini cărora le pasă. Totuşi, lucrez într-o redacţie considerată a fi conectată la actualitate. Sunt luată de sus, deşi nu pot să mă fac mai mică decât sunt, de peste nouă luni de-acum. Înainte să plec, propun un subiect despre un cartier din regiunea pariziană aflat în centrul traficului european de canabis.

— Poate că suburbia este exotică pentru tine, care te-ai născut la Paris, dar nu şi pentru mine sau pentru cititorul pentru care Franţa nu se rezumă la capitala ei.

În faţa acestei ostilităţi, nedreptatea prinde rădăcini pe măsură ce mă cuprinde paranoia: mă duc din ce în ce mai rar la ziar.

E un cerc vicios. Nu mai suport să par un animal ciudat în faţa colegilor. Nu ne mai înţelegem. Am senzaţia că toţi aşteaptă să mă prăbuşesc şi, atât timp cât n-o voi face, nu voi regăsi complicitatea dintre noi. Or, nu ne putem deschide inima decât în faţa oamenilor de care ne simţim apropiaţi. Iar noi ne-am îndepărtat foarte mult. Situaţia se înrăutăţeşte din zi în zi. În peisajul meu, „a doua mea familie” devine din ce în ce mai vagă şi o ia pe acelaşi drum ca Milan. Dar, pe măsură ce toţi se estompează, simt cum mi se strânge inima. Mă înspăimântă gândul că vor dispărea şi ei din viaţa mea. Nu pot controla viitorul, aşa cum nu pot controla prezentul. Trebuie să opresc hemoragia. Dar cum? Când situaţia mă depăşeşte, redevin Anna. Ea este ascultată. Mélodie şi Bilel erau două forţe inegale. Acum nu mai ştiu care dintre noi o eclipsează pe cealaltă, dar am devenit persoana slabă lăsată de izbelişte o perioadă nedeterminată. Numai că nu suport incertitudinea. Mă sperie. Este metafora cea mai concludentă a alienării. Îmi tot spun că există întotdeauna trei adevăruri ale poveştii: al lor, al meu şi cel adevărat.

Mai adineauri, o jurnalistă italiană m-a întrebat dacă, „în ciuda contextului” cărţii mele, trăiesc „ca într-o poveste cu zâne” (îmi închipui că datorită succesului). Ciudată întrebare! Aş fi vrut să-i răspund că am impresia că nu mai sunt decât imaginea unei persoane pe care am cunoscut-o foarte bine. M-am limitat să răspund că nu pot fi şi judecător, şi parte. De când a apărut reportajul, sunt blocată în crisalida mea, neputând nici să devin fluture, nici să mă întorc la ce eram înainte.

În dimineaţa de Sfântul Valentin, sunt absorbită brusc de o ştire care trece aproape neobservată în Franţa. La vecinii noştri danezi, la Copenhaga, o dezbatere organizată în memoria celor de la *Charlie Hebdo* pe tema libertăţii de exprimare şi a fanatismului devine scena unui atac. Sunt prezenţi ambasadorul Franţei, François Zimeray, şi Lars Vilks, un artist vizat de o *fatwa* lansată de al-Qaida de la publicarea în 2007 a unor caricaturi ale sale avându-l ca subiect pe profetul Mahomed. Atacatorul are, după toate probabilităţile, aceeaşi ideologie ca fraţii Kouachi. Nu reuşeşte să ajungă în incintă, dar trage prin fereastră peste o sută de gloanţe şi reuşeşte să fugă. Regizorul Fin Nørgaard este ucis şi trei poliţişti sunt răniţi. Căutat intens, Omar Abdel Hamid El-Hussein, descris de presa locală ca „un tânăr fără probleme, provenit dintr-o familie iubitoare şi unită”, nu se ascunde nici măcar 24 de ore. Vrea să atace din nou. În aceeaşi seară, se duce la marea sinagogă din Copenhaga şi deschide focul asupra credincioşilor aflaţi acolo. Un bărbat îşi pierde viaţa, alţi doi poliţişti sunt răniţi. Câteva ore mai târziu, îşi pierde şi el viaţa, doborât de forţele de ordine. Simbolurile atacate în acest nou atentat sunt aceleaşi ca acelea din 7, 8 şi 9 ianuarie în Hexagon.

Oare cu câte replici ale cutremurului *Charlie Hebdo* ne vom confrunta? Fără să ne dăm seama, devenim ahtiaţi de ştiri legate de terorismul european. De acum înainte, teama de un nou act de barbarie este omniprezentă în viaţa noastră de zi cu zi. Pe teritoriul Franţei, în Orientul Apropiat sau Mijlociu, în Magreb, vieţile noastre pot ajunge oricând în mâinile unui fanatic care caută mântuirea prin moarte, dar şi un sfert de oră de glorie.

Pe când trăia Osama Bin Laden, ierarhia al-Qaida era bine stabilită. În anii 1980, pionier într-ale jihadului, liderul istoric a reuşit să schimbe faţa islamului în întreaga lume, ca şi pe credincioşii săi, care se consideră deseori victime ale stigmatizării. Bin Laden, al unsprezecelea copil din cei 50 ai tatălui său, moşteneşte peste 30 de milioane de dolari la moartea acestuia şi se grăbeşte să-i investească în finanţarea terorismului. Este considerat şef şi, exceptând câteva apariţii ale locotenentului său, al-Zawahiri, se arată lumii în înregistrări video în care, îmbrăcat în alb, călăreşte un pursânge arab în deşert. Afişează imaginea unui om căruia nu i-e frică de nimeni în afară de Dumnezeu. Îi cheamă pe musulmanii din întreaga lume să i se alăture în Afganistan, teritoriu unde se dau lupte cu invadatorii sovietici. Vin acolo sute de oameni, vrăjiţi de discursurile totdeauna bine alese ale liderului. Propaganda îi construieşte mitul în jurul legendei lui Che, şi el

bogat şi revoluţionar. Cu câţiva ani înainte să moară, în 2011, Bin Laden se adresează, într-o înregistrare audio, tinerilor, felicitându-se că a readus *hegira* şi jihadul în cultura actuală a islamului. Le cere să-i dezvolte ideologia şi „să readucă gloria islamului”... Aşa se face că, pe 5 iulie 2014, un fost funcţionar irakian obscur, al-Baghdadi, se proclamă calif a ceea ce el numeşte „Statul Islamic”. La fiecare nouă domnie, noi directive. De data asta, al-Baghdadi vrea să-şi expună public toţi soldaţii. Nu va mai fi vorba despre un singur purtător de cuvânt, ci despre demni reprezentanţi în întreaga lume, care au libertatea de a se adresa planetei prin predici sau înregistrări video postate pe internet. Astfel, credinciosul, dar şi revanşardul sau nebunul pot să dea dispoziţii altor oi rătăcite. Jihadistul care se alătură Daesh întrezăreşte foarte bine că poate să beneficieze rapid de o anumită notorietate. Astăzi e un nimeni. Mâine va fi poate unul dintre moştenitorii spirituali ai lui Osama Bin Laden. Va obţine glorie, pe lângă putere. Ideea a prins repede într-o lume din ce în ce mai nihilistă.

Totuşi, occidentalii continuă să subestimeze organizaţia. Daesh îşi îndeamnă „resortisanţii” să comită noi atentate oriunde şi oricând. Dacă mâine aş lua hotărârea să mă radicalizez în asemenea măsură încât să doresc să provoc moartea unor oameni, ar fi de ajuns să mă deplasez în regiunea pariziană ca să cumpăr o puşcă-mitralieră, pe care aş da vreo 400 de euro. Apoi m-aş duce, de exemplu, pe esplanada din La Défense, aş striga „Allahu akbar!” şi aş deschide focul asupra mulţimii. Aş fi neutralizată cu siguranţă în câteva minute, dar aş avea timp să ucid...

Ceea ce propaganda Statului Islamic ar vrea să ne facă să credem că e spiritualitate nu este nimic altceva decât jihad la preţ redus. Ea exploatează deziluziile fidelilor săi. În Franţa, abia acum executivul pare să înţeleagă în ce măsură am fost invadaţi de fenomenul jihadului. François Hollande şi Laurent Fabius se bâlbâie la evocarea lui. Pronunţă prost numele organizaţiei, ca şi cum ar rosti numele unei mărci de detergenţi. Ar putea să fie un detaliu, dar nu consider deloc liniştitor faptul că liderii noştri nu par nici să evalueze şi nici să înţeleagă cu adevărat ameninţarea latentă care planează deasupra capetelor noastre. Acest început de an le-a dezvăluit în mod violent francezilor o realitate până acum asociată cu războaiele îndepărtate, ale căror ultime atrocităţi le privim abătuţi, dar distraţi la ştirile de la ora 20. Ei au nevoie de explicaţii, de înţelegere, de pedagogie. Îmi dau seama de disperarea apropiaţilor mei când mă sună după un atentat. Înspăimântaţi, îmi pun întrebări care se repetă până la a deveni una singură:

— Dar de ce?

Încerc să dau explicaţii, dar vorbele mele n-au mare valoare. Din ce în ce mai izolată profesional, sunt obligată să urmăresc ca toţi ceilalţi ştirile din presă. Dezbaterile cele mai pasionate pe care le am sunt cele dintre Anna şi cititorii care îi scriu. Din spatele identităţii sale, discut de pe pagina de Facebook pe care i-am creat-o cu persoane pline de bun-simţ, deseori mai clarvăzătoare decât părerile egocentriştilor din jurul meu. Întrebările lor ridică probleme mult mai pertinente decât majoritatea analizelor tot mai numeroase ale „specialiştilor”. Aceste schimburi de păreri pe internet sunt şi singurele în care sunt sfătuită cu blândeţe să am grijă de mine. Oameni

total necunoscuţi fac legătura între actualitate şi povestea mea şi întrezăresc mai bine decât majoritatea apropiaţilor mei confuzia şi dezorientarea care îmi stăpânesc sufletul. Sunt invitată să locuiesc în cele patru colţuri ale Europei. Bărbaţii îmi garantează că pot să se ocupe de securitatea mea, iar mamele îmi transmit respectul lor. Există o adevărată lume în lumea mea, între toţi aceşti străini plini de intenţii bune şi anturajul meu, în care unii mă evită din ce în ce mai mult, din teamă. Psihoza domină toate minţile: sunt asasinaţi, printre alţii, jurnalişti, iar eu tocmai am publicat o carte, eu, reportera ameninţată cu moartea. E ca şi cum aş juca rolul unei amante, al unei metrese ce nu trebuie să fie arătată cu niciun preţ. Cunoscuţii apar tot mai puţin în public alături de mine, dar mă sună în continuare ca să le dau părerea mea sau informaţiile mele. Până nu demult, apartamentul meu era plin de prieteni; acum, când le propun să treacă pe la mine să mă vadă, aud deseori răspunsul:

— Nu e *safe* la tine...

Le e teamă de mine, nu şi pentru mine. Nuanţa răsună în capul meu ca o constatare brutală. Am impresia că am devenit o bombă cu ceas. Gata să explodeze şi să arate ipocrizia celor din jur. Dar, până la urmă, sunt un nimeni... Port un nume pe care nimeni nu vrea să-l rostească. Ofer imaginea unei persoane de care trebuie să fugi sau a unei nebune periculoase care îşi pune viaţa în pericol. Nu sunt nici măcar antierou, deoarece nu exist, deşi eu şi Anna ne confundăm în mod periculos. Ea e curtată. Eu sunt evitată. Chiar şi fratele meu mă scoate din lista lui de prieteni de pe reţelele de socializare. Purtăm acelaşi nume, are copii, îi e teamă. Îl înţeleg. Şi mă învinovăţesc crunt. E ceva schizofrenic să fiu aproape adulată de necunoscuţi, iar ai mei să mă privească diferit. Primesc e-mail-uri care spun că aş merita Legiunea de Onoare, în timp ce anturajul meu se întreabă cât de nebună sunt. Situaţie primejdioasă, mai tulburătoare chiar decât ameninţarea difuză şi invizibilă a cărei ţintă am devenit. Ştiu în continuare cine sunt, dar habar n-am ce mă aşteaptă.

În schimb, viitorul Annei arată foarte bine...

*1. „Ştiu că spadele (inimile negre) sunt armele soldatului / Ştiu că crucile (treflele) sunt arme de război/ Ştiu că diamantele (romburile) înseamnă bani pentru această artă / Dar inima mea nu e aşa” (n.tr.).

Mai 2015

If I can make it there, I'll make it anywhere...[*1]

Frank Sinatra, „New York, New York"

— Tocmai am vorbit la telefon cu omoloaga mea americană. Din momentul în care va începe promovarea, vei avea gărzi de corp la New York...

— Aiurea!

— Ba da, ba da, te asigur! Am să-ţi trimit programul şi o să vezi cu ochii tăi! Şi apropo, acolo nu te mai numeşti Anna Erelle, ci Kelly Alexander!

— ...

— *Are you happy, Kelly?*

— De ce nu sunt lăsată niciodată să-mi aleg singură prenumele?

— Poate pentru că nu ai ales tu Anna?

La capătul celălalt al firului, Suzanne se prăpădeşte de râs; şi eu la fel. I se pare suprarealist. Mie mi se pare demenţial. Tocmai am sosit la aeroport. Peste două ore decolez spre New York. Exact în faţa mea, la ghişeul de check-in, întâlnesc doi prieteni de la ziar. Pleacă în Africa, dar ne îmbarcăm la aceeaşi poartă. Iau asta ca pe un semn încurajator. Dar văd şi un fel de fatalitate... După ce ne despărţim, ei fac la dreapta, iar eu la stânga. Ei o apucă pe drumul jurnalismului, eu pe cel spre o lume nouă, necunoscută şi nesigură. Nu e un sentiment de tristeţe, dar am aceeaşi strângere de inimă ca atunci când îţi reîntâlneşti prima dragoste. Ştii de ce te-ai despărţit, şi totuşi... Trecutul îţi revine brusc în minte şi nu-ţi aminteşti decât momentele frumoase şi lucrurile plăcute. În cap mi se rostogolesc o mulţime de „şi dacă...".

Dar, după ce ajung în avion, am exact sentimentul pe care l-am trăit în ultimii opt ani la fiecare decolare, în pielea unei jurnaliste. Toate temerile se risipesc. Gata, uşile s-au închis, stewardesele ne expun regulile de siguranţă la bord, plecarea este iminentă. Ireversibilă. O stare de calm pune încet-încet stăpânire pe mine. Îndoiala e departe, America, aproape.

Întotdeauna voi fi fascinată de Statuia Libertăţii, pe care o zăresc exact înainte de a ateriza în oraşul care nu doarme niciodată. Imaginea insulei e ca o injecţie cu vitamine, cu energie. Cunosc bine New York-ul, dar nu l-am vizitat niciodată primăvara. După ce trec de vamă şi-mi recuperez valiza, mi-e groază să-l întâlnesc pe şoferul trimis de editura americană. Mă aşteaptă oare cu o pancartă pe care scrie „Kelly”? Să sperăm că nu... E de ajuns că trebuie să accept pancarta, prenumele ar fi chiar... O mulţime de şoferi se înghesuie în holul de sosire a pasagerilor. Toţi ţin deasupra capului un afiş mic cu numele persoanei după care au venit la aeroport. Văzând că niciunul nu are scris numele meu, trec prin faţa lor ca şi cum n-ar trebui să fiu aşteptată de cineva. Ies afară să fumez o ţigară, pe deplin meritată după opt ore de zbor şi mai bine de o oră de stat la coadă ca să fiu primită pe teritoriul american. Revin în hol. Tot nimeni. Aproape liniştită, hotărăsc să mai aştept cinci minute şi apoi să urc într-un taxi galben. Deodată, un bărbat la vreo 50 de ani, care seamănă tulburător cu actorul Danny DeVito, iese în fugă după mine. Cu braţele ridicate cât poate de sus, clatină de la stânga la dreapta o pancartă pe care scrie cu marker negru „Kelly Alexander”. Pare agitat. Transpiră, opreşte călătorii şi-i întreabă cum îi cheamă. N-am de ales. Încep atunci, într-o engleză nesigură, un dialog suprarealist cu acest bărbat de cel mult un metru şaizeci.

— Bună ziua... Cred că pe mine mă căutaţi... Sunt... Sunt...

Nu reuşesc să spun!

— Kelly! Încântată.

— O, Ms. Alexander, îmi pare tare rău, traficul e infernal!

— Nicio problemă, dar spuneţi-mi... ăăă... Kelly...

— Puteţi să-mi spuneţi întâi parola, Ms. Alexander?

— Poftim?

— Parola care să-mi confirme că sunteţi într-adevăr Kelly Alexander...

Ei bine, nenişorule, habar n-ai tu cât mi-e de imposibil să-ţi confirm! Ce mai e şi povestea asta cu parola?

— O parolă? Nu ştiu nimic despre aşa ceva... Pot să vă spun că am fost invitată aici de Harper Collins şi să vă confirm adresa unde trebuie să ajung.

— Parola?

— ...

— Bine, să zicem că am încredere... Parola e: Harper Collins!

— Păi, tocmai v-am spus!

— Da, dar nu ca pe o parolă!

— ...

— Bine aţi venit, Ms. Kelly!

Şi, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic, clona lui Danny DeVito mă conduce, la fel de agitat, spre maşină. Rămân în urma lui, nemişcată, preţ de câteva secunde. De când îmi asum mai multe identităţi, nu mai ştiu dacă Pământul se roteşte invers sau eu merg de-a-ndăratelea. Mă pomenesc aşezată pe bancheta din spate a unei limuzine negre şi văd cum şoferul mă priveşte în oglinda retrovizoare fără pic de discreţie. Când privirile ni se întâlnesc, zâmbeşte cu toată gura. Nu e nicio tentativă de seducţie, ci pură curiozitate. Mă extenuează vizual şi mă forţează să vorbesc. După ce epuizăm subiectul vremii plăcute din ultimele zile şi pe cel al veşnicelor ambuteiaje din New York, îmi propune să fumez o ţigară. Sunt încântată, dar şi uimită, căci în SUA e interzis să fumezi aproape peste tot şi amenzile sunt drastice.

— Sunteţi sigur?

— Pentru clienţii VIP, cât se poate de sigur! Se vede că sunteţi cineva important...

Îmi face cu ochiul. Mă abţin să nu izbucnesc în râs. Ce imagine are despre mine, o femeie al cărei chip nu-i evocă nimic, şi asta din motive întemeiate? Mă vede ca pe o vedetă celebră, personalitate indispensabilă pentru mersul lumii? Vorbăreţ acum, continuă:

— Sunteţi probabil actriţă...

Dacă ai şti...

— Sau... star de *reality TV*!

Mi-e foarte greu să rămân serioasă în faţa monologului său făcut din ghicitori. Omuleţul ăsta e tare comic. Are nu numai fizicul, ci şi mimicile newyorkezului de origine italiană Danny DeVito.

Ajungem în faţa imobilului unde voi locui cât voi sta aici, dar tot nu vrea să mă creadă când jur că doar am scris o carte, fără să-i dezvălui subiectul. Îşi agită arătătorul de la stânga la dreapta odată cu capul.

— Ce bine minţiţi! Nu, părerea mea e că sunteţi o editoare de modă... O Anna Wintour franceză...

Anna Wintour să fie! Nici nu bănuieşte că a nimerit prenumele! Cu zâmbetul pe buze, îi zic „la revedere” şi, însoţită de portar, urc într-un apartament drăguţ, tipic newyorkez, cu ferestre rotunjite, cutii cu dulciuri şi buchete de flori albe în fiecare încăpere. Îmi desfac bagajele şi plec imediat să fac ceea ce îmi place mai mult aici: să merg la întâmplare.

Ascult muzică în căşti şi bat străzile. Nu pot să nu ridic capul spre zgârie-norii ameţitori şi să prind în poză tot fumul acela care se iveşte din sol. E singurul moment pe care îl trăiesc numai pentru mine. Suzanne vine mâine, ca şi Stan, unul dintre cei mai vechi prieteni ai mei. Nu vom avea decât o singură zi liberă înainte să înceapă marea serie de interviuri. Iar eu sunt în continuare foarte deranjată că trebuie să înfrunt tot acest maraton în engleză. Nu există traducător pentru interviuri; a fost condiţia sine-qua-non a turneului meu de promovare în State. Deşi stăpânesc bine limba, mă simt terorizată la gândul că nu trebuie să mă preocupe accentul meu îngrozitor de *Frenchie*, ci să mă concentrez asupra unui vocabular ce are legătură cu războiul şi cu fanatismul. „Ceea ce este

conceput bine este enunţat cu claritate”... Dificultăţile mele lingvistice nu vor fi un bun argument pentru vânzări. Şi, între noi fie vorba, o franţuzoaică ce vorbeşte engleza în legea ei pe nişte subiecte atât de sensibile n-o să pară ceva foarte serios, nu? Bine, vom vedea. Deocamdată simt că mi-am reîncărcat complet bateriile şi sunt gata de orice. New York-ul mă electrizează.

La colţul unei străzi, dau peste un magazin cu bijuterii de confecţionat pentru copii sau veşnici adolescenţi. E un magazin enorm şi nici în visele mele cele mai nebuneşti n-aş fi sperat aşa ceva! Găsesc perle de toate culorile, nu ştiu ce să aleg dintre atâtea agrafe şi amulete. Omului nu-i trebuie mult ca să fie fericit... După o oră, cu provizii suficiente pentru a pune pe picioare o mică fabrică de brăţări, coliere şi inele pentru toate prietenele mele, pentru fiicele lor şi prietenele fiicelor lor, fac cale-ntoarsă spre apartament ca şi cum aş fi dezgropat o comoară. Mă instalez în salon cu cutia mare de perle şi de bomboane. Am opt ani. După-amiază fac marele salt. Nu ştiu la ce să mă aştept. În America totul e mai mare, mai senzaţional, inclusiv mass-media. Şi apoi, vor fi acele gărzi de corp permanente în spatele nostru. Programul e de dimineaţă până seara, timp de şase zile. O să fie ameţitor. Dar în seara asta, până mă culc, nu mă gândesc la război, la jihad, la fantomele trecutului; în seara asta aliniez perlele pe culori pe masa joasă din faţa mea, am opt ani. Şi e bine.

De trei zile, totul merge foarte repede. Am impresia că am sosit ieri, dar şi că au trecut deja vreo zece zile. În fiecare dimineaţă, când mă trezesc, îl găsesc pe Stan aşezat la masă, în faţa unui mic dejun copios tipic american. Buna lui dispoziţie comunicativă este „sasul” perfect înainte de a coborî să-i întâlnesc pe Nick şi Bob, cei două bodyguarzi din echipa care îmi asigură securitatea în cursul dimineţii. Spre deosebire de cei de seara, nu prea vorbesc cu noi. Sunt serioşi. Când ieşim din imobil şi ei deschid imediat portierele din faţă ale enormului lor SUV negru cu geamuri fumurii, coborând ca nişte cowboy şi escortându-ne cu mâna întinsă, în timp ce inspectează strada în toate părţile, nu ne putem reţine zâmbetul. Între jenă şi hohote de râs, eu, Suzanne şi Stan ne uităm unii la alţii ca nişte puştani. Nick şi Bob cunosc dinainte adresele studiourilor. După ce ne întreabă dacă suntem mulţumiţi de temperatura din maşină, domneşte liniştea, ceea ce ne amplifică râsul nervos.

— De fapt, eşti Beyoncé timp de o săptămână! exclamă Stan după un moment, făcându-şi întruna selfie-uri.

Gluma îşi atinge ţinta şi o distrează întotdeauna la culme pe Suzanne, care de acum înainte îmi zice aşa (încă un nume!) când vrea să mă tachineze.

Când ajungem în faţa studiourilor, ai zice că avem de-a face cu garda de noapte care îl escortează pe Jon Snow în *Urzeala tronurilor*: Bob şi Nick deschid portiera, dincolo de care ne aşteaptă o mică delegaţie. Formând un fel de şir de onoare, şi unii, şi alţii mă invită să-i urmez. Uneori o împing pe Suzanne în faţă, mi-e prea frică să intru prima. Interiorul este la fel ca zgârie-norii: ameţitor. Înălţimea tavanului holurilor de la intrare este demnă de arhitectura de la Versailles şi recepţia seamănă cu a unui Apple Store. După ce trecem cu cardurile prin mai multe dispozitive

de control, urcăm în primul ascensor care duce la etaje situate foarte sus, apoi străbatem şiruri de culoare şi urcăm în alt ascensor. La fiecare nouă etapă, Nick şi Bob se grăbesc să mă izoleze în faţă de restul grupului, verificând să nu se fi strecurat vreun intrus. Nu par deloc îngăduitori. Mă întorc spre însoţitorii mei care, intimidaţi şi ei de acest ceremonial, aşteaptă cuminţi. În jurul nostru totul este excesiv: numărul de platouri de înregistrare, de jurnalişti, de asistenţi, toţi cu căşti audio ca să poată comunica. Sunt şi eu jurnalistă, dar această organizare care funcţionează ca un mecanism bine uns mă impresionează. În fine, după ce ajungem în cabină toţi trei, cei doi însoţitori ai mei, care se descoperă şi se înţeleg foarte bine, reiau filmul ultimelor ore, în timp ce eu îmi „revăd" engleza. Cunosc bine subiectul, dar, de fiecare dată, este ca şi cum aş da bacalaureatul. Şi nu eram deloc o elevă silitoare, ci una distrată şi dispusă să trişeze! Îmi scriu în palme un fel de fiţuici de care, până la urmă, nu mă folosesc niciodată. Acest vechi ritual mă linişteşte. Şi întotdeauna, cu cinci minute înainte să-mi vină rândul, mă sună mama!

— Stau la televizor! Aştept! Pot să fac o fotografie ca s-o pun pe Facebook?

— Nu, mamă...

— Dar nu pot să spun nimănui că fiica mea apare în fiecare zi la televiziunea americană?

— Păi, nu...

Mama închide, frustrată.

Vin să mă ia şi începe o lungă pregătire a luminilor, pentru ca imaginea flu să arate cât mai bine. Echipele cărora li se permite să mă însoţească sunt reduse la minimum, la fel şi cele acreditate pe platou. Americanii nu glumesc când e vorba de securitate. Când iau loc în platou şi fac cunoştinţă cu jurnalistul care îmi va lua interviul, am aproape acelaşi sentiment de linişte totală ca atunci când urc în avion. Gata, mi-am ocupat locul. Va trebui să mă împac cu obstacolele şi să mă comport firesc. Cred că ceea ce mă salvează este tocmai faptul că nu sunt în întregime cu gândul la ceea ce fac. Nu ştiu nici acum la ce distanţă să mă plasez faţă de această aventură şi faptul că mă aflu aici, la New York, îmi intensifică senzaţia. Mă revăd, în urmă cu nici patru luni, ajungând timidă la primele interviuri în contextul cumplit de după atentate. Încă n-am putut asimila toate astea, nici pe plan uman, nici pe plan personal. Continui să nu mă iau în serios. Şi anonimatul mă ajută... Când nişte necunoscuţi mă întreabă ce meserie am, situaţia devine repede jenantă:

— Sunt jurnalistă şi scriitoare.

— A! Şi cum te cheamă?

— Zău că nu pot să-ţi spun...

Asta face deja să se instaleze răceala.

— Şi cum se numeşte cartea ta?

— Nici asta nu pot să-ţi zic...

Cu alte cuvinte, persoana din faţa mea mă crede mitomană, îndoindu-se totuşi că aş fi un agent secret ieşit direct din serialul *Le bureau des légendes*[*2]. În consecinţă, nu mai menţionez cartea.

Exceptând emisiunea *Salut les Terriens* şi reportajul de la jurnalul de pe France 2, nu m-am privit niciodată la televizor, nici nu m-am ascultat la radio. În schimb, am citit toate interviurile din presa scrisă. E mai puţin jenant să te reasculţi fără sunet şi imagine.

Aici, cele mai multe *show*-uri se realizează în direct. Trebuie să fiu concisă, să urmăresc esenţialul a ceea ce vreau să spun, dar să nu pierd din vedere nici partea de senzaţional tipic americană. Nu cred în asta, dar intru în joc. Când îmi vine rândul să vorbesc, simt un fel de detaşare, ba chiar de plăcere de a mă exprima. Vocabularul meu e aproximativ, ca şi accentul, dar mi-am dat drumul şi e plăcut. Asta mă eliberează de ceva, fără să ştiu exact de ce anume. Totuşi, cu 30 de minute înainte, aş fi putut să aţipesc în maşină, atât de rău dorm noaptea, iar acum câteva secunde, plină de trac, mă agăţam cu nervozitate de mâna Suzannei.

Primesc multe întrebări legate de ceea ce explic, deoarece până acum Statele Unite au fost prea puţin afectate de jihadul din Siria. Spre deosebire de mass-media din alte ţări, aici sunt interesaţi mult mai mult de Bilel decât de Mélodie. Şi-mi este mult mai uşor să-l descriu şi să-l descifrez decât să mă lansez în motivaţiile creării lui Mélodie. Cele două puncte culminante ale întrebărilor lor sunt mereu aceleaşi: căsătoria cu Bilel şi *fatwa* împotriva mea. Nu e nevoie să mizez excesiv pe senzaţional ca să răspund. Povestea vorbeşte de la sine. La fel şi dovezile care o susţin. Până acum nu prea mi s-au cerut documente care să ateste veridicitatea relatării mele. Aici lucrurile stau cu totul altfel. Prin intermediul editurii americane, fiecare instituţie media a verificat mai întâi şi apoi a consultat două înregistrări video înainte de a mă invita. Şi apreciez acest profesionalism, mă întăreşte moral. Uneori arunc câte o privire scurtă spre Suzanne, care mă încurajează pe tăcute, cu degetele mari în sus. Când interviul ia sfârşit, am impresia că am pus capăt unui meci de box. Se aprind luminile, Nick şi Bob se reped spre mine şi mă felicită. Se încruntă şi mă bat cu palma pe umăr prietenește:

— A fost bine! E demenţial ce-ai făcut! *God bless you!*

Suzanne afişează un zâmbet imperturbabil. Mă strânge în braţe şi-mi şopteşte câteva cuvinte. Sunt vlăguită. Am dat totul. Sunt cât pe ce să-i cer unuia dintre bodyguarzi să-mi şteargă fruntea. În spate, Stan mă ironizează: „Beyoncé...”. Pe urmă tragem repede o ţigară pe trotuar înainte de a pleca spre următorul interviu. Şi tot aşa, până se lasă noaptea.

Singurul lucru care diferă este securitatea noastră. După masa de prânz, Nick şi Bob sunt înlocuiţi de Jack şi Billy, care vin din altă lume. Jack seamănă cu un văr al lui JR din serialul *Dallas*, iar Billy are alura actorilor care joacă gărzi de corp în filmele cu mafioţi. Când mă aflu în platou, îl văd întotdeauna pe Billy privindu-mă. Nu ştiu dacă o face pentru că-şi ia meseria foarte în serios sau dacă ceea ce spun îl interesează cu adevărat. Se aşază aproape în faţa lui Suzanne ca să mă asculte. Cu braţele încrucişate, solemn, foarte concentrat. După ce se termină interviul, mă felicită ca un politician care ar coborî de pe estradă la finalul unui miting. Pe măsură ce zilele trec, bătaia lui amicală pe umăr în chip de felicitări se transformă în îmbrăţişări călduroase. De la

impresia de meciuri de box cu Nick şi Bob trec cu Jack şi Billy la senzaţia că sunt un star rock (îl văd pe Stan murmurând ironic: „Vezi, până la urmă nu eşti foarte departe de Beyoncé...”). Dacă la început eram impresionată de prezenţa lor, acum m-am obişnuit să stau de vorbă cu ei între două interviuri.

— A fost bine? Sincer, la ce v-aţi gândit?

Înainte să devină agenţi de securitate au fost poliţişti sau militari, nu prea vor să ne spună.

În timpul lungilor trasee în ambuteiajele din New York între două întâlniri, şi eu, şi Suzanne căpătăm obiceiul să vorbim cu ei tot felul de lucruri. Dorind să părăsesc Parisul, chiar şi Franţa, îi întreb în ce state din SUA se trăieşte cel mai bine după părerea lor. Răspund în cor:

— În Texas! Bineînţeles, Texas!

Ne uităm una la alta consternate. Contrariată, Suzanne întreabă:

— Texas... Serios?

— E cel mai bun stat din ţară!

Nu ne aşteptam la acest răspuns. Dar asta e viaţa, întâlnim oameni formidabili care, totuşi, nu ne împărtăşesc felul de a vedea lucrurile. Le explic timid:

— Noi, în Franţa, avem imaginea unui Texas foarte conservator. Şi apoi, îmi închipui mai cu seamă că populaţia umblă acolo cu revolverul la centură...

— Exact! Dar să ştii că asta e foarte liniştitor.

Chiar dacă bănuiam atracţia lor pentru armele de foc, vrem să ştim mai multe. Ne aflăm la New York, oraş cosmopolit, unic în felul lui, care e departe de a reflecta realitatea din America.

— Nu e neliniştitor şi periculos că oricine poate să tragă în tine la coadă la supermarket, pe o străduţă sau la facultate?

— Ar fi dacă n-ai putea să te aperi! Dar faptul că toată lumea poartă o armă limitează radical agresiunile... Dacă cineva mă atacă în Texas, scot puşcociul şi pac!

OK, să schimbăm subiectul, prietenii noştri sunt pro NRA[3]... Compania lor rămâne totuşi foarte simpatică şi călduroasă. Ghicesc că lui Jack îi cam place de Suzanne, iar Billy mă soarbe din ochi aşa cum n-a mai făcut-o de multă vreme un bărbat. Dar Billy are aproape de două ori vârsta mea, e cu cel puţin 20 de centimetri mai înalt decât mine, iar eu sunt mai uşoară cu 30 de kilograme decât el.

Această echipă de după-amiază pare dedicată exclusiv fericirii noastre. Bineînţeles, pândim rarele momente în care vom putea să facem puţin *shopping*. Billy şi Jack sunt gata să facă pe dracu-n patru ca să ne îndeplinească toate dorinţele. Aşa că, după ce se termină ziua de lucru, ne dorim mai cu seamă să savurăm The Big Apple, profitând la maximum de blândeţea primăverii şi de lumina grandioasă a amurgului care se lasă peste străzi şi peste zgârie-nori. Dar bodyguarzii se ţin după noi peste tot! Trebuie să umblăm cu şiretenii, însă nu merge tot timpul. Uneori ne întoarcem în

apartament ca să le distragem atenţia şi ieşim din nou pe furiş. Însă tot nu scăpăm de ei. Nu părăsesc barul irlandez vecin cu locuinţa noastră şi se ivesc de îndată ce apărem în uşa imobilului.

— Hei, *ladies*, unde mergem acum?

Mai râzând, mai jenate, urcăm în maşină împreună cu ei şi, întotdeauna binedispuşi, ne conduc unde dorim, până în faţa cabinelor de probă... Şi-şi dau cu părerea ca nişte adevărate prietene. Toate aceste măsuri de precauţie ne limitează dorinţa de cumpărături. Raita pe la Victoria's Secret rămâne pentru voiajul următor...

Într-o zi, pe când ne plimbăm toţi patru în Times Square, plină de lume, mă văd oprindu-mă şi analizând un moment această epopee nebună. Am dat vreo 20 de interviuri, printre altele la 60 minutes, CNN, Fox News, CBS, Huffington Post TV, NewsMax, MSNBC, am realizat un duplex cu o televiziune chineză, am apărut în jurnalele televizate din California şi Florida şi mi-am luat alt nume de împrumut, sunt păzită de patru gărzi pe corp, îi am lângă mine pe Suzanne şi pe Stan... toate astea pentru 30 de zile pe care le-am petrecut singură în faţa unui laptop, stând pe o canapea şi discutând cu un jihadist din Statul Islamic, care nu se numea încă Daesh... Dar nu am timp să ajung la o concluzie pentru că Billy se întoarce spre mine, mă apucă şi-mi zice ironic:

— Ai gărzi de corp şi mergi în urmă? Vrei să dai de necaz?

— Zău, Billy, nimeni nu ştie cine sunt... Nu risc nimic la New York, toate astea sunt prea de tot...

— Să ştii, drăguţo, că atunci când o viaţă e în pericol nimic nu e niciodată „prea de tot"...

Recepţionez foarte bine ameninţările care planează deasupra capului meu, dar nu le conştientizez. Pericolul e prezent. Sau poate că nu. N-o să ştiu niciodată; am acceptat adevărul ăsta. Dar n-am să mă obişnuiesc cu chipurile neliniştite care mă privesc când este abordat acest subiect. Deşi au trecut prin multe, Jack şi Billy, ca şi ceilalţi doi, Bob şi Nick, par totuşi cu adevărat preocupaţi, chiar îngrijoraţi în privinţa mea. Nu mai ştiu foarte bine dacă ceea ce am făcut este un tur de forţă sau o mare tâmpenie. Cu rare excepţii, doar chipurile noi mă felicită. Prietenii de ieri, colegii, tovarăşii de o viaţă au plecat departe de Anna. În timp ce oameni total necunoscuţi îmi arată afecţiune, cu ochii umezi şi, unii, cu mâna pe inimă...

Se apropie plecarea şi, în ultima zi, cele două echipe de bodyguarzi lasă la o parte reţinerea şi ne fac confidenţe. Cei de dimineaţă îmi vor marca viaţa, deoarece, asemenea altor oameni pe care i-am întâlnit în ultimii ani, sunt implicaţi şi pasionaţi. Nu se află acolo din întâmplare şi şi-ar da viaţa ca să le salveze pe cele pe care le consideră mai importante. Ne dăm numerele de telefon şi, de câteva ori, Bob şi Nick insistă să păstrăm legătura. Îmi strâng mâna şi mă iau în braţe. Nick, şeful, care vorbeşte cel mai puţin şi nu lasă niciodată să se vadă vreo emoţie, îmi şopteşte la ureche:

— Nu plâng niciodată. Dar sunt tatăl unei fete de 25 de ani şi, când am citit cartea ta, m-am gândit la ea...

— Ai plâns? Tu?

— Da, nu pentru că mi-e teamă că va pleca la jihad, ci pentru că ai putea să fii copila mea şi chiar am crezut c-ai să te duci acolo...

Nu e o conversaţie obişnuită. Simt un gol în stomac că-i părăsesc. Acum aş vrea să le explic o mulţime de lucruri. Nici măcar nu ştiam că unul dintre ei a citit cartea. Ai zice că mărturia mea despre Bilel nu i-a ajutat pe nişte veterani să afle prea multe lucruri. Sunt obişnuiţi să se ocupe de vedete adevărate, cu cariere lungi. Eu îmi trăiesc doar sfertul meu de oră de celebritate. Mâine voi redeveni anonimă, dar, se pare, nu şi în inimile lor, şi asta înseamnă mult pentru mine. Nu cred că ne vom revedea, dar n-am să le uit niciodată chipurile.

— De obicei nu fac asta! Stau întotdeauna la locul meu. Dar vrei să-mi scrii o dedicaţie pe cartea ta?

Nick scoate două exemplare din torpedo. Fac ochii mari. Citesc în privirea lui sinceritate şi chiar gravitate. Bob îmi cere acelaşi lucru. Jenată, chiar puţin melancolică, le scriu câteva cuvinte. Simt cum mi se strânge inima. Le cer voie să le fac o fotografie cu aparatul meu Polaroid, pe care îl folosesc doar ca să captez momente de viaţă. Sprijiniţi cu spatele de maşina lor mare, seamănă cu nişte îngeri pentru mine. Un soare mare apare în poză. Mă despart de ei şi, în ascensor, mă podidesc lacrimile.

Ne-au mai rămas câteva ore până la plecarea spre aeroport şi, împreună cu Suzanne, profit pentru ultima dată de „Marele măr”. Apoi Jack şi Billy vin să ne ia. Par la fel de trişti ca noi. Ne invită să stăm mai mult şi, în maşină, se întorc de mai multe ori spre noi şi ne întreabă:

— Facem cale-ntoarsă?

Gata-gata să zicem „Hai!”... Pe drum, râdem întruna şi vorbim despre vieţile noastre personale. Jack e căsătorit, dar Billy pare foarte singur. Ghicesc că şi-a ales această meserie ca să se agaţe de ceva. Mi-ar plăcea să mai am o viaţă ca să-i ascult.

În faţa holului Air France de la JFK Airport, ne tot luăm rămas-bun. Stăm pe trotuar şi nu reuşim să ne despărţim. Facem selfie-uri, păstrate de atunci cu mare grijă în telefoane, ne dăm adresele, ne îmbrăţişăm. Şi iar ajung în faţa ghişeului de check-in, înaintea controlului corporal. Solemn, ne oferă fiecăreia o insignă de colecţie cu 11 Septembrie, care simbolizează munca şi solidaritatea de care au dat dovadă în urma atacurilor forţele de ordine, pompierii şi personalul medical.

— E rândul tău să duci mai departe torţa, îmi şopteşte Billy, prinzându-mi insigna la rever.

Se va lăsa curând noaptea. Jack pleacă spre SUV-ul lor mare Billy nu-şi ia ochii de la noi până când nu dispărem din raza lui vizuală, în spatele dispozitivelor de control. Fac şi eu la fel. Mă temeam să-i întâlnesc şi acum sunt tristă că-i părăsesc. Ne facem semne de rămas-bun. Ale lui Billy sunt pline de emoţie. Nu reuşesc să scap de emoţia care pune stăpânire pe mine. Avem toţi trei inima grea. Şi sunt sigură că Billy are ochii umezi.

*1. „Dacă voi reuşi aici, voi reuşi oriunde” (n.tr.).

*2. Serial de televiziune francez inspirat din evenimentele contemporane şi centrat pe viaţa şi misiunile agenţilor din DGSE (n.tr.).

3. National Rifle Association, o asociaţie puternică ce promovează armele de foc şi susţine o interpretare nerestrictivă a celui de-al doilea amendament al Constituţiei SUA.

Iunie 2015

C’est une histoire de dingue, une histoire bête
à pleurer.
Ma raison vacille et tangue.
Elle est prête à chavirer sous les coups de
boomerang de flashbacks enchaînés[*1].

Serge Gainsbourg, „Comme un boomerang”

— Îl urăsc, îl urăsc... pe Bilel! Totul e numai din vina lui! Şi a mea...

Suzanne încearcă să mă liniştească. Se osteneşte în zadar, mintea mi s-a dus prea departe. Aproape ca atunci când m-am încăierat cu un supraveghetor de doi metri la Amsterdam, cu un an în urmă, exact după ce fusesem nevoită să renunţ s-o mai duc pe Mélodie până la frontiera cu Siria, deoarece eram pe punctul de a fi demascată. Din fericire – fiţi liniştiţi –, de data asta nu încerc să dau în Suzanne şi nici în altcineva, deşi ea încasează strigătele mele de furie şi frică, amestecate cu preaplinul lacrimilor pe care nu mi le mai pot stăpâni. Pe marginea trotuarului pavat din Londra, mă enervez la nesfârşit pe lumea întreagă, dar, în realitate, ţinta sunt eu. Sunt obosită psihic, epuizată fizic. Abia ne-am întors de la New York. Am impresia că de fapt cartea a apărut ieri şi c-o ţin tot aşa de patru luni. Şi cel mai rău e că n-am aproape pe nimeni căruia să-i mărturisesc asta.

Suzanne se apropie de mine.

— Hai... Linişteşte-te...

O resping fără să-mi dau seama.

— Anna, lasă-mă să te consolez! Ţi-a fost frică, ai dreptul să-ţi fie frică. Şi eşti şi frântă de oboseală, de zece zile o ţii lanţ cu posturile de televiziune şi de radio, trebuia să cedezi nervos la un moment dat. De ce eşti aşa aspră cu tine? Hai, vino, s-a terminat, acum o să fie bine...

E adevărat, are dreptate. Nu ştiu de ce n-o las să mă îmbrăţişeze aşa cum ar face o mamă. De fapt, ştiu: nu mă las consolată pentru că nu merit. Când am avut, una după alta, două dezamăgiri în

dragoste, cu „extraterestrul” şi cu Milan, spuneam tot ce aveam pe suflet firesc şi fără pudoare. Nu vedeam mai departe de suferinţa mea. Dar acum ar fi necinstit să mă las cocoloşită când am ajuns aici din cauza erorilor *mele*.

Şi apoi, m-am săturat să mă tot exprim în engleza mea de baltă. Să nu mă simt niciodată în largul meu. De două săptămâni înghit zilele la fel cum înghit şi anxioliticele, care ar fi trebuit iniţial să mă ajute să dorm, dar cu care mă îndop în realitate ca să-mi calmez angoasele. Când vine seara, organismul meu e atât de obişnuit cu medicamentul, încât nu pot să dorm. Nici măcar nu încerc să pregătesc interviurile de a doua zi, urmăresc până la epuizare seriale americane. Reuşesc în cele din urmă să moţăi o oră-două, în timp ce imaginile se perindă fără întrerupere, apoi sună ceasul. După o oră şi jumătate, mă aflu în platoul unei televiziuni sau în studioul unui post de radio, unde mi se pun veşnic aceleaşi întrebări: „Chiar nu ai fost îndrăgostită niciun moment de Bilel?”. „Dacă ar fi s-o iei de la capăt, ai mai face-o o dată?” „Nu ţi-e frică?” Atitudinea mea mă îndreptăţeşte să consider că ştiu să joc destul de bine teatru. Răspund de fiecare dată la fel, adevărurile de ieri rămân aceleaşi şi azi, dar felul meu de a proceda e mai profesionist. Vorbesc cu mai puţină pasiune despre carte, dar am mai multe angajamente de îndeplinit. Şi, nu ştiu de ce, Londra nu mă atrăgea deloc. Ca un semn rău. Iar temerile mele s-au dovedit întemeiate.

Noaptea trecută am dormit extrem de puţin. Pentru promovarea cărţii în Anglia sunt programate numai două zile şi ritmul e susţinut. Am sosit împreună cu Suzanne ieri spre prânz şi plecăm cu Eurostarul în seara asta; între timp, programul e un adevărat maraton. Ieri, emisiunile au fost înregistrate; a durat mult, a fost poate cam obositor, dar cred că rezultatul e OK. În dimineaţa asta, trezirea la ora 7, un duş rapid, fără timp de *breakfast*. Cele două gărzi de corp ale editurii engleze vin să ne ia la 7:30: direcţia BBC, pentru un prim interviu radiofonic. Galant, Sean, un tânăr scoţian, cel mai simpatic dintre cei doi „îngeri păzitori” ai noştri, ne deschide portiera enormului SUV negru cu care ne duc de colo colo. Suzanne şi cu mine ne uităm una la alta şi zâmbim. Hotărât lucru, ne vine greu să ne obişnuim cu prezenţa bodyguarzilor! Coloşii ăştia sunt inutili şi ne mai şi intimidează. În plus, aici avem de-a face cu versiunea *British*, *never complain, never explain*... Îi bombardăm cu întrebări, dar rămân muţi, spre deosebire de prietenii noştri americani de săptămâna trecută, de care ne-am despărţit cu impresia că lăsam în urmă nişte vechi camarazi. În consecinţă, aşezate pe bancheta din spate a maşinii imense, unde ar putea să încapă toată familia Kardashian, avem impresia că stăm în faţa unor agenţi din serviciile de informaţii ale Maiestăţii Sale. „Probabil că asta şi sunt”, îmi şopteşte Suzanne (par să nu înţeleagă niciun cuvânt franţuzesc, dar e mai bine să fii prudent cu spionii). „Foşti agenţi din MI5 sau MI6 reveniţi în viaţa civilă fac deseori asta.” Bun, nu suntem într-un film cu James Bond şi nu jucăm într-un remake *Marathon Man*, dar, dimineaţa devreme, fără să fi băut măcar o cafea, am avut impresia că ne aflam într-un episod din *Homeland*.

Cred că totul a mers bine la BBC, nu-mi mai amintesc nimic, doar emoţia de a intra într-un spaţiu mitic pentru o tânără jurnalistă, iar ecusonul „BBC Visitor Radio 5 LIVE” l-am adus cu pioşenie la Paris. Urmarea mi-a şters din memorie acest interviu de care eram mândră.

Urmarea fusese organizată cu o săptămână înainte. Unul dintre jurnaliştii însărcinaţi cu pregătirea emisiunii *The Morning*, un mare talk-show de dimineaţă în direct, foarte urmărit, mi-a telefonat la Paris punând întrebări insistente, încercând chiar de mai multe ori să-mi afle adevărata identitate, fără să pară că înţelege de ce nu puteam s-o dezvălui. Asta mă făcuse puţin paranoică şi verificaserăm cu mai multă grijă decât de obicei toate garanţiile de securitate.

Şi cu toate astea... Îndată ce am ajuns la studiouri, aflate la periferia Londrei, presentimentul rău mi s-a confirmat. Contrar celorlalte apariţii televizate, trebuie să mă prezint mult mai multor persoane. Suntem conduse într-o cabină, dar uşa este deschisă tot timpul de noi personaje. Mă năpădeşte angoasa. Sunt întotdeauna stresată înaintea unui interviu în direct, dar acum nu e vorba de tracul obişnuit. Zăresc pe ecranele video decorul emisiunii, conceput în genul „foarte intim”, cu doi prezentatori aşezaţi pe o canapea moale în mijlocul unui salon foarte britanic, cu ferestrele deschise spre Tamisa. Invitatul ia loc în faţa lor şi, oarecum ca un politician american în campanie, trebuie să sosească zâmbind şi strângând toate mâinile care i se întind în cale, traversând diferite platouri, unde se vor desfăşura după aceea celelalte secvenţe ale show-ului, secvenţa „bucătărie”, secvenţa „umor” etc. Aptitudinea mea de a juca teatru are limite. Având în vedere că chipul meu trebuie să rămână ascuns, n-am să fac, din fericire, acest ceremonial, mă linişteşte Sam, ataşata mea de presă englezoaică.

Se difuzează publicitate. Înainte să se termine, trebuie să fiu instalată pe sofa în faţa celor doi moderatori, la care machieuzele vin să le pudreze faţa. Suzanne şi Sean se află în spatele meu şi, îndată ce intru în studio, constat că e plin. Sunt acolo zeci de persoane. Mult prea multe. Asta nu s-a mai întâmplat niciodată, ca să se poată controla totuşi un eventual derapaj. Simt că nu e normal. Aş da înapoi, dar e prea târziu... Sunt împinsă spre canapea. Mă întorc şi nu văd pe nimeni cunoscut. Emisiunea în direct se va relua în mai puţin de două minute.

Moderatorii mă salută şi-mi explică pe scurt cum vor conduce discuţia. Nu-i aud. În spatele lor, deci în faţa mea, vreo 15 tehnicieni stau în linie şi tot atâţia într-o parte. Nu mai văd decât asta. Din acel moment, nu mai am sunet. Mă uit ţintă la un inginer de lumini care mă fotografiază discret cu telefonul lui mobil. Voi fi în direct în 40 de secunde, nu pot nici să spun, nici să fac nimic, blocată pe o canapea de o culoare stridentă. Panică. Arunc o privire în dreapta, acolo unde se află Suzanne şi Sean. Încerc să-i fac să înţeleagă că ceva nu e în regulă, că trebuie să intervină. Şi alte două persoane scot câte un smartphone! Mă uit la ele descumpănită. Nu mă bagă în seamă şi continuă să facă poze. Îmi închipui, cel puţin aşa sper, că o fac din simplă curiozitate – căci este „interzis” să mi se dezvăluie chipul –, nu ca să mă toarne primului fanatic întâlnit în cale. Dar n-am cum să fiu sigură... Asta e problema mea: dincolo de ameninţare, îndoiala mă blochează. Nu cunosc pe nimeni

aici. Ştiu din experienţă cât de bine se poate ascunde un lup printre oi. Gata, suntem în direct! Suzanne îmi face semn că nu înţelege ce vreau să-i spun; oricum, nu mai are voie să se mişte. Linişte, emisiunea se reia!

După un moment de tăcere cumplit, răspund la prima întrebare. Nu mai ştiu ce spun, probabil pun „o placă” la fel de zgâriată ca a propagandei Daesh. Îmi amintesc doar că vocea îmi tremură periculos şi că-mi repet ca o mantră: „Nu plânge, nu plânge, fir-ar să fie, nu plânge!”. Arunc în continuare priviri disperate spre dreapta. Scena li se pare probabil ridicolă celor care stau în faţa televizorului şi nu înţeleg. Dar nu-mi pasă, e în joc ceva mult mai important. Interviul se termină şi, fără să-i ascult măcar pe prezentatorii care-mi mulţumesc, mă reped direct spre ieşire.

Asemenea unui vulcan gata să erupă, încerc să şoptesc, dar strig în urechile lui Suzanne şi Sean.

— Am fost fotografiată!

— *What?*

Traduc pentru Sam şi Sean.

S-ar putea crede că e vorba de un capriciu, dar e mai mult reacţia unui animal care se crede hăituit. Sean smulge microfonul-cravată pe care am uitat să-l scot şi pleacă imediat spre platou.

— Atenţie, pot să te audă!

Ne refugiem în cabină. Suzanne mă întreabă dacă sunt sigură. Evident că sunt sigură! N-aş fi într-o stare ca asta din cauza unei halucinaţii. Sunt impulsivă şi colerică în situaţii care îmi sunt străine. Când e vorba de persoana mea, nu sunt genul care să-şi arate colţii.

Mâhnit, redactorul-şef al emisiunii vine la noi şi ne spune că o singură persoană m-a fotografiat, fotograful emisiunii, care se grăbeşte să-mi arate aparatul. Chiar mă consideră nebună? Nu-mi pasă de pozele făcute de o persoană împuternicită să le facă. Mă refer la tehnicienii care şi-au folosit smartphone-urile personale, îndreptate în direcţia mea!

— Te asigur, Anna, nimeni n-a scos telefonul!

Izbucnesc în lacrimi. Întors din platou, Sean, tăcut, mă conduce spre ieşire. Afară aprind o ţigară, sprijinită cu spatele de maşina noastră. A doua gardă de corp şi şoferul mă întreabă dacă mă simt bine.

— *No!*

Sunetul vocii mele îi face să nu mai spună nimic. În acelaşi timp, cu ei, tăcerea e de aur.

Suzanne se apropie de mine, însoţită de Sam, o fată foarte amabilă, profesionistă şi sensibilă, care nu se aştepta la această erupţie de sentimente.

— Am verificat şi, după toate aparenţele, doar fotograful postului a făcut ceva.

Neştiind ce să mai zic ca să fiu crezută, plâng mai tare ca înainte, continuând să mă enervez. Nu pe cineva anume, dar nu mi-ar plăcea totuşi să fiu în locul lor. Epuizând explicaţiile, iau martor cerul. Suzanne se duce să vorbească cu Sean şi eu îi explic lui Sam de ce plâng în hohote:

— Toată lumea crede că nu mi-e frică, că mă doare-n cot de toate! Dar nu-i adevărat!

Tulburată, Sam izbucneşte şi ea în lacrimi... Şi începe concursul „cine plânge mai tare”!

Ne pregătim toţi să urcăm în maşină. Suzanne mă ia deoparte şi îi cere lui Sean să-mi repete ce-i spusese. Şi el e palid. Îmi spune că, într-adevăr, se făcuseră fotografii cu telefoanele, dar a avut grijă să le verifice unul câte unul şi să şteargă tot ce era legat de mine. Îi sar în braţe, aproape la fel de surprinsă de gest ca şi el, dar, exact înainte, îi zic lui Suzanne pe un ton uşurat:

— Vezi, nu sunt nebună!

Totuşi, asta nu e de ajuns ca să mă liniştească. Îngrijorarea a trecut, dar sunt obosită de mine, obosită de Anna, de această promovare ce nu se mai sfârşeşte, de şantajul permanent între mine şi mine pe care mi-l impune. Nu mă recunosc deloc în ceea ce am făcut. Nu mă mai pot opri din plâns. Mi-e ruşine. Sam se uită la mine şi mai trage şi ea o porţie de plâns... Suzanne încearcă să destindă atmosfera:

— Ei, fetelor, nu amândouă, că acum încep şi eu să dau apă la şoareci!

Nu reuşeşte foarte bine.

Maşina ne lasă la hotel. Neputând să fumăm în camere, împărţim o ţigară în stradă înainte să urcăm. Suzanne îmi propune să ne întoarcem mai repede la Paris şi mă grăbesc să accept, dând din cap. Nu reuşesc să formulez propoziţii clare, sunt furioasă, amestec totul. Repet:

— Îl urăsc, îl urăsc... pe Bilel! Totul e numai din vina lui! Şi a mea. Totul e numai din vina mea...

— Hai, vino... Linişteşte-te... S-a terminat, acum o să fie bine.

— Crezi că sunt un om rău?

Nu ascult ce răspunde Suzanne, dar îmi imaginez că e ceva încurajator. Xanaxul începe să-şi facă efectul: gata, pot să-mi opresc gândurile.

Nu-mi mai amintesc cum a fost întoarcerea. Când memoria mi se tulbură, obişnuiesc s-o întreb pe Suzanne, cea mai bună păstrătoare a amintirilor mele din această perioadă. Sunt multe lucruri pe care aş prefera să le uit. Dar în privinţa asta cred că nu mai am ce să-mi amintesc. Nu ştiu de ce, dar mă gândesc la *Copiii paradisului*[*2]. Când eram mică, am văzut împreună cu fraţii mei de nenumărate ori acest film. Scenariul n-are nicio legătură cu viaţa mea; totuşi, abia azi înţeleg răspunsul pe care Arletty i-l dădea lui Jean-Louis Barrault:

— Ce frumoasă eşti!

— Nu sunt frumoasă, sunt vie, atâta tot.

God save the Queen. *Bye-bye London.*

[*1]. „E o poveste ţicnită, o poveste prostească
de-ţi vine să plângi.
Mintea mi se clatină în toate părţile.

E gata să se scufunde sub loviturile
de bumerang ale flashback-urilor înlănţuite” (n.tr.).

*2. *Les Enfants du paradis* (1945), film de Marcel Carné, după un scenariu de Jacques Prévert (n.tr.).

Septembrie 2015

On dirait qu'on sait lire sur les lèvres, et
que l'on tient tous les deux sur un trapèze.
On dirait que sans les poings on est toujours
aussi balèzes, et que les fenêtres nous apaisent[*1].

Alain Bashung, „Sur un trapèze"

Regretele şi înfrângerile sunt amintirile pe care ni le plăsmuim despre noi înşine. Şi tocmai am suferit o înfrângere: din cauza lipsei de înţelegere, a interminabilei ţineri pe tuşă şi a prieteniilor care s-au răcit, în cele din urmă mi-am dat demisia de la ziar. Şi când te gândeşti că acum un an mă vedeam sfârşindu-mi zilele în acea redacţie... Dar mi-e de ajuns povara fiecărei zile, duc deja mai multe lupte, nu mai aveam forţa să suport ostilităţi şi ironii. Acum, după o vară de apatie şi solitudine, am o nevoie periculoasă de victorii şi descoperiri. De când nu mai plec să fac reportaje, înţeleg că-mi doream nu atât adrenalina, cât fuga. Nu are importanţă că evadez la douăzeci de kilometri sau că traversez Tigrul. „Importantă nu e căderea, ci aterizarea..." Să fii paraşutat într-un decor străin, să afli tu însuţi, înainte să te faci mesager. Să-ţi oferi motive adevărate ca să fii imposibil de contactat. Să rămâi concentrat pe un singur eveniment din actualitate şi să le ignori pe toate celelalte. Recent, un serviciu privat, specializat în informaţii, dar complet independent de stat, m-a contactat ca să-mi propună să lucrez pentru el. Până acum n-am făcut decât cercetare şi, ca în cazul reportajului cu Bilel, nu am impresia că lucrez. Pentru mine e o ocupaţie plăcută să pătrund în acest mediu tulbure care foloseşte internetul. Mă limitez să culeg nume de pe conturi şi toate informaţiile pe care le consider utile. De fiecare dată încerc să deosebesc adevăratul recrutor de jihadişti de adolescentul provocator şi inconştient. Când reuşesc să prind unul în cârlig, fac o anchetă online până pot să-i stabilesc gradul de periculozitate.

Dacă mi-ar fi spus cineva că, într-o zi, pentru a căuta potenţiali terorişti va fi nevoie doar de o conexiune la internet, n-aş fi crezut. Dar în acest univers paralel, unde orele nu sunt numărate,

trebuie să faci uz de psihologie şi să te înarmezi cu răbdare. Printre altele, îmi creez alt cont de Facebook şi constat – iar – că, la un an şi jumătate după „conexiunea" mea cu Bilel, lupilor le este la fel de uşor să se deghizeze în mieluşei... Nu ştiu care sunt mai stupizi: bărbaţii care invocă viaţa şi moartea în aceeaşi frază sau fetele care îi idolatrizează cu o mândrie prostească.

Lumea lui Mélodie s-a dezvoltat de la plecarea ei. Acum, nedemnele ei „discipole" se ascund în spatele unui profil cu o identitate între Maica Tereza şi o starletă de *reality TV*. Ele îşi explică viziunea despre libertate făcând caz de mulţimea de interdicţii, pe care le denunţă în statusuri la fel de lipsite de argumente ca şi minţile lor proaspăt îndoctrinate. Trec cât ai clipi de la discuţiile despre Sharia la cele mai bune sfaturi în materie de epilare. Descriu cât e ziulica de mare viziunea lor despre Făt-Frumos, având însă grijă să precizeze că ele nu comunică cu bărbaţii... Sunt membre a nenumărate grupuri la care se poate găsi manualul exhaustiv al soţiei de luptător perfecte.

Simt că aş putea deveni milionară dacă aş scoate o carte intitulată *Soţia perfectă este o jihadistă*... Ca motto, aş scrie: „Interzis bărbaţilor!" şi aş adăuga un *smiley*. Aceste „califiţe", care ieri încă se căutau pe ele însele, am impresia că s-au găsit azi într-o versiune fantasmagorică a unui islam pângărit, pe fond conspiraţionist. Cu cât devalorizează mai mult societatea de consum şi insultă Occidentul, cu atât li se pare că se fac mai atrăgătoare pentru imaginea lor distorsionată a bărbatului ideal. Un prinţ îmbrăcat în alb, pe un cal, care le va plimba prin deşertul lui sofisticat...

Compasiunea pe care o aveam faţă de unele oiţe rătăcite de genul lor a scăzut mult după atentatele de la *Charlie*. Înainte, băieţii şi fetele invocau scuza, uneori legitimă, că nu ştiau ce se întâmplă cu adevărat în rândurile Statului Islamic. Am vorbit de mai multe ori la telefon cu jihadişti care îşi pierduseră iluziile şi se aflau blocaţi în Siria decât cu nebuni furioşi ca Bilel. De la valul de atentate, nimeni nu mai poate pretinde că se duce pe „pământul califatului" fără să ştie ce implică asta.

În căutarea unui sens, aceşti tineri îşi imaginează că li se oferă posibilitatea unei a doua vieţi. Cine n-a dorit măcar o dată să ia totul de la capăt? Generaţiile din care fac parte nu-şi definesc viaţa de zi cu zi în funcţie de bine şi de rău. Viaţa lor nu e nici neagră, nici albă. E cenuşie. Nefiind pe de-a-ntregul adulţi, au trecut prin adolescenţă tulburaţi şi sunt înclinaţi spre furie. Nu mai cred în nimic, cu excepţia acestui stat imaginar situat undeva între Siria şi Irak sau, mai recent, pe teritoriul libian.

După modelul unei istorii care se repetă, pleacă fără să privească înapoi şi cred că îşi aduc contribuţia la edificiu. Dar eroismul lor deghizat nu are nimic comparabil cu fervoarea celor care au făcut-o înaintea lor, din motive diferite, alăturându-se maoismului sau dovedindu-şi solidaritatea cu spaniolii republicani în 1936. Contrar acelora, din frageda lor tinereţe n-au reţinut decât un nihilism profund. Acum nu mai are importanţă mediul lor social sau spiritual; acelaşi neant pe care se bazează viziunea lor despre lume întruchipează singura credinţă adevărată comună a acestor destine frânte. Demisionari din societate, doresc să evadeze „ca să reînceapă totul în Sham

(Orientul Mijlociu)", având ca bonus arme şi multe femei. Educaţi pe bază de legende urbane, fără un cadru bine definit, sunt deseori abandonaţi într-o societate unde singurele două legi aplicate sunt legea celui mai tare şi legea talionului. Odată cu Statul Islamic li se oferă în sfârşit un nou orizont. Răul e făcut, deoarece îndoiala a fost semănată deja. Să ducă mai departe o viaţă mizeră sau să încerce aventura altundeva unde fiecăruia i se promite că îşi va găsi propriul eldorado? Acolo dimensiunea religioasă nu are nimic sacru. Acolo se aplică Sharia şi pe străzile din Rakka islamul cuceritor şi medieval nu mai este o utopie, ci o realitate. O realitate care se invită singură în casele unor francezi, unde tinerii au crescut banalizând violenţa sau îndurând-o.

Jihadul 2.0 a devenit o modă pentru o parte dintre aceşti tineri şi, în orice caz, o portiţă de scăpare. „Aveam 20 de ani. Nu voi lăsa pe nimeni să spună că e cea mai frumoasă vârstă." Paul Nizan, prieten apropiat al lui Sartre şi Aron, scria aceste cuvinte celebre la începutul faimoasei sale cărţi *Aden Arabie*, în 1931. Elev al Şcolii Normale Superioare, mort la 35 de ani, adopta punctul de vedere al tineretului şi îl susţinea în lucrarea lui. Mă întreb ce-ar scrie astăzi despre adolescenţii noştri de ieri deveniţi soldaţi rătăciţi...

Practic majoritatea conturilor de Facebook pe care le-am notat în perioada lui Mélodie nu mai există azi. O pagină rămâne totuşi. Cea a unui jihadist francez, Mohamar, care se afişa atunci lângă figuri europene bine cunoscute în escadroanele Daesh. Era legat de Bilel, dar şi de doi încrezuţi care se ocupau cu comunicarea organizaţiei, Abu Abdallah Guitone şi Abu Omar al-Baljiki (belgianul), cunoscut şi sub adevărata sa identitate, Abdelhamid Abaaod. Deşi a murit în luptă în august 2014, după cum am scris în prima mea carte, *În pielea unei jihadiste*, Guitone nu a fost uitat de fidelii Statului Islamic. Numele lui continuă să reapară în mod regulat. Pe internet sunt lăudate „curajul" şi „gentileţea fără precedent" ale acestui luptător. Guitone a participat îndeosebi la conducerea bătăliei de la Azaz, care s-a sfârşit, după doi ani de lupte pe teren, în februarie 2014; la ordinele sale, batalioanele şi-au decapitat adversarii şi i-au târât apoi într-o groapă comună. Nefiindu-le de ajuns această oroare, au filmat scena, care poate fi accesată cu uşurinţă pe net. În această înregistrare video, bărbatul de la volan, care se felicită pentru numărul cadavrelor pe care le trage camioneta lui, este Abdelhamid Abaaoud, un belgian de origine marocană. Îl putem găsi şi îmbătat de plăcere într-o înfruntare cu alţi rebeli. Cu un zâmbet tâmp pe buze şi privirea extatică, citează din Coran şi cheamă la jihad, pe fondul sonor al pistoalelor-mitralieră. Pare mai preocupat de încadrarea imaginii decât de gloanţele care îi şuieră pe deasupra capului.

Revista Statului Islamic, *Dabiq*, care apare lunar pe net, îi consacră coperta numărului din ianuarie 2015, precum şi o pagină dublă de text mai mult decât elogios. Am reuşit să mă apropii de Guitone şi să discut cu el, sub cele două identităţi ale mele, dar niciodată de Abaaud. Astăzi, nu ştiu dacă a murit. Nu găsesc nimic despre el. Îmi pierd privirea în postarea lui Mohamar:

„Dragi fraţi, însuraţi-vă, apoi antrenaţi-vă nevestele să tragă cu arma o dată sau de două ori pe săptămână! Învăţaţi-le să folosească kalaşnikovul, mitraliera BKC, lansatorul de rachete,

grenadele, revolverul, Duşka[*2]. Surorile noastre n-au venit ca să fie închise în case! Trebuie să le antrenaţi în activităţi, să plecaţi cu ele în deşert, să le învăţaţi să fie rapide! Pe Allah, e trist când o soră nu ştie să mânuiască o armă! O, fraţilor! Îndemnaţi-vă nevestele, surorile, rudele şi copiii să lupte! Să aibă în inimi iubirea pentru martiriu! Îmi pare rău pentru această intervenţie, dar suntem într-o ţară în război şi surorile noastre sunt mândria noastră!!! Onoarea noastră!”

Mereu aceleaşi prostii, care au efect. În urmă cu doi ani, aş fi fost uluită de acest mesaj. Acum îl citesc blazată. Obosită de propaganda asta plină de greşeli de ortografie, de testosteron şi de ignoranţă periculoasă. Unul dintre aceşti bărbaţi limitaţi şi fără scrupule ar putea foarte bine să se dovedească a fi comanditarul unui viitor măcel. Şi ar fi prezentat drept creierul operaţiei... Suntem departe de teroriştii de la 11 septembrie, cu multiple diplome, care reuşiseră să-şi ascundă radicalizarea ani de zile. În rândurile Daesh există câteva genii machiavelice şi enorm de multă carne de tun, inconştientă sau descreierată.

Aş putea să petrec ore în şir pe aceste tipuri de profil, dar nu mi se cere să repet reportajul de acum un an şi jumătate. Trebuie să adun cât mai multe informaţii pertinente de raportat lui Nathalie, femeia care m-a recrutat, pe teme speciale. Constat că Twitter-ul şi Facebook-ul, printre altele, închid unele conturi, dar nu în mod sistematic. Nu trebuie să caut prea mult, căci, pe YouTube mai ales, recrutorii proliferează. Vizionez chiar şi filmuleţe postume care îl omagiază pe Guitone şi credinţa sa... Sunt postate de mama lui.

Misiunea care îmi este încredinţată în acest moment e să urmăresc plecările francezilor spre Libia. Vocile care s-au ridicat după martie 2011 au fost până la urmă auzite şi conştiinţele europene au în sfârşit ochii aţintiţi spre ceea ce se petrece pe teritoriul irakiano-sirian, neglijând restul zonelor de proliferare teroristă. Dar această atenţie abate privirea de la restul regiunilor unde se dezvoltă terorismul, îndeosebi Libia, aflată în plin haos. De la căderea lui Muammar al-Gaddafi în 2011, sub preşedinţia lui Nicolas Sarkozy, ţara a fost abandonată. Guvernul de tranziţie n-a reuşit niciodată să se impună, spre deosebire de numeroasele ramuri armate teroriste care înrolează zilnic, de patru ani încoace, cetăţeni descurajaţi. Libienii mai înstăriţi au fugit în Tunisia, una dintre ţările frontaliere, la sosirea luptătorilor din diferite ţări. Încă redus, fenomenul nu este deocamdată comparabil cu cel din Siria, dar merge în aceeaşi direcţie. Statul Islamic este deja bine implantat acolo şi Libia ar constitui pentru el un teritoriu perfect de retragere în cazul unei înfrângeri în Orientul Mijlociu. Libia e mai aspră şi mult mai puţin previzibilă. Fără a mai pune la socoteală faptul că Franţa joacă un rol esenţial în stadiul actual al fostului regat al lui Gaddafi... Părăsirea ţării după intervenţia forţelor occidentale este comparabilă cu starea de dezastru din Irak în urma invaziei americane. Lăsaţi singuri, sub tutela unui guvern instabil, libienii, abia ieşiţi dintr-un regim dictatorial, nu mai reuşesc să restabilească ordinea. Se spune că există cel puţin zece grupări teroriste în această ţară. Aliaţi azi, se omoară unii pe alţii mâine. Ramificaţiile nu sunt întotdeauna subtile, iar intenţiile sunt deseori ascunse.

Situaţia devine din ce în ce mai greu de descâlcit şi verificarea ei este complexă. E foarte interesant să lucrezi la acest subiect şi, până la urmă, foarte diferit de ceea ce se întâmplă în cazul jihadului online. Chiar dacă pot să adun câteva informaţi de pe internet, ele se dovedesc a nu fi foarte utile, spre deosebire de dezvăluirile pe care le-ar face un luptător vanitos din Siria. Ca să înţelegi, nu mai e de ajuns să analizezi cu minuţiozitate, ci trebuie să te confrunţi cu situaţia din teren. Cel puţin asta îmi cere Nathalie... Trebuie să trimită o echipă la faţa locului, câteva zile, în oraşe strategice. Voi fi escortată de un fost militar şi de un fost poliţist şi vom avea fiecare un rol foarte precis. Prima parte a misiunii va fi contribuţia mea cea mai importantă, la sosirea în provincia Sirt. Rolul meu va fi să mă întâlnesc cu cât mai mulţi locuitori ca să aflu informaţii direct de la ei, fără presiunea şi ingerinţa jihadiştilor, dar, uneori, şi ale miliţiilor libiene.

Reîncepe aventura, care mi se pare pe cât de terifiantă, pe atât de incitantă. Libia... E ceva nou pentru mine să merg într-o ţară devastată de război, fără chipuri familiare şi fără să trebuiască să scriu un articol. Dar n-are importanţă. O şterg de-aici, în sfârşit.

Frica mă leagănă în braţele ei, dar nu mă sufocă, pentru că e legitimă. Ştiu că ar trebui să-mi fie teamă de această călătorie. Ştiu că-mi pun viaţa în pericol. Înţeleg tot ce pot să pierd. Dar întrezăresc mai ales revenirea certitudinii: plec în întâmpinarea primejdiei, nu invers. Eu provoc destinul, nu vine el să mă pună la încercare.

*1. „S-ar zice că ştim să citim pe buze şi
că stăm amândoi pe un trapez.
S-ar zice că fără pumni suntem nişte matahale şi că ferestrele ne domolesc” (n.tr.).
*2. Numele de alint (de la abrevierea DŞK) al unei mitraliere grele ruseşti (n.tr).

Octombrie 2015

No change, I can change, I can change,
I can change,
But I'm here in my mould.
But I'm a million different people from one
day to the next[*1].

The Verve, „Bitter Sweet Symphony"

Îl ascult cu atenţie pe Maxime. Cuvintele lui curg fără să se lovească de vreo îndoială. Are un debit verbal dens, se exprimă numai cu discernământ. Pablo însă glumeşte tot timpul. Pare natural să alunge teama cu hazul. Cei doi colaboratori ai mei se cunosc bine. Au fost împreună în multe misiuni, îşi anticipează reciproc reacţiile şi ştiu întotdeauna să dedramatizeze o situaţie. Ceea ce este foarte de apreciat când vii dintr-o sferă jurnalistică care, de cele mai multe ori, se ia prea în serios. Totuşi, există destule motive de teamă aici. Intrarea în Libia este suficientă ca să-ţi semnezi condamnarea la moarte. Bineînţeles, legătura aeriană Paris-Benghazi nu funcţionează... Aşadar, din Franţa am călătorit până la Tunis, unde ne aşteaptă doi oameni. Ne vor ajuta să intrăm în Libia cu maşina. Se numesc *fixer*-i, adică persoane care ne vor ghida, ne vor da explicaţii despre resorturile ascunse şi despre mizele pe care nu le cunoaştem, având mai ales grijă să se asigure că vom intra în contact doar cu oameni de încredere. Sunt foarte interesaţi de munca noastră. Afirmaţiile lor despre Daesh, care ar vrea să se stabilească în Tunisia şi care în Libia se opune violent unui guvern de uniune naţională, sunt criminale. După Primăvara Arabă şi căderea lui Ben Ali, ne explică ei, ramura armată din Libia încearcă să-i înroleze pe vecinii tunisieni săraci sau înfuriaţi de politica actuală. Tineretul e în prima linie de recrutare şi organizaţia foloseşte argumentul imparabil al banilor: îi remunerează pe cei care i se alătură şi, în unele cazuri, le întreţine şi familia.

În orele pe care le petrecem pe drum, străbătând cei 500 de kilometri de frontieră comună,

întâlnim mulţi militari tunisieni şi suntem nevoiţi să ne oprim mereu şi să ne justificăm prezenţa. De această parte a frontierei, zona este foarte bine supravegheată. Maxime susţine conversaţiile. Vorbitor a patru limbi şi aventurier încercat de 20 de ani, ştie să facă faţă tuturor situaţiilor. Nu trebuie să dezvăluie că a fost angajat cândva de statul francez, deoarece omologii lui s-ar grăbi să verifice şi din acel moment prezenţa noastră ar fi semnalată. Pe teritoriul tunisian poţi face una-două confidenţe, însă de partea cealaltă şi îndeosebi în golful Sidra, un cuvânt în plus poate să aducă moartea.

Apoi zărim în sfârşit punctul de trecere a frontierei de la Dehiba. Spre deosebire de demarcaţia dintre Turcia şi Siria, locul nu e suprapopulat. Intră şi ies doar camioane. Zăresc în special oameni în uniformă. Aproape toţi fumează şi afişează un calm la care nu mă aşteptam. Neputând intra oficial pe teritoriul libian, trebuie să ocolim şi să mergem încă o jumătate de oră, străbătând câmpii semideşertice.

Reuşim în fine să trecem dincolo, fără să ne răsune în urechi zgomotul ştampilelor pe paşapoarte. Iată-ne şi mai în nordul Africii. După cum era prevăzut, unul dintre cei doi *fixer*-i ne părăseşte şi pleacă înapoi spre Tunisia. Cunoaşte mult mai bine decât noi obiceiurile actuale din Libia şi spune: „Nu intru pentru nimic în lume; în afară de moarte, altceva n-ai ce să iei de-acolo”. Wasim însă rămâne cu noi.

Înaintăm vreo 15 minute pe acest pământ arid, până îl găsim pe Yunes, un *fixer* libian. Am fi putut să plecăm acum câteva săptămâni, dar găsirea cuiva de încredere care să ne însoţească într-una din cele mai periculoase trei ţări de pe planetă la ora actuală a fost cu siguranţă partea cea mai delicată a misiunii. În acest *no man’s land* corupt, fragmentat de Daesh şi de alte ramuri armate, e mai dificil ca niciodată să-ţi pui viaţa în mâinile unui necunoscut. Trebuia să găsim un aliat cinstit şi totodată apropiat de persoane mai puţin incoruptibile. Şi, în ciuda relaţiilor pe care le au Pablo şi Maxime, e greu să evaluezi sinceritatea unui om după mesajele schimbate pe Skype. Eu ştiu. Suntem aşadar foarte prudenţi faţă de el. Ştie mai puţin despre noi decât omologii lui tunisieni. Pare serios, dar mă deranjează felul în care mă priveşte. Sunt îmbrăcată complet în negru, cu părul prins în coc. Nu mi-am dat unghiile cu ojă şi nici nu m-am machiat. Am un *niqab* în rucsac şi în curând mi-l voi pune. Nu sunt obligată, dar prefer să-l port. Prima regulă de securitate ce trebuie respectată este să fii protejat în toate situaţiile şi pentru asta trebuie mai întâi să treci neobservat. Felul în care arăt în acest moment stârneşte automat presupunerea că mă aflu acolo cu un scop. Indiferent că eşti agent umanitar, jurnalist sau agent de securitate, dacă nu te pierzi în marea masă de oameni, cresc vertiginos riscurile de a fi răpit sau de a păţi chiar ceva mai rău. Pablo şi Maxime şi-au pus deja hainele potrivite în orice împrejurare: ţinută militară de camuflaj de culoare închisă şi bascheţi. Poartă *keffiyeh* în jurul feţelor ascunse în spatele unor ochelari mari de soare şi sub cozorocul şepcii.

Când suntem la adăpost de priviri, îmi pun multe întrebări despre mine, despre munca mea. Prima întrebare a lui Maxime a fost:

— Cu o carte ca a ta, cred că ţi-a fost greu să păstrezi oamenii în jurul tău... Eşti bine?

Obişnuită recent cu sarcasmele, am ridicat întâi ochii spre el fără să răspund. Un bărbat de calibrul lui, dar mai ales un tip complet necunoscut, care întrezăreşte de la bun început toate vicisitudinile aventurii mele mi se pare ceva de neconceput. Răspund că am pierdut cu siguranţă tot atât cât am câştigat. Îmi face cu ochiul, îmi zâmbeşte complice şi-mi şopteşte:

— Faptul că facem o meserie ingrată nu-i îndreptăţeşte pe oameni să fie ingraţi cu noi...

Pablo a supralicitat imitându-l pe Clint Eastwood în filmul *Cel bun, cel rău şi cel urât*:

— Primului care te supără să-i răspunzi: „Să ştii că oamenii se împart în două categorii: cei care au un pistol încărcat şi cei care sapă. Tu sapi!”.

Râd rar acum cu persoane care împărtăşesc elanurile mele temerare şi înclinaţia mea pentru munca de teren. Uitasem cum, în asemenea împrejurări, o privire este de ajuns pentru ca doi oameni să se înţeleagă toată viaţa. Complicitatea care se instalează firesc între noi îmi învinge spaima şi temerile. Desigur, intru într-o ţară devastată de război, dar mă simt vie în adâncul meu. Şi nu pericolul mă însufleţeşte, ci dimensiunea umană. Regăsesc acea bunăvoinţă şi acea solidaritate automată pe care le întâlneşti odată ce te angajezi în acest tip de aventură. În faţa haosului care ne aşteaptă, avem interesul să fim uniţi şi să ne protejăm unii pe alţii. Încerc să-mi întipăresc în minte imagini, dar o noapte opacă se lasă brusc peste noi. Peisajul arid face ca întunericul să fie cu atât mai misterios.

Trebuie să ajungem la Mistra, cel de-al treilea oraş al ţării, situat la aproximativ 500 de kilometri de poziţia noastră, ceea ce înseamnă încă şase ore de mers cu maşina. Starea actuală a oraşului, înfiinţat de romani în secolul al III-lea şi fost vârf de lance al revoltei împotriva lui Gaddafi, mă intrigă. Nu-mi dau seama dacă seamănă mai mult cu Pompei sau cu o provincie devastată din Kosovo. Locuitorii au plătit un tribut greu în timpul revoltei populare din 2011 care viza alungarea lui Muammar al-Gaddafi, după o domnie de mai bine de 40 de ani. Mai recent, Daesh s-a impus în oraşul vecin, Sirt, în urma unei lupte interminabile. De atunci, brigăzile sale, dotate cu un arsenal militar redutabil, sosesc în număr mare în oraşul de pe coastă.

În timp ce ne deplasăm cu maşina, observăm împrejurimile şi continuăm să facem cunoştinţă. Pablo stă în faţă, lângă Yunes, care conduce berlina noastră din anii 1980. Wasim a insistat mult să stea în portbagaj... A zis în arabă: „Trebuie ochi în faţă şi trebuie ochi în spate”. Dar, de la un timp, eu şi Maxime, aşezaţi pe bancheta din spate, îl auzim sforăind... Maxime profită ca să-mi facă un rezumat al vieţii lui. S-a realizat întotdeauna profesional, dar, în materie de dragoste, situaţia a fost cu totul alta. Foarte îndrăgostit de soţie, care tocmai l-a părăsit, sătulă de o căsnicie în care trebuia să-şi tot aştepte soţul, nu poate să conceapă viaţa fără ea. Îmi mărturiseşte că, atunci când era mic, se imagina în viitor ca tată a cel puţin şase copii. Curând urmează să împlinească 45 de ani şi nu

are copii. Simt că asta îl apasă. Intuiesc că misiunea e doar un pretext ca să nu-şi înfrunte problemele.

Să te ocupi de alţii ca să-ţi eviţi propria suferinţă poate fi uneori o opţiune. Îmi dau seama că e ciudat, dar înţeleg. Uneori e mai „uşor” să pleci spre haos decât să-ţi înfrunţi propriile tenebre şi să rezolvi evenimentele imprevizibile ale vieţii de zi cu zi. Nu ne cheamă doar o datorie, ci şi fuga. Cele două sunt legate intrinsec. Suntem percepuţi ca persoane puternice, dar, deşi ştim să-i apărăm bine pe cei oprimaţi, suntem cei mai mari duşmani ai noştri când e vorba de noi înşine. Şi când te gândeşti că a trebuit să merg până în Libia ca să am această discuţie sinceră şi salvatoare...

Şapte ore mai târziu, după prima geană de lumină a zorilor, ajungem la destinaţie. Trebuie să trecem întâi printr-un cartier de la periferia oraşului, nu prea primitor. Mă aşteptam să văd mai multe cicatrice lăsate de ultimii patru ani cangrenaţi de violenţă şi terorism. Câteva vitrine de magazine deteriorate de război şi câteva graffiti-uri spre gloria revoluţionarilor căzuţi în luptă alimentează istoria oraşului martir. Se simte deprimarea. Locuitorii se uită chiorâş unii la alţii. Cei ce nu vor să fie văzuţi lasă ochii în pământ.

În jurul nostru se lasă tăcerea, asemenea calmului care anunţă furtuna. Sunt puţine femei, cărora restul trecătorilor nu le acordă nicio atenţie. Pătrundem cu paşi prudenţi în inima cartierului. Eu şi Pablo îl aşteptăm pe Maxime lângă un mic imobil. Deja e mai multă lume. Pneurile motocicletelor scrâşnesc şi bărbaţi în vârstă, aşezaţi în fotolii puse în mijlocul străzii, discută zgomotos. Auzim în depărtare focuri de armă de somaţie. Păşind ca nişte cowboy, tineri de vreo 25 de ani se uită agresiv la chipurile tuturor. Cutreieră străzile cu pistolul la centură şi vorbesc foarte tare. Lovesc măgarii slăbănogi înhămaţi la care grele ca nişte seifuri de bancă. Maşini mari se deplasează foarte lent în baletul neîncetat al circulaţiei. Pasagerii lor se uită şi ei cu atenţie la toţi şi la toate. O atitudine undeva între un grup de rap şi *Miami Vice*. Mâinile nu le tremură. În ciuda lipsei de experienţă, par deprinşi cu armele. Mi-e teamă întruna să nu tragă în cineva pur şi simplu din plictiseală.

Maxime se întoarce. Afişează un zâmbet discret, dar sincer. Ne întoarcem la maşină. Pe drum, un domn în vârstă, vizibil surd, este admonestat de unul dintre fraţii Dalton[*2]. Nu aude şi-şi vede de drum. Ne oprim şi observăm. Vorbesc puţin araba, dar n-am nevoie ca să înţeleg ce se întâmplă. Omul se pomeneşte prins din spate de unul dintre tineri şi trântit apoi la pământ. Încercând să-şi protejeze faţa cu braţele, strigă şi pare să ceară iertare. Torţionarul lui ia portocale de pe taraba unui vânzător şi i le aruncă în cap cu o înverşunare sadică. Bătrânul sângerează, dar mai ales plânge. Ziarul pentru care lucram mi-ar fi cerut cu siguranţă să încep articolul cu această scenă ca „să agăţ cititorul”. În acel moment, sunt mândră că am o legitimaţie de presă, dar că decid singură când să mă folosesc de ea. Chiar dacă, în ambele cazuri, nu pot să intervin. Pablo se apropie de mine şi îmi spune că bărbatul trântit la pământ ar fi ţinut discursuri împotriva şefului unei miliţii

locale din ce în ce mai influente. Tată de familie, şi-a ajutat fiul mai mare să fugă din ţară şi, de atunci, e ţinta câtorva fanatici deziluzionaţi. În cele din urmă, e lăsat fără cunoştinţă pe trotuar. Îl observ. Îi pândesc răsuflarea. Zecile de lovituri pe care le-a primit i-au provocat poate un traumatism cranian sau ceva mai rău. După câteva minute, se ridică clătinându-se şi-şi şterge sângele de pe faţă. Apoi pleacă, nu ştiu unde, într-o atmosferă de indiferenţă care te îngheaţă. Am văzut şi scene mult mai rele, dar n-am să mă obişnuiesc niciodată cu asupritorii care îi atacă pe cei mai slabi decât ei. În locul meu de baştină, ne place să ne jucăm de-a şefii, dar nimeni nu se atinge de bătrâni. Sunt aproape la fel de sacri ca o mamă.

Pe stradă se aud imediat alte strigăte. Alte două agresiuni în desfăşurare. Din nou toată lumea priveşte scena cu coada ochiului, dar nimeni nu crâcneşte. Aproape ca în metroul parizian. Numai că aici rişti să-ţi pierzi viaţa, nu doar portofelul sau telefonul.

— Misrata n-ar fi trebuit să fie oraşul cel mai puţin periculos din călătoria noastră? îl întreb pe Maxime.

— Chiar este, drăguţo, îmi răspunde, făcându-mi cu ochiul.

Răsună un *adhan*[3], semnalul care ne anunţă că trebuie să plecăm. Unii se lasă în genunchi, în timp ce alţii se grăbesc să ajungă acasă. Yunes ne spune că îşi va recupera rugăciunile mai târziu în cursul zilei, cumulându-le. Avem tot interesul să ne grăbim cât timp drumurile sunt libere. Vechiul oraş asediat este doar o etapă. Ajungem în port şi, de acolo, ne îndreptăm spre Benghazi. De pe locul meu, privesc peisajele, dar n-am ce să văd, sunt numai ruine. Schelete de vaci, câini şi pisici zac de o parte şi de alta a drumului desfundat. Seceta din regiune a secat şi cea mai mică sursă de apă. O oră mai târziu, la bordul unui cargobot impozant, navigăm pe lângă coastă, în această parte a Mediteranei devenită un cimitir al celor uitaţi. Zăresc case devastate, mărturii ale unor vestigii trecute, apoi ale ravagiilor unui război civil recent şi violent. De la bordul vasului, Misrata îmi apare ca un oraş-fantomă. Copacii se înclină spre albastrul închis al apei, împinşi întruna de vântul încărcat de nisip. Terenurile au fost părăsite, lăsate în paragină. Dacă n-ar fi vilele jefuite, poleite cu aur de la temelie până la acoperiş, ai crede că ai în faţa ochilor un mormânt imens. Nori de praf se ridică până la orizont. Cerul e negru. Marea e calmă. Ajungem la Benghazi.

Trei zile mai târziu, pornim deja spre casă. Pe drum, vom sta două nopţi la Ras Lanuf, principalul oraş petrolier al ţării. Situat în golful Sidra, înmagazinează singur două treimi din producţia rafinăriilor ţării. Dar este şi un port comercial important, de unde vom ajunge din nou la Misrata. În timp ce Pablo şi Max se vor concentra asupra sarcinilor lor, eu am întâlnire cu un grup de văduve ai căror soţi au murit în luptă, fie în timpul revoluţiei, fie după aceea din cauza conflictelor neîncetate dintre brigăzi. Mă duc însoţită de Yunes, care însă nu vrea să intre în casa unde are loc întâlnirea. Şi lui i-a fost foarte frică la ultima etapă.

Am un sentiment de uşurare că am plecat din Benghazi... Sincer, nu pot să vorbesc despre viaţa

de acolo, pentru că abia dacă am întrezărit-o. Fără a mai pune la socoteală traseul, am stat aproape 72 de ore la un localnic, ascunşi într-un pod. Yunes, în care avem acum toată încrederea, a aflat de la unul dintre verii lui că am fost reperaţi de o facţiune armată. Informaţia nu se poate verifica, dar este suficient de alarmantă ca să nu riscăm să o contrazicem. Pe rând, de două ori pe zi, la ore diferite, Pablo şi Max au ieşit ca să-şi îndeplinească misiunea. În acest timp, am privit cerul capitalei cirenaice de la o lucarnă. Până acum, în tot ce am făcut şi am văzut, nu m-am gândit la teamă, n-am avut timp. Dar acolo, rămasă singură, aşezată pe o cuvertură din petice, lângă un aparat de radio plin de paraziţi, cu vacarmul asurzitor şi permanent care răsună dincolo de ovalul ferestrei, îmi repet: „Ce caut eu aici? Ce caut eu aici...".

Oraşul Ras Lanuf ne apropie din nou de Tunisia. Profităm de o seară toţi cinci, atmosfera fiind aproape calmă. Nu am prevăzut însă vântul care te scoate din minţi. Stârnit din deşert, îmi şuieră în urechi fără încetare. Feriţi de priviri, Maxime şi Pablo, care, prevăzători, au luat cu ei dopuri de urechi, savurează o bere călduţă, în timp ce eu fumez ţigară după ţigară. Aşezat pe jos, cu capul ridicat spre stele, Wasim aprinde un foc cu miros de benzină.

— Mâine ne întoarcem..., spune Maxime pe un ton înciudat, care îi trădează teama de a se întoarce la viaţa de zi cu zi.

Numai un „*Inshallah*"[*4] rostit de Wasim trădează tăcerea noastră. Deşi am înaintat de-a-ndăratelea în această ţară unde totul merge alandala, ne-am găsit uşor reperele. Gravi, urmărim cum se stinge soarele ocru. Mă uit la Maxime şi îmi dau seama instantaneu că, în noaptea care se anunţă neagră, îşi caută soţia. Îşi dezgroapă tăcut amintirile unui trecut fericit. Pablo îşi alungă singurătatea cu Yunes, care, contrar oricăror aşteptări, i-a devenit cel mai bun prieten. Exaltatul acesta care continuă să mă privească ciudat, dar nu cu răutate, e de departe omul cel mai straniu pe care l-am întâlnit. Fără să vrea, e foarte hazliu. Mulţumită lui, periplul acesta ne-a oferit multe hohote de râs, uneori nervos, dar de nestăpânit. Yunes şi-a acceptat soarta cu fatalism. Iar asta îl face în mod sigur mai interesant şi ne impune respect. La fel ca Wasim, ar vrea să trăiască într-o ţară unde moartea nu pândeşte la fiecare colţ de stradă. Unul e libian şi doreşte mai mult ca orice să cunoască altceva decât o ţară oprimată de dictatură. Celălalt e tunisian şi nu concepe ca viaţa să i se schimbe din cauza unui război pentru putere, pe fondul tulbure al unei ideologii greşite. Amândoi ne repetă că sunt impresionaţi de parcursul nostru, dar nu-şi dau seama cât de mici ne simţim în faţa lor. E atâta furie aici! Mai multă decât am simţit vreodată.

Mă surprind filosofând despre viaţă. Îi fac să râdă pe Pablo şi pe Maxime, care nu ratează nicio ocazie să facă glume pe seama mea. Mi-au oferit mai mult decât mă aşteptam, atât din punct de vedere uman, cât şi profesional. M-au învăţat să mă ascund de priviri, în timp ce eu am adus un dram de maliţiozitate acestei săptămâni nesigure. Ne completăm bine. Au o experienţă preţioasă în munca de teren. Iar eu reuşesc cu uşurinţă să stabilesc legături cu ceilalţi. *Niqab*-ul pe care îl port

mă face aici invizibilă. De fapt, mă integrez mai uşor în decor. În Libia, discreţia înseamnă supravieţuire. Dar o femeie nu se poate strecura peste tot. Am învăţat bine asta la Benghazi. Orice cetăţean poate să semnaleze prezenţa noastră cui nu trebuie. În norii de praf, cred că ne ascultă şi vântul. Cerul e atât de jos, încât ţi se pare că poţi să întinzi mâna şi să prinzi luna. Caut o stea ca să mă călăuzească în ţara asta care şi-a pierdut busola. Câmpul meu vizual e restrâns la ruine şi la munţii din depărtare. Uitasem că un reportaj are capacitatea să replaseze biserica în mijlocul satului. Priorităţile vieţii mi se par evidente. Aici îmi dau seama de toată oroarea naturii umane. E mai rău decât în junglă: nu există nicio regulă. Ideologia propagată e săracă şi ura faţă de occidentali, maximă. Cei mai mulţi dintre libienii pe care i-am întâlnit nu mai ştiu dacă ceea ce poartă în suflet este suferinţă sau ură.

Se apropie momentul plecării şi, ascunşi în spatele unor tufişuri, e timpul să ne luăm la revedere de la Wasim. Lacrimile îi curg din ochii mari şi negri. Îi strânge în braţe pe Maxime şi pe Pablo şi-şi permite şi cu mine o îmbrăţişare, îşi aşază mâinile pe capul meu şi mă sărută pe frunte. Se plimbă încoace şi-ncolo tulburat, în timp ce noi urcăm în maşină. Ne urmăreşte cu privirea până departe.

Ajunşi la locul de trecere, traversăm graniţa la fel ca la venire, clandestin. Împrejurimile sunt pustii, cel puţin aşa par. Mai târziu, Yunes accelerează şi înţeleg că ne aflăm din nou pe teritoriul tunisian.

A doua zi, la Roissy de data aceasta, e momentul să-mi iau rămas-bun de la Maxime şi de la Pablo. Ca după fiecare incursiune într-o ţară tenebroasă, seninătatea întoarcerii se amestecă cu teama revenirii la viaţa de zi cu zi. Cred că în acest moment ne gândim cu toţii mult la Wasim. Melancolică, redescopăr Parisul din taxiul care mă îndepărtează încă puţin de sfera în care am trăit în ultimele zile. Îmi lipsesc deja acele *salam* ale şoferilor. Sunt cuprinsă brusc de o angoasă pe care n-o crezusem atât de puternică. În Libia aş fi putut să dau ortul popii, însă în Franţa trebuie să mă suport cu viaţa mea cu tot. Nu ştiu cum fac oamenii egocentrici să se ocupe numai de ei toată viaţa. Au trecut doar câteva luni, dar merg prin întuneric din prima zi. Oamenii mă cred puternică şi însetată permanent de adrenalină, în timp ce pentru mine imaginea fericirii înseamnă o şandrama de zugrăvit, lângă o mare liniştită, o familie în jur, prieteni şi o mulţime de animale. Dacă mâine voi fi sunată ca să plec din nou, voi răspunde afirmativ. Dar dacă m-aş afla în casa aceea aproape de valuri, n-aş auzi soneria telefonului.

Văd clădirile lui Georges Eugène Haussmann şi mi se strânge inima. Se aşterne toamna şi, odată cu ea, veşnica litanie a frunzelor moarte. Nu-mi place deloc această perioadă a anului.

De cum pun piciorul în apartament, mă învăluie o linişte asurzitoare. Curând se va face noapte. Am frigiderul gol, aşa că mă reped la băcănia din colţ. Las telefonul. Iau o sacoşă, 20 de euro şi un

iPod vechi. Îmi place să reascult la întâmplare melodii vechi. Nimeresc peste *Dreams Are My Reality*, melodia din filmul *La Boum*[*5]. E toată copilăria mea acolo. Mă face să zâmbesc. Dau volumul la maxim. Ajung lângă micul magazin alimentar. Brusc, nu mai văd nimic. Sunt apucată brutal din spate. N-am timp să reacţionez; mi se pune pe cap o pungă de plastic. Respir cu greu. Braţele mi se agită. Nu mai am control asupra picioarelor. Nu ştiu ce se întâmplă. Mă sufoc. Sunt lovită foarte puternic în spate cu un obiect care răsună pe grilajul de care am fost lipită.

Cred că sunt agresată. Îmi pierd cunoştinţa.

*1. „Nu e nicio schimbare, mă pot schimba, mă pot schimba,
Mă pot schimba,
Dar sunt aici în matriţa mea.
Şi sunt un milion de oameni diferiţi de la o zi
la alta” (n.tr.).

*2. Răufăcători a căror bandă a făcut ravagii în Vestul american în anii 1890-1892 (n.tr.).

3. Chemare la rugăciune, îndeosebi în grup.

*4. Cu voia lui Allah (n.tr.).

*5. Comedie romantică de mare succes, ieşită pe ecrane în 1980, cu muzică de Vladimir Cosma (n.tr.).

Octombrie 2015 (urmare)

And I find it kinda funny, I find it kinda sad,
The dreams in which I'm dying are the best
I've ever had.
I find it hard to tell you, I find it hard to take[*1].

Gary Jules, „Mad World"

— Cred că trei minute... Poate două... Nu ştiu, nu-mi dau seama...

— Domnişoară, n-aţi fi rezistat atât de mult la asemenea lovituri... Poate să pară mult, dar trebuie să fi durat mai puţin de un minut...

— Da... Probabil aşa a fost...

Există respiraţii care se substituie vieţii. O iau la vale în plină confuzie. Un zgomot înăbuşit îmi răsună şi acum în cap. Am impresia că visez trează. Totul e neclar. În salonul meu stau pe scaune doi ofiţeri de poliţie. Mă văd privindu-i. Dar n-am sunet. Sunt năucită. Durerea mă anesteziază. Trebuie să retrăiesc ceea ce nu-mi doresc decât să uit şi trebuie să le povestesc cât mai precis posibil celor doi poliţişti care au acceptat să vină să-mi asculte plângerea la mine acasă.

Alaltăieri am fost agresată de doi bărbaţi la colţul străzii mele, înainte de apusul soarelui. Înarmaţi cu bare de fier sau bâte telescopice, mi-au fisurat coccisul, mi-au plesnit patru coaste, mi-au rupt un dinte şi mi-au lăsat moştenire o mulţime de vânătăi cam peste tot, pe picioare şi mai ales pe spate. Dar lucrul cel mai rău a fost acea senzaţie de sufocare. Înainte să mă lovească mişeleşte, primul m-a prins de mâini, în timp ce al doilea lega plasticul, cu siguranţă o pungă, în jurul capului meu. Momentul în care am fost lipsită de văz şi de pipăit mi s-a părut că a durat cât o eternitate sadică. În realitate, am leşinat foarte repede. După spusele medicilor care m-au ajutat să-mi revin la spital, un trecător a sunat la poliţie. Dar n-are importanţă...

Mă împotrivesc. Reîncep să mă închid în mine. Ceea ce conştientizez nu poate fi împărtăşit unor

necunoscuţi. Până la urmă, dacă de un an şi jumătate viaţa mea se duce de râpă, dacă nu reuşesc să merg înainte, poate că toate astea se întâmplă pentru că accept să fiu victimă. Victima manipulărilor amoroase ale unui bărbat pe care l-am iubit, apoi a mitomaniei celui cu care îmi imaginam viitorul şi, acum, a unor indivizi cărora le-am stârnit într-un fel furia. Dar am permis toate astea. Uneori chiar m-am băgat ca musca-n lapte. Am continuat s-o caut cu lumânarea. Sunt un ţap ispăşitor de bunăvoie.

La sfârşitul acestei după-amiezi, ghemuită pe canapea, ar trebui să răspund la întrebările poliţiei despre ceea ce s-a întâmplat, numai că din toată fiinţa mea stau gata să izbucnească toate cele 24 de luni. Asta mă face să tremur. Am în mine o furie turbată. Nu-mi dau seama că plâng întruna.

— Pot să fumez?

— Da... Îmi daţi şi mie una?

— Păstraţi pachetul, e din Libia.

— Aţi fost de curând în Libia?

Oare agresiunea are legătură cu misiunea din care m-am întors? Am fost victima a doi bătăuşi care pretind că acţionează în numele Daesh? M-au stâlcit în bătaie, dar fără să-mi dea lovitura de graţie şi fără să lase niciun mesaj. E ciudat, având în vedere violenţa gratuită cu care m-au agresat. Privirea mi se pierde printre obloanele deschise pe jumătate, prin care se cerne lumina puternică de afară. Razele mor lângă mine. Pun capăt cursei vieţii mele. Mor pătrunzând în vizuina mea care a făcut din timp sclavul ei. N-am chef să-mi asum rolul de victimă. După cum nu vreau nici să par o femeie fără teamă şi fără prihană, în stare de orice. Oare nu exisă o cale de mijloc, un echilibru? Nu-mi mai amintesc exact când mi s-au frânt speranţele. Am plutit deseori între dramă şi catastrofă şi am învăţat să disimulez. Memoria mea a devenit selectivă. Asta este existenţa mea, îmi plac viaţa rea a celorlalţi, sufletele frânte şi cauzele pierdute. Utilul, inutilul, binele, răul, toate tâmpeniile astea maniheiste despre limitele care nu trebuie depăşite nu-s pentru mine. Alegerile noastre duc la o viaţă cenuşie, iar eu continui să caut nuanţele. A mea are suişuri şi coborâşuri vertiginoase pe care le-am construit chiar eu. Dar cum se duc la vale lucrurile în timp ce descopăr alte realităţi, culturile paralele şi lumile îndepărtate de a mea... Aliaţii de ieri, pe care îi credeam martorii întregii mele vieţi, au devenit astăzi prieteni sporadici, interimari ai prieteniei. Melancolia a fost întotdeauna zona mea de confort, un refugiu imuabil, necesar celor ca mine. Dar viaţa mea actuală mă depăşeşte. E formată din îndoieli şi misterele ei n-au nimic exaltant. Aş vrea tare mult să învinge reticenţele faţă de mine. E greu de înţeles încotro mă îndrept, prefer să rememorez de unde vin. Mai mult ca niciodată, visez să locuiesc în acea casă uitată de la malul mării.

— Credeţi că agresiunea are vreo legătură cu cartea dumneavoastră?

— E prima posibilitate, dar, în acest caz, cred că m-ar fi omorât.

— Poate au de gând să revendice agresiunea...

La auzul ultimei fraze, nu mă pot abţine să nu râd, iar poliţiştii se uită la mine ca şi cum mi-aş fi pierdut minţile. „Să revendice”? Dar eu nu sunt decât un peşte mic pentru Daesh. Nu ştiu în ce măsură ameninţarea care pluteşte asupra mea este sau nu reală. Cele câteva persoane care se preocupă de securitatea mea nu ştiu nici ele. Asta e problema. Când cred că s-a rezolvat, destinul mă loveşte. Dar, în ultimul an, tot înaintând ca şi cum aş fi fost luată drept ţintă, m-am îndepărtat de viaţa mea. Până acolo încât să-i caut licăririle în Libia... De acolo, unde moartea pândeşte la fiecare colţ de stradă, m-am întors teafără. Pe asfaltul parizian, la două sute de metri de casă, pe o stradă înţesată cu camere de supraveghere, a fost cât pe ce să mor.

Nu mai înţeleg nimic. Încă o dată, nu pot să-i identific pe cei care îmi fac rău, aşa că întorc toată această furie împotriva mea. Mă simt vinovată pentru suferinţa afişată de apropiaţii care mă vizitează. Ei n-au cerut nimic. S-au pomenit temându-se pentru mine şi uneori pentru ei. Puţin mai devreme, mama a plâns. În acelaşi salon, când mi-a văzut vânătăile, a cedat nervos. Tata a trecut foarte devreme, înainte să meargă la lucru. N-am mai văzut niciodată o asemenea expresie de exasperare pe chipul lui, şi cred că-mi era adresată mie. Întrevederea noastră a fost plină de tăceri, în timp ce el se încrunta şi strângea din dinţi. Cred că-l dezamăgesc. Îşi imagina altceva pentru fiica lui. Suzanne vine şi ea să mă vadă. Nu-şi ia ochii de la mine nici măcar o secundă. O cunosc, ştiu că-şi reproşează ce s-a întâmplat. Situaţia e exact pe dos, eu îi sunt foarte îndatorată. Am impresia că întruchipez teoria haosului. Prea multe sentimente intră în coliziune în jurul persoanei mele neînsemnate. Constat că, din vina mea, le provoc celor pe care îi iubesc o îngrijorare profundă şi remuşcări. Mă blestem. Ar fi trebuit să presimt capcana; credeam că am luat măsurile de precauţie necesare ca să evit ce e mai rău, dar laţul s-a strâns în jurul meu. De data asta, am căzut jos de tot. Prea jos, poate, ca să reuşesc să mai urc înapoi la suprafaţă. Mă simt ca pe fundul unui puţ: urlu, dar cuvintele îmi vin înapoi deformate. Oamenii nu mă aud. Nu mă găsesc pentru că m-am rătăcit. Am apucat-o pe un drum prea întunecos ca să pot fi salvată. Dar cred că nu mai vreau să fiu ajutată. Am dus uneori o viaţă trepidantă şi, mai mult ca niciodată, tânjesc după un final banal. Aş vrea doar să cadă cortina, fără aplauze şi fără strigăte.

*1. „Şi mi se pare amuzant, mi se pare trist,
Că visele în care mor sunt cele mai frumoase
Vise pe care le-am avut.
Mi-e greu să-ţi spun, mi-e greu să accept” (n.tr.).

Octombrie 2015 (sfârşit)

And I go back to black[*1].

Amy Winehouse, „Back to Black”

Se pare că trebuie să ne acceptăm suferinţa ca să ne depăşim condiţia. Poate faimoasa zicere a lui Nietzsche „Cum devii ceea ce eşti”... Dar nu mai ştiu ce sunt... Ştiu doar că nu-mi place acest nou alter ego. Poate ar trebui să mă cufund în lectură ca să uit de mine... Dar pentru asta ar trebui să mă pot concentra mai mult de cinci minute. Nu mai suport Parisul. Nu mă mai suport pe mine. Pentru prima oară în viaţă, nu mă văd luându-mi din nou avânt. Mă simt de-a dreptul distrusă. Fizic, n-am fost departe de catastrofă, dar îmi revin. Mental, e cu totul altceva. Pot acum să-mi număr prietenii pe degetele de la o mână. Chiar dacă prefer calitatea cantităţii, trebuie să recunosc că e o constatare tristă. Oricum, în afara adevărului, adică să aflu, să înţeleg ce s-a întâmplat, nu ştiu ce altceva mi-ar fi de mare ajutor. Mi-aş reconsidera întreaga viaţă dacă aş şti că doi tâmpiţi au decis să mă lovească fără motiv. În schimb, dacă agresorii mei ştiau foarte bine ce făceau şi cui, înseamnă că nu iau probabil destule măsuri de precauţie. În fond, acelaşi refren, aceeaşi bramburealã şi aceleaşi handicapuri mă frânează mereu. Nu ştiam înainte şi nu ştiu nici astăzi. M-am săturat să simulez. Mă întreb întruna: şi acum?

În cazul de faţă, trebuie să mă prezint în această dimineaţă la Hôtel-Dieu[*2] ca să mi se constate rănile. Încă o premieră pentru mine, de care m-aş fi lipsit bucuroasă. Se crapă de ziuă şi privesc din maşină felinarele oraşului stingându-se. Agresiunea a fost punctul culminant al depresiei pe care mi-o provoacă Parisul, devenit pentru mine capitala austerităţii şi, de acum înainte, neliniştitor. Pe culoarele lungi ale spitalului, mă podideşte iar plânsul. Privesc în jur; mulţi pacienţi au aceeaşi mină angoasată, cenuşie.

Medicul care mă examinează e blând. A văzut probabil alţii mult mai pociţi decât mine şi pare capabil să facă faţă oricărei situaţii. Îmi examinează rănile şi le notează cu minuţiozitate într-un

carnet. Tăcerea e întreruptă doar când îmi repetă „O să fie bine...”, aşezându-şi mâna compătimitoare pe umărul meu. Tresar. Se trage înapoi, se scuză şi mă întreabă:

— Domnişoară, în dosarul dumneavoastră se face referire numai la lovituri aplicate la corp, dar, îmi cer scuze că vă întreb, aţi fost agresată şi sexual?

Dau din cap în semn că nu.

— Sunteţi sigură?... Pentru asta mă aflu aici, puteţi să-mi spuneţi... Hematoamele arată o anumită înverşunare, pe care o constat în general doar în cazul tentativelor de viol, când victima încearcă să se apere...

Îl asigur că nu, n-are nicio legătură. Nu ştiu dacă mă crede. Înainte să părăsesc cabinetul, în afară de un certificat prin care îmi acordă 15 zile de ITT[*3], îmi întinde şi cartea de vizită a unuia dintre confraţii lui psihiatri.

— Mulţumesc, o să-l sun dacă o să am nevoie...

— O să aveţi...

Mă răsucesc pe călcâie, aruncând o ultimă privire spre sala de aşteptare, unde cei mai mulţi pacienţi sunt femei. Sper din adâncul inimii să nu fie nevoie să revin vreodată aici.

Nu mă întorc bine acasă şi primesc un telefon de la comisariatul care se ocupă de plângerea mea. Am dat deja o declaraţie şi, teoretic, nu mai sunt obligată să mă duc acolo. Dar cea care m-a sunat insistă, cu voce blândă şi preocupată. Echipa ei începe ancheta în cartier şi are nevoie de precizări despre derularea faptelor. Îi repet că nu am forţa fizică şi psihică necesară ca să revin asupra celor întâmplate. Îmi promite că întrevederea va fi scurtă. Accept şi iată-mă din nou în taxi, traversând Parisul, de data asta pe ploaie. Oraşul ăsta chiar a devenit sinistru, nici măcar nu-mi amintesc când mi-a plăcut ultima dată. Imediat ce o să pot, o să plec departe de el.

Nadia, comisarul cu care am vorbit la telefon, vine să mă ia de la recepţie. Este o femeie la vreo 45 de ani, zâmbitoare, sigură pe ea şi amabilă. Altă ambianţă când ajungem în biroul ei, unde colegul, în vârstă de vreo 30 de ani, mă priveşte ca şi cum eu aş fi agresorul. Mă uit perplexă la Nadia, care îmi şopteşte: „Nu le da atenţie, sunt obişnuiţi să se îndoiască de toată lumea”.

Să te îndoieşti de toată lumea?... Nu înţeleg. Audierea începe şi poliţistul se strecoară într-un colţ al încăperii, ţintuindu-mă cu privirea lui dură. Uneori, când vorbesc, îşi dă ochii peste cap. După un moment, am o reacţie spontană şi-l întreb:

— E vreo problemă?

— Nu-mi vorbiţi aşa.

Ca un cowboy, dă un şut scaunului din faţa lui şi iese din încăpere mormăind injurii. Înţeleg din ce în ce mai puţin. Mă întorc spre Nadia şi o întreb:

— În mod normal, vă jucaţi de-a *good cop, bad cop* cu vinovatul, nu cu victima, nu-i aşa?

— E tânăr şi foarte prost dispus astăzi. Nu are nimic cu dumneavoastră.

Audierea continuă. Nadia mă întreabă rapid dacă am făcut vreo anchetă despre mediile apropiate de ETA[*4] sau le-am frecventat cumva. Îmi spune că modul în care am fost atacată îi aminteşte de metodele acestei organizaţii. Îi răspund că nu.

O chestiune incertă îi deranjează, ora exactă a agresiunii. Repet pentru a nu ştiu câta oară că tocmai mă întorsesem din călătorie şi se însera. Stabilirea orei exacte pare indispensabilă pentru ei. Problema e că nu port ceas, că nu mă pasionează problemele de orar şi nu-mi amintesc dacă am plecat la magazinul alimentar la 18:00, 18:30 sau 19:00...

Poliţistul cel tânăr se întoarce. E la fel de încruntat şi în vorbele lui nu se simte nicio umbră de îndoială. Îmi zice:

— Prin urmare, aţi fost în Libia?

— Da, după cum am declarat.

— Hmm...

— Puteţi să-i sunaţi pe şefii mei, care vor confirma.

— O să vedem...

Nu ştiu ce are cu mine, dar, dacă o mai ţine aşa, o s-o încaseze pentru toţi, pentru toate ocaziile în care mi-am ţinut gura, în care am primit loviturile fără să cârtesc. Şefa îi face semn să se calmeze. Se sprijină cu spatele de perete şi reîncepe să mă privească de sus. Trece o oră. O luăm de la capăt cu toate întrebările, dar continui să mă blochez la povestea cu ora exactă. După toate aparenţele, era 18:30. Nu văd unde e problema... Mi s-a pus o pungă de plastic pe cap şi am leşinat. Asta se întâmpla acum trei zile, da, în mintea mea totul e vag. Nu mi se pare nimic anormal. Când cred că am terminat, poliţistul atacă din nou:

— Chiar dacă sunteţi scriitoare şi cunoaşteţi oameni sus-puşi, asta nu înseamnă neapărat că spuneţi adevărul...

Oameni „sus-puşi”? Ce tot spune?

— Poftim? Mi-am menţionat pseudonimul pentru că, după părerea mea, este o informaţie care poate fi utilă în anchetă. Poate că mă aflam într-un loc nepotrivit într-un moment nepotrivit, dar ceea ce s-a întâmplat poate să fie legat şi de carte. Cât priveşte oamenii „sus-puşi” la care faceţi aluzie, lămuriţi-mă, că nu-mi dau seama.

— V-am spus să nu-mi vorbiţi aşa!

— Le plâng pe femeile care vin la dumneavoastră după ce au fost victimele unui viol...

— Nu e cazul dumneavoastră, nu? Consideraţi-vă norocoasă. Nu vă insult, e meseria mea să descopăr ce e şi ce nu e adevărat...

— Aveţi certificatul medicului meu şi al doctorului de la Hôtel-Dieu numit de poliţie, la care am fost în dimineaţa asta să mă consulte, la cererea poliţiei. Până la proba contrară, mi-ar fi fost greu să mă bat singură.

— A, dar sunt foarte convins că aţi fost agresată!

— Atunci ce rost are această atitudine?

— Cred că ori încercaţi o escrocherie ca să încasaţi o asigurare, ori aţi fost victima violenţei conjugale şi nu îndrăzniţi să recunoaşteţi ca să protejaţi pe cineva.

Analiza lui perspicace mă lasă cu gura căscată.

— Nu vă supăraţi, aţi citit declaraţia mea? Dacă aş fi intenţionat să vă înşel, aş fi declarat cel puţin furtul unui smartphone ultimul răcnet şi aş fi adăugat unu sau două zerouri la suma care mi-a fost furată... Cât priveşte violenţa conjugală, dacă ar fi fost cazul şi aş fi vrut să protejez pe cineva, n-aş fi apelat la poliţie de îndată ce am fost în stare s-o fac!

— Să ştiţi că avem de-a face cu tot felul de cazuri...

Întoarce spatele şi trânteşte uşa în urma lui, bombănind printre dinţi. Izbucnesc în plâns. Nadia dă ocol biroului şi-şi petrece braţul pe după umerii mei. Epuizată, îi repet că n-am niciun interes să mint.

— Eu vă cred... Haideţi jos să fumăm, vă servesc cu o ţigară...

La întoarcerea din pauza de fumat, poliţistul vine şi el în birou şi, pe un ton mai calm, îmi zice:

— Îmi pare rău că trebuie să vă întreb asta, dar aţi fost la un control psihologic?

Mă podidesc iar lacrimile. Vorbesc cu un surd. Nadia îi aruncă o privire furioasă. El continuă:

— E clar că nu sunteţi în starea dumneavoastră normală.

Da, plâng, de furie, de frustrare şi de durere sinceră. Nu mă aşteptam ca poliţia să devină brusc o celulă psihologică, dar să fiu tratată ca o mincinoasă, poate chiar ca o vinovată, nu mi-aş fi imaginat niciodată.

— Se constată că multe femei victime ale violenţei soţului nu îndrăznesc să spună adevărul...

Asta e prea mult. Orice aş spune, poliţaiul ăsta nu mă crede. Nu mai răspund la întrebările lui. Încearcă să-mi taie vorba şi să gândească în locul meu, dar nu mai vorbesc decât cu Nadia. În sfârşit, îmi spune că am terminat. Îi face semn adjunctului să plece, se apropie de mine şi mă ia în braţe. Mă linişteşte şi critică în treacăt misoginismul colegului ei. Îmi propune să mă însoţească acasă. Nu vreau. Insistă. Nu, mersi. Dar, ridicându-mă, sunt cât pe ce să-mi pierd cunoştinţa. Observ o pată de sânge pe puloverul meu. Mi s-a deschis probabil o rană.

Un căpitan de poliţie aşteaptă în faţa uşii. Când mă vede ieşind, vine să mă salute şi mă întreabă cum mă simt. Cred că are vreo 50 de ani. Are privirea blândă, e o prezenţă liniştitoare.

— V-am citit cartea iarna trecută, îmi zice. Trebuie să aveţi grijă de dumneavoastră. În orice caz, să fiţi atentă. Suntem aici dacă aveţi nevoie.

Îmi strânge mâna cu căldură. Atitudinea lui întruchipează imaginea unei poliţii aflate la polul opus faţă de cea care tocmai m-a lovit în plin. Îi mulţumesc. În maşină, Nadia îmi dă sfaturi preţioase şi-mi spune că agresorii mei vor fi găsiţi. Nu ştiu dacă amabilitatea ei e prefăcută sau sinceră, dar vreau să cred că e autentică.

Stau din nou ghemuită pe canapea. Îl sun pe Matthieu, care mi-e prieten de mai bine de douăzeci

de ani. După fratele meu mai mare, e prima persoană căreia i-am telefonat după agresiune. Îi povestesc amănunţit ce-am păţit la poliţie. E uluit. Vreau de asemenea să-l previn că s-ar putea să fie interogat – ceea ce se şi întâmplă 24 de ore mai târziu, deoarece poliţia a luat toate numerele la care am sunat în ultimele două zile. Sunt confuză, dar în acelaşi timp uşurată. O prietenă care locuieşte foarte aproape trece pe la mine să mă vadă. Îi ascult cuvintele înspăimântate; vorbeşte mai mult decât mine. Aflu de la ea că, în dimineaţa asta, a întâlnit poliţişti care începeau ancheta în cartier. „Păreau depăşiţi... Mi-au cerut numărul de telefon.” A fost ultima oară când am văzut-o pe acea prietenă. Nu ştiu dacă e din cauza a ceea ce i-a spus poliţia sau dacă a considerat că e prea periculos să mai ţină legătura cu mine. Alte întrebări fără răspuns. Încă o zi pe care ar fi fost mai bine să n-o fi trăit.

*1. „Şi mă întorc în întuneric” (n.tr.).
*2. Cel mai vechi spital din Paris (n.tr.).
*3. Incapacitate temporară de muncă (n.tr.).
*4. Grupare separatistă bască (n.tr.).

Noiembrie 2015

Et un autre jour s'en va...
Tourne et tourne et ne s'arrête pas.
Et un autre jour s'en va...
Dans cette petite vie, je voudrais pas crever d'ennui[*1].

Raphaël, „Les petits bateaux"

Simt nevoia să fug de mine însămi. Îndată ce-mi permite sănătatea, iau avionul spre sudul Marocului. Cu excepţia reportajelor, este prima dată când vin aici singură. Cam ca în dragoste, nu ştiu ce vreau, dar ştiu ce nu mai vreau. Franţa, mai ales Parisul, mă sperie din ce în ce mai mult. Visez să văd marea, să merg pe plajă, să ascult muzică şi să nu dau socoteală nimănui. Când eşti reporter, nu-ţi poţi oferi o vacanţă adevărată. Ţi-e teamă că te eclipsezi şi că în acest timp se petrec evenimente excepţionale; aşa că amâni mereu călătoria. Iar când pleci, inima se odihneşte, în timp ce mintea ţi-e tot la meseria ta.

De data asta am luat doar un bilet dus. Bineînţeles, mă voi întoarce, dar nu vreau ca şederea aici să aibă o dată-limită. Oricât de banal ar putea să pară, visez la libertate şi la micile plăceri ale vieţii. Priveliştea valurilor face instantaneu cât toate anxioliticele care mi-au fost prescrise recent. Marocanii şi faimosul lor „telefon fără fir", care răspândeşte în permanenţă zvonuri şi bârfe, alungă tot ce e grav şi serios în viaţa mea de zi cu zi. Cunosc bine locul, am aici prieteni adevăraţi cărora nu le pasă ce fac cu viaţa mea. Sunt obsedată de luminile ţării, nu ratez niciun apus de soare. E singura constrângere pe care mi-o impun. Orizontul e primul lucru pe care îl văd în fiecare dimineaţă. Şi apoi, aici mă simt mult mai în siguranţă, în ciuda prostituţiei aproape pe faţă, a zecilor de vânzători clandestini şi, uneori, a cerşetoriei exacerbate, decât pe o stradă burgheză din Paris, seara, când toate obloanele sunt închise. Liniştită în sfârşit, îmi regăsesc prietenii la un mic dejun copios şi începe astfel o zi plăcută. Viaţa e lipsită de griji. Ce bine e! Nu sunt nefericită. Ba

chiar cred că sunt fericită.

După zece zile, într-o seară de vineri din luna noiembrie, mă întâlnesc cu Nawel, o veche prietenă, la malul mării. Dăm 30 de dirhami unor puşti care o ajută să încerce un *overboard*, un soi de *skateboard* zburător care vine parcă direct din filmul *Înapoi în viitor*. În jur, lumea petrece. Marocanii au ieşit şi au luat cu asalt nenumăratele terase. Saudiţi în vacanţă privesc pe furiş femeile, tinerii trag din narghilea, mamele, la braţul soţului, îşi ţin de mână ultimul născut. În timp ce Nawel se străduieşte să nu cadă de pe placă, găsesc în fine un loc unde să mă aşez. Privesc copiii care se înghesuie în roata mare ce domină portul. Totul e albastru, noaptea, marea în depărtare, luminile parcului de distracţii, lămpile mici de pe placa lui Nawel, neoanele reclamelor. Este ultimul lucru de care îmi amintesc înainte să fiu trezită brusc din visare.

Nu ştiu de ce, deşi n-am vrut să aflu nici cea mai mică ştire timp de zece zile, acord atenţie unui anunţ de mesaj pe contul de Facebook al Annei. Recunosc numele cititoarei care îmi scrie; am conversat deseori cu ea.

„Anna, eşti bine? Explică-mi ce se întâmplă, s-ar zice că e război!”

Apoi, imediat, un al doilea mesaj, de la alt cititor:

„Anna, eşti în siguranţă? Ai văzut?”.

În general, un „Ai văzut?” nu prevesteşte nimic bun. Tastez cuvintele „atentat Franţa” pe Google-Ştiri şi nu găsesc nimic. Intru pe Twitter şi acolo descopăr că se vorbeşte despre mai mulţi kamikaze lângă Stade de France. Nu, nu e posibil! Ca toată lumea, mă gândesc întâi la ai mei. Tata, fratele meu şi copiii lui s-au dus să vadă meciul echipei Franţei. Încerc să-i prind la telefon, dar nu-mi răspund. La naiba!... Pe lângă mine nu e niciun televizor şi conexiunea la internet e proastă. Îi fac semn lui Nawel că trebuie să plec. Nu mă vede. Vreau să mă ridic, dar nu reuşesc. Îi trimit un SMS mamei, care stă într-un cartier turistic.

„Ai vorbit cu tata la telefon? Se pare că ar avea loc un atentat la Stade de France... Nu ieşi din casă.”

Încerc din nou, agitată, să contactez restul familiei, dar nu reuşesc şi părăsesc în grabă cafeneaua. În jur, atmosfera e suprarealistă, nimeni nu pare să ştie. Nişte trecători fluieră după mine:

— Nu fugi, gazelo! Nu arde!

Ba cred că da. În sfârşit, răspunde mama.

„Ce tot spui! Tocmai am deschis fereastra, e linişte! Mă uit la BFM şi nu se spune nimic!”

Deodată, tata îmi trimite şi el un semn. Nu degeaba e căsătorit cu mama de 45 de ani! Foarte calm, îmi scrie:

„Da. Aşa s-ar părea. Dar n-am auzit nimic. Meciul continuă”.

Dacă s-ar fi exprimat în morse, ar fi fost aproape acelaşi lucru. Am impresia că-mi pierd minţile când văd calmul din jur şi scepticismul părinţilor mei. Mă gândesc intens la ce se întâmplă

în Franţa. Mobilul vibrează; e Benjamin, unul dintre prietenii mei din copilărie cei mai apropiaţi:

„Unde eşti? Ai văzut? E adevărat că se trage în arondismentul X?”.

Acum arondismentul X? Nu, nu e posibil...

Când ajung la hotel, gâfâind, un agent de securitate mă prinde din urmă şi-mi cere actele. L-am speriat când m-a văzut alergând aşa, cu un aer grav, printre clienţii hotelului. Am alergat din toate puterile şi acum nu reuşesc să vorbesc. Mă priveşte ca şi cum aş fi comis un delict pe care nu sunt în stare să-l justific. În fine, ajung în cameră, mă conectez la internet şi descopăr că zvonurile sunt cumplit de adevărate. Îl sun iar pe tata. Nu răspunde. Când îl sun pe fratele meu, intră mesageria vocală. Matthieu îmi trimite un mesaj. Îl sun. E la *Taxi jaune*, în arondismentul XI. Aşadar, la kilometri buni de Stade de France, şi totuşi se trage şi în zona aceea. Ce e nebunia asta? Apoi tăcerea e întreruptă brusc. Mesajele vin în rafale, telefonul sună, SMS-urile curg, avertismente de la *Le Monde*, *Le Parisien*, *Le Figaro*, RTL, CNN... E 22:55. Îi bombardez cu SMS-uri frenetice pe prietenii mei jurnalişti sportivi care asistă la meciul de fotbal Franţa-Germania.

„Nicolas, eşti la stadion?... Eşti bine?... Ce se întâmplă?”

Nicolas îmi răspunde imediat.

„Sunt la poarta H, acolo unde s-a produs explozia... Suntem evacuaţi...”

Nicolas nu se afla în aceeaşi tribună cu familia mea. Poate că ai mei n-au păţit nimic. Sau poate au răsunat mai multe explozii.

„Tată, la ce poartă eşti?”

„Unde a avut loc explozia... Poarta D.”

E un adevărat coşmar. Sunt dezorientată. Continuă:

„Suntem evacuaţi cu RER[*2]. Trebuie să mergem în şir indian, cu mâinile pe cap, în lumina reflectoarelor... Parcă-i în ’42. Copiilor le e frică.”

Se vorbeşte de trei explozii la Saint-Denis şi multe focuri de armă în arondismentele X şi XI. Punctul culminant ar fi o luare de ostatici la Bataclan... Bataclan? Păi acolo mi-am petrecut tinereţea... Toate generaţiile frecventează sala aceea de spectacole, dar cei mai mulţi spectatori sunt sub 25 de ani... La naiba!... Deschid televizorul. Aici se difuzează numai France 24 şi Al Jazeera. Sunt difuzate primele imagini cu panica din Paris. E ireal. Au fost afectate deja trei cartiere şi barbaria continuă.

Sunt stupefiată în faţa acestei realităţi care capătă înfăţişarea unor scene de război. Oroarea ar fi început în jurul orei 21:15. E 23:30. Se vorbeşte de focuri de armă interminabile în Paris. Dintre scenele apocaliptice, aceea în care se văd uşile ieşirii de urgenţă de la Bataclan deschizându-se este îngrozitoare. E filmată de la un etaj şi se văd grupuri răzleţite de tineri care parcă ţâşnesc afară, deoarece viaţa le e în joc. Felul în care se mişcă duce cu gândul la descrierile insensibile ale

lui Soljeniţîn sau Primo Levi. În comparaţie cu haosul din Franţa, liniştea din mica mea cameră de hotel e înspăimântătoare. Am senzaţia că am abandonat nava. A trăi un atentat la distanţă este ca şi cum ai afla de moartea cuiva la telefon. Dramei îi lipseşte o anumită rezonanţă, greu de evaluat de la o depărtare atât de mare.

Rămân toată noaptea lipită de televizor. Sunt siderată. Conversez pe net, schimb SMS-uri cu prietenii. Informaţiile vin dispersate. Imaginile filmate de departe cu intrarea forţelor de ordine în Bataclan, la ora 22:20, sunt difuzate în mod repetat. Primul val al BRI a pătruns la parter şi n-a putut decât să constate grămezile de corpuri care zăceau pe jos. Răniţii nu îndrăznesc să respire prea tare. Soneriile a sute de telefoane mobile răsună într-o linişte care îţi îngheaţă sângele în vene. Dar, la 22:48, în timp ce oamenii de la RAID vin să sprijine primul grup de intervenţie, un grup din BRI descoperă că, la etaj, doi atacatori au luat ostatici zeci de oameni. Şeful negociatorilor intră în contact cu ei de cinci ori, între 23:37 şi 0:18. Apoi se dă asaltul şi niciun ostatic nu-şi pierde viaţa. În schimb, teroriştii îşi dau aici ultima suflare de ură. Canalul TV France 24 anunţă acum „circa o sută de morţi” şi evaluează numărul răniţilor la cel puţin două sute.

„Dragi compatrioţi, în momentul în care vă vorbesc, acte teroriste de o amploare fără precedent au loc în aglomeraţia pariziană. Au fost ucişi câteva zeci de oameni şi sunt mulţi răniţi. E o oroare...”

Aşa îşi începe François Hollande intervenţia televizată, grav, vizibil zdruncinat, cu glas răguşit. E 23:45. Două ore mai târziu, însoţit de prim-ministrul Manuel Valls, de ministrul de Interne Bernard Cazeneuve şi de ministra Justiţiei Christiane Taubira, parcurge străzile din vecinătatea sălii Bataclan. În pofida apetenţei mele scăzute pentru politică, văd imaginea asta şi mi se strânge inima. Mai ales cea cu ministra Justiţiei, cu replică nimicitoare şi cuvinte întotdeauna bine potrivite, care se retrage din faţa camerelor de luat vederi ca să plângă. Cum să-ţi găseşti locul în această atmosferă de doliu colectiv?

Numeroşi martori, vecini, trecători sunt sub efectul şocului şi povestesc ce nu se poate descrie. Relatările lor te împietresc: „S-au auzit zgomote foarte puternice. Am crezut că sunt focuri de artificii, aşa că ne-am uitat spre cer...”. Jurnaliştii de televiziune le iau declaraţii şi pun întrebările pe un ton mai sobru decât de obicei. Francezii sunt uluiţi, năuciţi, în primul rând cele două milioane de parizieni. Este începutul planului alb[*3], al stării de urgenţă, la care se adaugă omniprezenţa de acum înainte în vieţile noastre a lui François Molins, procurorul republicii, care, după atentatele de la *Charlie* şi de la Hyper Cacher de la începutul anului, se va impune ca faţa umană a acestor atentate din 13 noiembrie.

Aici, cele trei ore de oroare care tocmai au trecut mi se par trei zile. Zgomotele din cartier ajung până în camera mea. Tresar şi mă reped la fereastră, dar, de fiecare dată, sunt doar trecători

beţi. Cred că e 4 dimineaţa când cobor în hol. E pustiu. Doar câţiva bărbaţi beau un pahar la bar. În vremuri normale, m-aş fi dus să vorbesc cu ei, dar, în Maroc, o femeie singură nu li se adresează bărbaţilor, cu atât mai puţin la ora asta. Am mai mare nevoie să ascult decât să vorbesc. Afară sunt doar câţiva tineri chercheliţi, care ies dintr-un local de noapte. Aprind o ţigară şi nu reuşesc să-mi dau seama dacă e mai bine pentru mine să trăiesc acest atentat de la distanţă sau, dimpotrivă, să mă întorc cât mai repede lângă ai mei. În mintea mea, nimic nu mai are sens. Sunt copleşită, bineînţeles, siderată – cum aş putea să nu fiu? –, dar, din nefericire, nu total surprinsă. Cu toate că nimeni nu a revendicat încă atentatele, Daesh se ascunde cu siguranţă în spatele masacrelor din această seară şi, chiar dacă nu merităm ceea ce ni s-a întâmplat, am fost preveniţi. Suntem victime sută la sută, dar, pe undeva, politica struţului a fost mai tare decât întrebările noastre şi decât sentimentul pericolului. Organizaţia teroristă ne ameninţă permanent şi promisiunile ei funeste s-au înmulţit de când s-au intensificat bombardamentele aviaţiei franceze pentru alungarea ei din Siria. Fără să trăiesc cu frica în sân sau, invers, în nepăsare, îmi dau seama perfect de gravitatea ameninţării teroriste, cu tristeţe, fără să mă mai mire. Daesh îndeamnă întruna la uciderea „necredincioşilor” prin toate mijloacele. Monstrul terorist a recomandat deseori să se deschidă focul asupra mulţimii, de exemplu, pe esplanada din La Défense, loc amintit ca ţintă în mod repetat, sau să se intre cu maşina în locurile *haram*, îndeosebi în cafenelele unde se serveşte alcool. Bineînţeles, nu putem contracara nişte planuri pe cât de diabolice, pe atât de nesigure. Nu se pune problema să arătăm cu degetul spre cineva anume, ci pur şi simplu să constatăm că ameninţarea reală exista încă dinaintea acestei seri, după cum plana deja deasupra capetelor noastre înainte de 7 ianuarie.

Şi acum? Aceeaşi întrebare pe care mi-o repet de aproape o lună, zi de zi, se pune la modul colectiv. Nu ştiu dacă trebuie să părăsesc Marocul, să mă întorc *acasă*. E ca şi cum aş ezita să-i vin în ajutor unui fost iubit. O explozie de culpabilitate, de empatie şi de datorie. N-ar trebui să mă gândesc la suferinţa lui, dar e ceva mecanic; când iubeşti, nu poţi să întorci complet spatele. Există lovituri care ne îndepărtează şi lovituri dure care ne apropie. N-aş fi de niciun ajutor în Franţa, dar această zi de vineri 13 mă face să conştientizez un sentiment cetăţenesc pe care nu-l credeam atât de puternic.

Aproape imediat după anunţarea masacrelor, am fost solicitată pentru câteva interviuri. Aş fi preferat să mi se ceară să fac un reportaj despre subiect decât să mi se ceară părerea. Dar acum situaţia e alta, nu mai am nimic de vânzare şi, nevrând să vorbesc despre mine, simt nevoia să discut despre tot ce se întâmplă. Nu ştiu. Nu mai ştiu. În urmă cu doar câteva ore, viaţa redevenise simplă. Apoi, cât ţi-ai ţine o dată răsuflarea, totul s-a întunecat din nou. Şi acum se vorbeşte despre răni de război în plin Paris.

Urc înapoi în camera mea. Merg cu capul în jos, ca şi cum mi-ar fi ruşine. Am primit mesaje de

la prieteni, dar şi e-mail-uri lungi pe pagina Annei. Toţi îşi fac griji pentru mine, dar se grăbesc să-mi ceară şi explicaţii... Nepoţica mea, care se afla la Stade de France, îmi scrie:

„E război? Tata zice că da, mama zice că nu”.

Îşi însoţeşte cuvintele cu un emoticon care plânge.

Nici măcar nu mai întrezăresc nuanţele. Dacă mai demult era vina mea, realitatea morbidă mă prinde acum din urmă: graniţa dintre ea şi ficţiune devine prea subţire. Îmi imaginez că asta am simţit în faţa televizorului când am descoperit scenariul funebru din 13 noiembrie, demn de o intrigă din serialul *Homeland*: sentimentul că am fost toţi atacaţi, că suntem îndoliaţi până în străfundul fiinţei noastre de dispariţia unor persoane cărora nu le cunoaştem numele. E o durere ingrată, pe care trebuie s-o suporţi cu discreţie, menajându-i pe ceilalţi. Subestimăm traumatismul care face din noi victime colaterale.

Mă sună Nawel. Nu răspund. De ieri, marocanii pe care îi cunosc aici îmi scriu mesaje de condoleanţe şi toţi, fără excepţie, îmi amintesc că „nu se poate ca un musulman să fi făcut asta”. În spatele tristeţii lor, descopăr temerile lor legate de stigmatizarea şi neîncrederea faţă de ei pe care le va provoca această nouă dramă.

E-mail-urile se tot adună pe pagina Annei. Sunt de la cititori cu care am dialogat deja, dar şi de la nume noi. De obicei, asta îmi face plăcere. Acum e deranjant. Să stârneşti „pasiunea” în urma unui atac terorist mă stânjeneşte cumplit. Asta înseamnă oare că unele persoane au tastat cuvintele „atentat Franţa” pe Google şi, urmărind link-urile afişate, au ajuns la pagina Annei Erelle? Mulţimea mesajelor mă apasă. E aceeaşi apăsare pe care am simţit-o când apariţia cărţii a coincis cu măcelul de la *Charlie Hebdo*. Sunt solicitată să vorbesc despre morţi şi despre cei care au ucis. O acumulare de emoţii explodează înăbuşit în mine. Tristeţe amestecată cu un sentiment de vinovăţie, chiar de ruşine, dar, în străfunduri, un fel de febră se stârneşte. Sau se trezeşte. Consider, poate greşit, că tot răul pe care mi l-a rezervat viaţa de la reportajul despre Bilel nu mi s-a întâmplat degeaba atât timp cât părerea mea şi măsurile de precauţie sugerate de mine vor trezi interesul unor persoane implicate. Şi, din nefericire, viaţa oricui ar putea să fie ţinta terorismului. O întrebare dintre cele pe care le primesc în permanenţă: „Dar, Anna, de ce musulmanii ucid alţi musulmani?”. În ultimele luni, această problemă este intens dezbătută. Dar n-am curajul să răspund. Poate mâine.

Urmăresc în continuare pe internet evoluţia anchetei. Organizaţia teroristă Daesh revendică foarte repede atacurile din ajun. Într-un comunicat tradus în câteva limbi, îşi exprimă satisfacţia de a fi „îngenuncheat Franţa”. Sunt cât pe ce să mă sufoc când dau peste filmuleţul lor. În spatele bărbii lungi, recunosc ochii mici şi vicleni ai lui Fabien Clain. E îmbrăcat într-o *djellaba* şi, cu degetul îndreptat spre cer, se laudă întruna, cu un zâmbet pervers pe buze. În lumea noastră actuală,

din nefericire, nu putem anticipa totul, cu atât mai puţin incertitudinea nebuniei omeneşti. Rataţii există şi nu ne putem mulţumi să aruncăm întreaga vină pe umerii autorităţilor. Prea mulţi francezi pot să reprezinte un pericol; aflaţi sau nu în evidenţele poliţiei, este imposibil să-i supraveghezi permanent pe toţi. Dar Fabien Clain nu era numai o ameninţare rezumată pe o fişă, ci şi una dintre principalele feţe ale terorismului francez... Spre deosebire de alţi simpatizanţi Daesh, cazierul lui judiciar nu se rezumă la săvârşirea unor mici delicte. Profilul lui îngrijora încă dinainte de 11 septembrie 2001. În urmă cu patru ani am lucrat asiduu la cazul Merah. Era primul reportaj în care, cu cât săpam, cu atât găseam mai mult. Era instructiv şi deopotrivă întristător, dar, trebuie să recunosc, şi fascinant. Luni de-a rândul, la Toulouse şi mai ales la periferie, am încercat să înţeleg ramificaţiile tulburi şi legăturile din jurul lui Merah. Era prezentat ca un individ radicalizat care acţionase singur, faimoasa teorie a „lupului singuratic". Dar, dacă cercetai mai atent, individul se mişca într-o sferă de clan unde se cultiva islamul rigorist, care dispreţuia Franţa şi legile ei. Două surse diferite le destăinuiseră unor confraţi că, sub ochii lor, la câteva zile după moartea lui Merah, familia şi apropiaţii adunaţi pentru el îi lăudau curajul şi îşi manifestau admiraţia. Apoi, sora sa cea mare, redutabila Souad, declarase public că era „mândră de fratele ei".

Cât despre Clain, apropiaţii acestuia păstrau tăcerea, dar am reuşit să vorbesc cu soţia lui. Am discutat cel puţin 30 de minute pe un palier, la ultimele etaje ale unui bloc-turn din cartierul Bellefontaine. Prin uşa întredeschisă, îi zăream copiii mici jucându-se pe culoar. Purta un *niqab* bleumarin şi mi-a explicat că, de când Fabien fusese închis, viaţa de zi cu zi devenise foarte grea pentru ea. Jurnalistă în căutare de ştiri-bombă, i-am propus să organizeze un interviu oficial. Mi-a răspuns sobru, dar fără ezitare, că soţul ei va vorbi după ce îşi va ispăşi pedeapsa. Era foarte zâmbitoare. Îmi amintesc de parcă ar fi fost ieri; îi străluceau ochii şi mi-a spus, ca unei prietene, că-i plăcea haina mea, apoi m-a întrebat de unde o cumpărasem. Cred că aveam aceeaşi vârstă.

În urma acestor întâlniri, încercând să penetrez acel mediu tulbure cu ramificaţii tot mai întinse, am dobândit poate o acuitate deosebită în ceea ce priveşte escaladarea radicalizării şi mai ales constanţa ameninţărilor proferate. Am investigat iar şi iar până când am creat pe Facebook un cont fictiv – cel al lui Mélodie –, ca să comunic în continuare cu această mică lume, apoi au început plecările la jihad. Dacă nu Merah m-a condus direct la Bilel, fără cunoştinţele lor comune, n-aş fi ajuns până la el... Mentorii lui de atunci au ajuns astăzi mari şefi ai Daesh...

Aşa că e mai mult decât insuportabil să-l văd pe Clain umflându-se în pene în această înregistrare video. Totuşi, o vizionez până la sfârşit şi o pun din nou. Aşa cum făceam şi cu Bilel. Nu-mi vine să cred. Faptul că o persoană cu fişă S[*4] este amestecată în atentate nu e deloc surprinzător, dar ca unul dintre greii organizaţiei teroriste, precum Fabien Clain, să fie prezentat acum ca „vocea franceză a Daesh" mă înfurie mai mult ca niciodată. Nu reuşesc să-mi explic de ce, dar e o revărsare a preaplinului. Când am început să mă ocup de jihadul europenilor din Siria, simpatizanţii Statului Islamic din Franţa marcau terenul, dar încă nu avuseseră loc atentate... Discutam cu luptătorii în scop profesional. Nu aveam pe nimeni cu care să vorbesc despre ele şi

nici nu vedeam de ce aş fi făcut-o. Erau nişte necunoscuţi. Aiuram singură în faţa laptopului fie insultându-i, fie râzând de prostia lor fără margini. Era filmul meu de groază. Nu-mi închipuiam în ce măsură va fi cufundată în el şi omenirea. Acum, de la o lună la alta, teroriştii se autoinvită în istoria noastră şi se afişează pe prima pagină a cotidienelor noastre. Nu-i cunosc întotdeauna direct pe teroriştii implicaţi, dar am discutat cu prietenii lor, am stat de vorbă cu fraţii lor de arme. Fără să-i deplâng vreodată şi întotdeauna în cadrul unui dialog conflictual, mi s-a întâmplat chiar să-i înţeleg pe unii. Nu să-i scuz sau să-i justific, ci să întrezăresc clar punctul în care au schimbat ireversibil direcţia. Uneori, le-am întâlnit familiile în Franţa sau în Belgia. Am văzut camera în care locuiau înainte, le-am vizitat fostul cartier. Nu reuşesc să descifrez motivul exasperării mele din acest moment.

În ultimul timp, dacă nu-mi asum rolul Annei, nu mai sunt mare lucru... De trei săptămâni, în jurul meu e un vid. Fiecare secundă care trece e un salt în golul vieţii mele. Anna nu se mai strecoară în mine, ci invers. Îmi plac virajele periculoase, favorizez impulsivitatea. Unii cred probabil că sunt nebună, dar „într-o lume nebună, numai nebunii sunt sănătoşi la minte”. Furia mea e de nepotolit. Nu pot să ajut, nu pot să repar, dar, am decis, mă întorc. De ce? Poate pentru că mi-am subestimat iubirea pentru ţara mea. Pe undeva, e ca şi cum m-aş duce la căpătâiul unui apropiat. Sunt datoare să-i fiu alături, măcar să fac act de prezenţă.

Mi-e greu să văd încotro mă duc, aşa că poate trebuie să-mi amintesc de unde vin. Aşa cum cântă Michel Polnareff despre Franţa pe care a părăsit-o: „De când sunt departe de tine, parcă sunt departe de mine”. Voi onora propunerile de interviu pe care le-am primit. Voi răspunde la noianul de e-mail-uri adresate Annei. Şi dacă vorbele mele ajung până la un credincios fascinat, dar nu exaltat, până la un agnostic care se cramponează sau până la un ateu pe cale să se resemneze, atunci înseamnă că n-am făcut totul degeaba. Nu voi reuşi să opresc roata mare ce se învârteşte la nesfârşit în acelaşi sens, dar, în loc s-o observ, voi sări în ea. Unii privesc degetul cu care arată omul, alţii urmăresc cu privirea punctul pe care îl indică.

*1. „Şi-o altă zi se scurge...
Se-nvârte iar şi iar şi nu se mai opreşte.
Şi-o altă zi se scurge...
În viaţa asta meschină, n-aş vrea să mor de plictiseală” (n.tr.).

*2. Reţea regională de trenuri expres din Île-de-France (n.tr.).

*3. Plan specific de urgenţă sanitară (n.tr.).

*4. Fişă pentru persoanele căutate de serviciile de securitate. Litera S este abrevierea de la „siguranţa statului” (n.tr.).

Noiembrie 2015 (urmare)

I can't believe the news today[*1].

U2, „Sunday Bloody Sunday"

— Ai văzut, fir-ar să fie? Cică Abaaoud ar fi unul dintre comanditarii teraselor!

Poftim? Mi-am luat bilet de avion, ieri m-am întors şi am nimerit în plină urmărire a doi dintre teroriştii de la 13 noiembrie. Abdelhamid Abaaoud, pe care îl cunosc mai bine sub numele de Abou Omar Sussi, era iniţial un jihadist „lambada", căruia i se încredinţau sarcini ingrate. Neavând o minte strălucită, era pus „să adune cadavrele" după lupte şi să cureţe străzile. A fost unul dintre primele nume despre care îi vorbisem lui Bilel în discuţiile noastre pe Skype, căci Abaaoud apărea constant în fotografii sau în înregistrări video pe reţelele de socializare, punând în scenă realitatea macabră a califatului. Bilel îmi destăinuise atunci că era un soldat încă fără grad, dar că îşi demonstra aptitudinile. Reascult lungile noastre înregistrări şi reuşesc să găsesc cele câteva secunde ale următorului dialog:

— Acum un an, părea să nu glumească cu duşmanii! Îl cheamă Abou Soussi...

— Sunt o mulţime de Abou Soussi...

— E un belgian care taie capetele cadavrelor...

— A, mda! Fratele meu! Noi îi zicem Baljiki (Belgianul). Straşnic băiatu', e un diliu! Nu-i e frică de nimic, vrea să-i placă lui Allah.

— Să n-ai frică de nimic înseamnă să tai capete?

— Ei, ţi-am mai explicat! Dacă aşa cere emirul, facem ce zice el. I-am spus deja lui Baljiki să facă prăpăd!

— Era sub ordinele tale?

— Depinde... Dar misiunea Belgianului e să aducă recruţi, e tare, face des drumuri în Belgia.

— Cum face?

— O să-ţi explic când o să ajungi aici. Nu vorbim despre asta pe Skype, OK?

Pe atunci mă gândeam la multe... Bilel, Guitone şi toată banda lor de cretini însetaţi de răzbunare mi se păreau mai importanţi decât acea carne de tun care sosea zilnic. Şi apoi, trebuia întotdeauna să desluşesc ce era adevărat şi ce nu în spusele lui Bilel. Am cântărit priorităţile şi l-am pus deoparte pe acest tânăr Abaaoud. De atunci, este adevărat că Belgianul a căpătat o importanţă certă în cadrul organizaţiei, devenind o figură centrală a jihadului francofon, foarte des promovată în filmuleţele de propagandă. Dar, la vremea aceea, începuse într-adevăr ca „om bun la toate". Eram la două click-uri de el. Încercaţi să vă puneţi în locul meu ca să înţelegeţi ce simt în acest moment, când abia m-am întors la Paris: nu mai e vorba de prinderea unui jihadist în capcană pentru un articol, ci de conştientizarea faptului că în locul unuia dintre aceşti kamikaze ar fi putut să se afle Bilel. În acea seară de vineri din aprilie aş fi putut foarte bine să-l întâlnesc online pe Abaaoud, şi nu pe Bilel. *Fatwa* împotriva mea a fost lansată de apropiaţii lui Bilel, iar eu, care am considerat întotdeauna că se exagera pericolul ce mă pândea, sunt uluită. Bineînţeles, asta n-are nicio bază legală, dar, din punctul de vedere al Daesh, sunt căsătorită cu Bilel... Aşa cum aş fi putut să fiu căsătorită cu unul dintre cei care au participat la asasinarea a 130 de persoane, la rănirea altor câteva sute şi, cu un glonţ în braţ, a fiului uneia dintre femeile pe care le respect cel mai mult pe acest pământ.

Prietenul care mi-a trimis SMS-ul despre Abaaoud se ocupă de mult timp de propaganda islamistă. În 2014, înainte de autoproclamarea califatului, a recuperat un telefon mobil prin intermediul unor rebeli sirieni. Era al lui Abaaoud. A găsit pe el o înregistrare video în care Abaaoud şi alţii de acelaşi soi ca şi dânsul adunau cadavre decapitate. Teroriştii glumeau, făceau haz. Apoi, Abaaoud, la volanul camionetei sale, se distra târând cadavrele legate de maşină. Putea fi văzut după aceea ajungând la o groapă comună. Deschid televizorul şi constat că această înregistrare e difuzată la nesfârşit. Din fericire, nu în întregime...

Pe celălalt fugar, Salah Abdeslam, nu-l cunosc. Şi nici pe fratele lui, Brahim, care s-a aruncat în aer la restaurantul *Le Comptoir Voltaire*. Privesc toate astea din apartamentul meu, de unde abia dacă am ieşit de când m-am întors. În urmă cu nici o lună, eram atacată la câţiva metri de casă. Nu simt teama, dar nici n-am scăpat de ea. În Maroc mergeam peste tot. Chiar şi acolo unde nu trebuia. Îmi doresc să plec din nou. Dar trebuie să nu mai fug. Şi apoi, de cine fug până la urmă, dacă nu de mine? Ancheta cu privire la agresiunea asupra mea a ajuns într-un punct mort şi, având în vedere munca colosală şi cronofagă cu care se confruntă de patru zile poliţia, e foarte normal ca dosarul meu să treacă pe planul doi şi cred că va rămâne acolo mult timp. Ieri, în taxiul care mă aducea acasă de la Orly, nu l-am întrebat pe şofer dacă se simte bine. Faţa posomorâtă, aerul grav şi cearcănele trădau o nelinişte permanentă. În cartierul meu, trecătorii sunt la fel. Seamănă cu nişte zombi. Uneori îşi zâmbesc, dar, de cele mai multe ori, lasă capul în jos. Transportul în comun cristalizează teama generală. Oamenii se uită chiorâş unii la alţi.

Ajung în studiourile RTL. E ora 20:00. Sunt complimentată pentru bronzul meu, dar zâmbesc în

sinea mea zicându-mi că numai faţa şi picioarele îmi sunt bronzate, restul corpului fiind încă într-un corset care îmi ţine bine oasele fisurate. Nimeni nu poate să bănuiască. Interviul în direct durează o oră. E pasionant, ritmat de intervenţiile unor participanţi lucizi care cunosc subiectul. Apoi, împreună, mergem la cină şi sunt întrebată de multe ori cum o duc.

— Eu, foarte bine.

— Dar cum trăieşti atentatele?

— Greu, ca toată lumea...

— Într-un fel, te simţi probabil legată de măcel, nu?

Am ajuns iar la asta! Îmi vine să le răspund fredonând „*Hello darkness, my old friend, I've come to talk to you again*”[*2], dar nu ştiu să cânt.

— La începutul anului şi vinerea trecută, n-am fost afectată, nimeni dintre ai mei n-a păţit nimic, şi totuşi, pe lângă şoc, simt că mă apasă o durere dublă.

— Nu te-ai gândit niciodată să te muţi, să părăseşti Franţa?

— În fiecare zi... Dar mi-e teamă să iau totul de la zero.

Interlocutorul meu se amuză.

— Ţi-e teamă ţie de ceva?

— Ca tuturor... Teama e ceva omenesc!

— Ei, da, dar tu...

— Eu, ce?

— Tu ai ceva supraomenesc!

Zâmbesc. Dacă ai şti cât de nesupraom sunt! Şi azi, şi înainte de toate astea. Continui să plătesc pentru faptele mele. Ceea ce ar fi trebuit să fie un compliment mă sfâşie pe dinăuntru. E o etichetă de care e clar că nu mai pot scăpa. Mă otrăveşte. De ce eu? În mediul jurnalistic în care mă mişc, confraţii pleacă zilnic în întâmpinarea morţii cu speranţa că vor aduce fotografii sau comentarii de război. Unii au fost deja luaţi ostatici, şi totuşi continuă să-şi facă meseria.

— Adineauri, în emisiune, vorbeai despre reportajele făcute de tine în Irak în timpul invaziei americane... Şi am citit multe dintre articolele tale despre Kabul şi talibani... Nu crezi că e puţin mai „supraomenesc” decât faptul că am vorbit pe webcam, din Franţa, cu un jihadist?

Toţi fac haz. Soţia jurnalistului încuviinţează şi-i spune:

— Da, mai ales că, atunci când eşti la Kabul, mie mi-e cel mai frică! Tu faci cumpărături pe Chicken Street[3] şi eu iau Laxomil! E o meserie frumoasă, dar ingrată pentru cei apropiaţi. Anna e raţională. Pare prea lucidă ca să îmbine viaţa profesională cu cea privată.

Alt upercut! Iar asta (*bis*). Încă o dată, într-o frază, străinii îmi descoperă punctele slabe. Şi, pe lângă că sunt clasată în compartimentul „supraomenesc”, mi-l trec la activ şi pe cel de „tipă carieristă, care nu vrea copii şi n-are nevoie de nimeni”. Se aşteaptă un răspuns de la mine, de la

cea care se ascunde în spatele unui pseudonim.

— Nu e o alegere... Viaţa a făcut să...

Mă bâlbâi. Nu mai reuşesc să-i amăgesc.

— Cred în iubire! Dar nu ştiu dacă şi ea crede în mine. Înainte, totul era normal, dar acum am impresia că bărbaţilor le e frică de mine...

Unul dintre jurnalişti mă întrerupe:

— Mă uimeşti!

— Să ştii că nu-mi omor iubiţii în somn!

Partea cea mai proastă e că, vorbind astfel, ei nu se gândesc la nimic rău. Sunt drăguţi şi sinceri cu mine. Brusc, am impresia că sunt bătrână, că privesc în urmă şi că nu văd decât muncă, lacrimi şi teamă.

Totul mi se pare ireversibil. Deşi am crezut întotdeauna contrariul. Unde s-a dus viaţa mea de dinainte? Cea făcută din pasiune, speranţe, naivitate, planuri şi iubire... Nu era perfectă, dar era a mea, eu eram căpitanul. Înfrângerile pe care le sufeream erau urmarea alegerilor mele. Azi nici măcar nu mai reuşesc să mă bucur de micile satisfacţii care sunt sarea şi piperul vieţii. Un gest atât de banal ca acela de a păşi pe trotuar mă stresează. Dimineaţa, sau mai degrabă la amiază, când mă scol, mi-e frică să cobor să cumpăr ziarul ca să-l citesc la cafeneaua din colţ. Asta ar trebui să-i răspund celui care-şi imaginează că sunt „supraom”. Sunt o supereroină în stare de orice, dar numai între cei patru pereţi ai salonului meu...

De cum mă întorc acasă, golul apăsător mă copleşeşte. Sunt de acord să fiu propria-mi prizonieră, nu prea am de ales, dar nu vreau să mă scufund. Îl sun pe Tom, cu care am împărţit opt ani din viaţa mea înainte ca aceasta să-mi scape din mână. Am rămas foarte apropiaţi. A fost prima mea dragoste, nu suntem în stare să ne facem rău şi să ne minţim.

Răspunde şi mă întreabă, înainte să am timp să vorbesc:

— Nu eşti bine?

— Nu prea...

— Ia-o pe Bangbang şi vino la mine.

Eram împreună când am moştenit căţeluşa. E şi a lui. E ciudat, dar imaginea noastră, a celor trei, mă calmează. Trag pe mine un trening, schimb pantofii cu toc cu o pereche de bascheţi şi, după 20 de minute, mănânc ciocolate Kinder vizionând integrala *The Simpsons*. În momentul ăsta, viaţa e frumoasă. Dar sunt prea fericită ca să-mi dau seama.

Bangbang sare pe pat şi dă deşteptarea. Când eşti încă adormit şi sar pe tine 30 de kilograme de blană, cafeaua devine opţională. Cred că de luni întregi nu m-am mai trezit atât de devreme. Şi aşa de uşor. Tom îmi arată ecranul televizorului şi agită arătătorul de la stânga la dreapta, ca să-mi interzică să-l deschid.

— Hai, pune-ţi un fular, e puţin soare, luăm micul dejun la terasă. Dar, te previn, nu cumpărăm ziare!

Ne aşezăm la o masă într-o cafenea dintr-un cartier popular, complet diferit de cel în care locuiesc eu, şi remarcăm tristeţea trecătorilor. E 18 noiembrie, n-a trecut nici măcar o săptămână de la atentate. Toţi suntem în aceeaşi stare. S-ar părea că oamenii nu mai reuşesc să lucreze, să se concentreze. Eu n-am problema asta; meseria mea este să spun tot ce ştiu despre această tristeţe şi despre cauzele ei. Azi am refuzat două interviuri... Mâine o să continui, dar acum vreau să nu mai existe nimic altceva decât această zi care începe aşa de lin.

Pe la 10 ne întoarcem la Tom şi fac un duş. Când ies, el, care detestă canalele de ştiri, se uită la BFM. Mă pregătesc să-i amintesc că televizorul trebuia să stea închis, dar, când privirile ni se întâlnesc, citesc emoţia din ochii lui. Mă uit la ecranul televizorului şi fixez banda galbenă pe care trec cuvintele: „Moartea lui Abdelhamid Abaaoud şi a altor doi terorişti, printre care o femeie kamikaze, în urma asaltului dat de RAID şi GIGN noaptea trecută la Saint-Denis”.

*1. „Nu-mi vine să cred ce aflu astăzi” (n.tr.).

*2. „Bună, întuneric, vechiul meu prieten, am venit să vorbesc cu tine din nou” (Simon and Garfunkel, „The Sound of Silence”) (n.tr.).

3. Stradă turistică din capitala afgană (n.a.).

Noiembrie 2015 (sfârşit)

There's a starman waiting in the sky,
he's told us not to blow it
'Cause he knows it's all worthwile[*1]*...*

David Bowie, „Starman"

Ieri l-am părăsit în mare grabă pe Tom. După ce am aflat despre asaltul de la Saint-Denis, mi-am deschis telefonul. Şi am înţeles, după insistenţa mesajelor, că trebuia să onorez interviurile pe care tocmai le anulasem. Au fost mai multe decât fuseseră prevăzute şi le-am luat pe rând, revenind în principal asupra declaraţiilor foarte clare ale procurorului republicii, François Molins. Având în vedere ritmul intervenţiilor sale, devenite aproape zilnice, ţările străine vor ajunge să creadă că el e preşedintele Franţei. Să ştiţi că... n-ar fi chiar atât de rău. Abaaoud s-a ascuns întâi „într-un tufiş" de pe un taluz al autostrăzii 86, într-o zonă industrială din Aubervilliers, împreună cu unul dintre complicii săi, Chakib Akrouh. Au stat ascunşi acolo patru zile şi trei nopţi. În ziua de 17 noiembrie, la ora 20:10, verişoara lui, Hasna Aït Boulahcen, apare pe strada Marcel-Carné, la Aubervilliers, şi vorbeşte în şoaptă la telefon. Poliţia instalase în prealabil camere de luat vederi şi supraveghea zona. Abaaoud şi Akrouh ies din desiş trei minute mai târziu. Abaaoud are geaca încheiată şi ar putea să poarte o vestă cu explozibil. Echipele de poliţişti urmăresc taxiul în care au urcat până la Saint-Denis, unde Hasna le-a găsit o ascunzătoare. Conform mărturiei unei femei prezente în acel moment, Abaaoud s-ar fi lăudat că va comite un atentat în zilele următoare pe esplanada din cartierul La Défense, în faţa unei grădiniţe sau lângă un comisariat. La 22:14, cei doi teroriştişi Hasna pătrund în ceea ce va fi mormântul lor din strada Corbillon. La ora 4 dimineaţa, forţele RAID, care îi încercuiseră de la început, lansează asaltul final, sprijinite de BRI. Asaltul va dura în total mai bine de şapte ore, provocând un mare haos în acel cartier popular din Saint-Denis. La 7:30, după un dialog între un ofiţer şi tânăra Hasna, care ridică mâinile, unul dintre cei trei acţionează o centură cu explozibil. Explozia îi ucide pe loc pe Abaaoud şi pe Akrouh. Hasna moare

asfixiată sub dărâmăturile imobilului. Nu au fost victime colaterale.

Cam asta dezvăluie, în esenţă, François Molins. Singurul punct care îmi trezeşte îndoiala este cel legat de verişoara teroristului. Este bănuită că ar fi declanşat centura cu explozibil. Se prea poate. Dar profilul ei de fată rătăcită în căutarea ei înseşi, la jumătatea drumului între o copie a Nabillei şi Văduva Neagră[2], icoana feminină a terorismului islamist, mă face să mă îndoiesc. Îmbrăţişase de curând un islam rigorist, dar numai când îi convenea. Seara, i se întâmpla deseori să dea masca jos, să se machieze şi să iasă să se îmbete într-un local de noapte. Cred că nu se iubea pe sine, dar, contrar escadroanelor Daesh, iubea viaţa. În mediul în care crescuse, alimentat de ură şi de zvonuri, se simţea probabil în sfârşit cineva fiindcă era rudă cu familia asasinului Abaaoud. Era probabil pe cât de incultă, pe atât de influenţabilă. Dar n-o văd atât de curajoasă şi de nebună încât să declanşeze dinamita legată în jurul mijlocului. În plus, în înregistrarea asaltului disponibilă pentru public, se aude clar cum strigă că Abaaoud nu-i e „prieten" (adică iubit). Simt în vocea ei gravă, cu inflexiuni copilăreşti încă, o teamă imensă, care, după părerea mea, e provocată de gândul că RAID şi BRI sau Abaaoud şi complicele lui o vor ucide. Deşi absolut toată lumea vorbeşte despre moartea teroristului şi rămân de elucidat o mulţime de puncte neclare, Hasna este prezentată imediat ca „prima franţuzoaică kamikaze". Numai despre asta se vorbeşte.

Este amintit foarte des şi un anume Jawad, „cunoştinţa" Hasnei, care i-a ajutat pe terorişti să fugă până la Saint-Denis. Bărbatul, arestat în direct în faţa camerelor de luat vederi ale BMF, este intermediarul care i-a închiriat lui Abdelhamid Abaaoud apartamentul din Saint-Denis. După spusele lui, „doar făcea un serviciu", fără să aibă habar pe cine găzduia. Nimic amuzant. Totuşi, individul le provoacă francezilor un râs nervos. Parodiat de toţi, devine amuzamentul unei Franţe care nu mai surâde. Reaua-credinţă a lui Jawad ne scoate din oroarea atentatelor, dar fără să ne îndepărteze de ea. Ne simţim vinovaţi pentru toate, însă nu şi pentru că-l ironizăm. Făcând abstracţie de Abdeslam, rămas în viaţă şi fugar, este singurul pe care ne putem vărsa furia. Devine sacul de box naţional. Şi asta ne face bine. Avem nevoie să râdem, chiar şi de ce e mai rău.

Această zi de 18 noiembrie lasă un gust amar. Abaaoud a fost neutralizat şi ăsta e un lucru bun. Dar circumstanţele n-au permis să fie prins viu. Cu nervii întinşi la maximum, avem nevoie de răspunsuri. Nu vor veni imediat. Abdeslam va reuşi să se ascundă timp de patru luni. Şi aceste 120 de zile vor fi ritmate de hăituirea noului nostru inamic numărul unu. „Morţii sunt fiinţe invizibile, dar nu şi absente", a scris Victor Hugo. Astăzi, acest lucru este mai adevărat ca niciodată.

*1. „Un om din stele aşteaptă în cer,
Ne-a spus să nu stricăm tot
Pentru că ştie că până la urmă va merita" (n.tr.).

2. Malika el-Maroud, soţia asasinului comandantului Massoud.

Decembrie 2015 – februarie 2016

Qu'on a le ciel dans une goutte d'eau,
on cherche tous un bon destin.
La vie s'écoule entre nos mains:
La joie la peine notre chemin.
Traverser la vie sans billet de train[*1]*...*

Raphaël şi Jean-Louis Aubert, „Sur la route"

Lunile trec. Abdeslam e de negăsit. Ţara continuă să fie împărţită. Dacă, în cazul atentatelor din ianuarie 2015, statutul de victime nevinovate al celor asasinaţi, bărbaţi şi femei, era contestat de cei care „nu erau Charlie", 13 noiembrie le-a tăiat răsuflarea tuturor francezilor. Este insuportabil să compari dramele şi cu atât mai mult gradul de importanţă al unor vieţi. La puţin timp după *Charlie* şi Hyper Cacher, s-au auzit voci care strigau că fusese un complot: de o parte, cei care credeau că atentatul fusese pus la cale de guvern ca să-i stigmatizeze pe musulmanii din Franţa; de cealaltă parte, cei care credeau că dispăruţii de la *Charlie*, prin desenele lor insolente cu profetul Mahomed, provocaseră şi-şi meritaseră aşadar moartea. De exemplu, cântăreţul Booba rostise aceste cuvinte inconştiente şi periculoase pentru milioanele lui de fani: „Te arzi când te joci cu focul". În anumite medii, unii credeau încă sau voiau să creadă că Daesh nu exista cu adevărat şi că nicio ameninţare teroristă nu plana asupra capetelor noastre... Era întoarsă pe toate părţile înregistrarea video făcută de un amator de pe acoperişul imobilului care adăpostea redacţia zarului, unde pot fi văzuţi fraţii Kouachi fugind, cu puşti-mitralieră în mână şi strigând „*Allahu akbar!*". Site-urile conspiraţioniste, foarte urmărite de o parte a tineretului, ajungeau la concluzia că era vorba de o scenă de film prost jucată... Totuşi, aceste victime nevinovate aveau o familie, care poate atesta decesul lor... Cei care s-au exprimat astfel atunci şi nu au vrut să participe la marşul din 11 ianuarie nu se mai aud astăzi. E cam greu să justifici prin teoria complotului 130 de morţi şi 4 000 de oameni răniţi fizic sau psihic[2]. Mă dezgustă să constat că cei care au dispărut la începutul

anului sunt consideraţi „false victime” de o parte a populaţiei. Nu pricep ce le mai trebuie francezilor ca să vorbească aceeaşi limbă. Şi să înţeleagă pur şi simplu că, dintre toate planurile nebuneşti ale Statului Islamic, primul este să ne divizeze, să creeze haos şi să-l întreţină.

Şi totuşi, cădem direct în această capcană. Şi începem să discutăm despre retragerea naţionalităţii, care strică această iarnă a anului 2016. Trăim o epocă în care o parte dintre tineri pleacă să facă jihad, motivaţi mai des de un sentiment de antipatriotism decât de o credinţă religioasă. Şi am vrea să eradicăm acest fenomen adâncind şi mai mult problema apartenenţei? Nici asta nu înţeleg. Nutresc o ură fără margini faţă de terorişti, dar se trezeşte în mine un dispreţ tot mai mare faţă de cei care ne conduc acum. Sunt depăşiţi. Există şi motive. Situaţia e inedită. Dar, dincolo de asta, nu există nicio figură care să ne redea încrederea. Niciun cuvânt rostit în discursurile politice care se succedă nu ne alină tristeţea profundă. Dimpotrivă. În Adunarea Naţională, când Manuel Valls aduce un omagiu muncii forţelor de ordine, pompierilor şi personalului medical implicat în acţiunile din 13 noiembrie, deputaţii de dreapta refuză să se ridice. O imagine ruşinoasă. Cât priveşte extrema dreaptă, aceasta supralicitează, ca de obicei. După şoc, constat mai ales că tragedia din 13 noiembrie e confiscată de unii şi de alţii. În plină stare de urgenţă, ar trebui să ne ajutăm între noi, dar neîncrederea e mai prezentă ca niciodată. Tot crezând în ea, fatalitatea triumfă. Daesh, acest ecran de protecţie pentru rătăciţi, ne-a subjugat.

N-am primit niciodată atâtea mesaje pe pagina Annei ca acum. Spre deosebire de atentatele recente, când suferinţa şi neputinţa de a înţelege dominau întrebările, acum predomină exasperarea şi animozitatea. Vorbesc cu cititori care par mai conştienţi de adevăratele probleme, nu cele abordate încontinuu de mass-media şi poate chiar de unii deputaţi. De unde mă situez, în spatele acestei pagini, unde oamenii fac confidenţe şi-şi exprimă sentimentele fără cenzură, constat două tendinţe. Una a celor care îşi îndreaptă furia împotriva executivului, cealaltă a celor care amestecă islamul cu terorismul, rătăciţi în raţionamentul lor.

Numai suferinţa noastră sufletească este la unison. Obosiţi şi, în plus, blazaţi, francezii trag acum propriile concluzii. Nu mai ştiu pe cine să asculte, pe cine să se bizuie, ce să mai creadă. Pe de o parte, aud că state precum Qatarul şi Arabia Saudită ar participa la finanţarea nebuloasei Daesh; pe de altă parte, nu pot decât să constate apropierea dintre Franţa şi aceste ţări... Cum se explică acest fapt? Poate fi el măcar justificat? Nu prea, e de părere fostul judecător antiterorist Marc Trévidic, care rezumă în trei fraze această ambiguitate nesănătoasă: „Franţa nu e credibilă în relaţiile ei cu Arabia Saudită. Ştim foarte bine că această ţară din Golf a turnat otravă în pahar prin răspândirea wahabbismului. Atentatele de la Paris sunt unul dintre rezultatele acestei acţiuni, iar a proclama că luptăm împotriva islamului radical dând mâna cu regele Arabiei Saudite este ca şi cum am zice că luptăm împotriva nazismului invitându-l pe Hitler la noi la masă”.

În urmă cu un an, când afirmam deschis (şi nu eram singura) că suntem în război, şi încă de

câţiva ani, oamenii făceau haz sau considerau că exagerez. Azi, realitatea asta nu mai face pe nimeni să zâmbească. Şi acest Abdeslam, care deţine atât de multe răspunsuri, e de negăsit. Dacă a reuşit să părăsească Belgia ca să se alăture batalioanelor sale în Orientul Mijlociu, cred sincer că voi părăsi Franţa. Pentru prima oară în viaţă, sper ca Europa să fie un cuvânt care să însemne ceva. Şi ca Abdeslam să se afle aici.

Sunt o credincioasă chinuită de îndoială, în plină criză spirituală. Nu cred nici acum într-o divinitate, ci în naţiunea mea. Pentru prima dată în viaţă mă rog ei, o implor. Acum câteva săptămâni am studiat în detaliu profilul lui Abdeslam şi pe cel al fratelui său, Brahim, acel kamikaze de la *Le Comptoir Voltaire*. Chipurile lor nu-mi spuneau absolut nimic, nici *kunya* lor. *Look*-ul li s-a schimbat mult de-a lungul anilor, nu-i recunosc întotdeauna. Şi apoi, de la un click la altul, am dat peste o fotografie cu cei doi fraţi încadrând o figură bine cunoscută din Daesh: Guitone. Am cercetat din nou arhiva mea, unde am sute de capturi de ecran de fotografii şi conversaţii listate între 2013 şi începutul lui 2015, şi mi-am dat seama cu groază că aveam vreo zece poze cu ei. Erau foarte apropiaţi de Guitone în perioada în care vorbeam cu el şi adunam tot ce puteam despre jihadist. Sincer, n-am auzit niciodată de ei, nici nu m-am apropiat în vreun fel de fraţii Abdeslam, dar, din nou, eram la două click-uri de ei. Dacă toate drumurile duc la Roma, al meu sfârşeşte întotdeauna în coliziune cu Guitone sau cu Bilel.

*1. „Chiar dacă avem cerul într-o picătură de apă,
toţi căutăm un destin fericit.
Viaţa ni se scurge printre degete:
Bucurii, tristeţi, acesta ne e drumul.
Trecem prin viaţă fără bilet de tren...” (n.tr.).

2. Evaluare stabilită de raportul Comisiei parlamentare din iulie 2016.

Martie 2016

Words like violence, break the silence.
Come crashing in into my little world[*1].

Moriarty, cover al piesei „Enjoy the Silence”

„La un moment dat, trebuie să încetăm să îngenunchem, să trăim cu acest sentiment de culpabilitate ce pare să existe în Belgia faţă de Franţa de la atentate încoace. Ai impresia că e de ajuns ca Franţa să pocnească din degete... Trebuie întâi să măturăm propriul trotuar înainte de a trece pe celălalt.” Aceste cuvinte deplasate au fost rostite de Sven Mary, avocatul lui Salah Abdeslam, şi se presupune că exprimau ceea ce gândea clientul lui.

Teroristul, prieten din copilărie cu Abaaoud, tocmai a fost arestat, în sfârşit, şi mai ales viu, după o fugă de patru luni. De 48 de ore, de pe 18 martie, ziua când a fost capturat în ascunzătoarea sa din cartierul Molenbeek din Bruxelles, aşteptăm cu nerăbdare să ne spună tot ce ştie. El se află la închisoare, dar noi numărăm minutele care trec. Deşi credeam că nu putea să stârnească mai multă oroare, iată că teroristul nu vrea să vorbească şi nici să fie predat Franţei. E un adevărat *montagne russe*! Mă gândesc la apropiaţii victimelor, fără să reuşesc să-mi dau seama ce simt.

Şi au măcar timp pentru asta? Patru zile mai târziu, Daesh îi lasă fără grai lovind de data asta capitala belgiană. Cu puţin înainte de ora 8 dimineaţa, pasagerii se adună în holul de îmbarcare al aeroportului internaţional Zaventem, foarte frecventat. În aeroport lucrează 20 000 de persoane şi anul trecut a fost tranzitat de nu mai puţin de 22 de milioane de călători. Compania American Airlines face check-in-ul pasagerilor pentru zborul cu destinaţia New York. La 7:58, majoritatea celor aflaţi la coadă se pomenesc aruncaţi în aer şi de pereţi. Un kamikaze s-a autodetonat la câţiva metri distanţă. Aproape imediat, un al doilea individ declanşează o centură cu explozibil în faţa ghişeului companiei Brussels Airlines, omorând pe loc vreo zece persoane. În acelaşi timp, martorii relatează că au auzit rafale de armă. Pe teritoriul belgian se decretează imediat starea de

urgenţă şi este oprit traficul aerian. După o oră şi treisprezece minute, la 9:11, răsună a treia explozie, de data asta în mijlocul cartierului european din Bruxelles, la staţia de metrou Maelbeek. Daesh chiar ne consideră până la capăt idioţi, ţintind locuri simbolice, ca şi cum am fi prea proşti ca să înţelegem că, dincolo de ţara pe care o atacă, vizează de fapt Europa şi aliaţii ei.

La prânz, în curtea principală de la Élysée, Bernard Cazeneuve rosteşte o alocuţiune excepţională, anunţând că Franţa îşi întăreşte forţele armate pe rutele portuare, feroviare şi aeriene. De asemenea, o sută de poliţişti şi jandarmi suplimentari sunt desfăşuraţi pentru siguranţa frontierelor. Acelaşi tip de măsuri este aplicat în tot spaţiul Schengen: Portugalia, Germania, Olanda, Norvegia, Austria, Spania... În SUA, poliţia din New York creşte şi ea nivelul de alertă. Spre seară, Daesh emite un comunicat de revendicare. În această etapă, confirmarea prezenţei sale în spatele fiecărui nou atentat nu mai surprinde pe nimeni.

Cu puţin timp în urmă, nepoata mea în vârstă de 10 ani, care îmi punea întrebări despre terorism, mi-a zis cu inocenţă: „De fapt, tu ai crescut cu al-Qaida şi eu cu Daesh”. Cuvintele ei m-au tulburat profund. N-a trebuit să-mi fac griji din cauza vreunei nebuloase radicale şi periculoase în copilărie şi nici măcar mai târziu, în adolescenţă. Îmi amintesc că, la vârsta ei, am fost marcată de atacul de la Marignane[2]. Era una dintre primele dăţi când descopeream că imaginile se potriveau cu relatarea. De asemenea, zgomotul schimbului de focuri dintre GIGN şi membrii GIA. Dar acest act terorist nu avusese niciun efect asupra vieţii mele. Nu mă îngrijorau consecinţele, spre deosebire de nepoata mea, care, la fiecare atentat, aproape că dă dovadă de mai multă luciditate decât noi, adulţii năuciţi. Pe chipul de o inocenţă încă copilărească pot să-i descifrez toate certitudinile amestecate cu teama de următorul atac.

Ca mulţi dintre noi, prima oară am conştientizat cu adevărat o potenţială ameninţare pe 11 septembrie 2001. Îi descopeream atunci pe Bin Laden şi soldaţii lui, complet diferiţi de cei care ne atacă azi. Aproape toţi absolviseră o universitate şi, spre deosebire de Daesh, aveau cultura tăcerii. În acea perioadă nu se obişnuia să te lauzi că eşti un barbar şi cei mai mulţi jihadişti se ascundeau în adâncul grotelor afgane. Indivizii care ne îndoliază ţara de mai bine de un an sunt foşti şefi de bandă, recidivişti, dealeri de haşiş. Chiar şi faţă de ce e mai rău putem avea o oarecare fascinaţie. Faţă de ei însă, nici vorbă. Nu seamănă prin nimic cu Che, nici măcar cu FARC[*3]. Dacă ar semăna, asta nu le-ar schimba cu nimic statutul de monstru, dar i-aş prefera aşa. Nu mai suport să văd brutele astea fără creier lovindu-ne când suntem deja în genunchi.

Opresc posturile de ştiri, care transmit toate ediţii speciale despre atentatul de la Bruxelles. Între sunetul televizorului, alertele Facebook de pe pagina Annei şi consultarea repetată pe laptop a presei scrise, simt că nu mai rezist după câte am auzit şi am văzut. Totuşi, continui să mă gândesc

numai la asta. Cum de-am putut suporta zi de zi stupiditatea barbară a lui Bilel? Iau o carte la întâmplare, ca să adorm cu gândul la altceva. Până la urmă, îmi petrec noaptea recitind *Cu sânge rece* de Truman Capote. Până acum nu am înţeles cât de afectat a fost scriitorul de romanul său „de *non-fiction*”, care relata un fapt divers, al cărui protagonist secundar devenise. După aceea n-a mai publicat nimic. După moartea sa au fost găsite două romane inedite. La începutul unuia dintre ele, citează aceste cuvinte ale Sfintei Tereza: „Mai multe lacrimi s-au vărsat pentru rugile îndeplinite decât pentru cele care nu sunt îndeplinite”. Curiozitatea l-a făcut pe autor să investigheze cazul. Empatia faţă de unul dintre asasini l-a făcut să-i pună la îndoială vina. Culpabilitatea simţită după aceea, când crima a fost dovedită, l-a îndepărtat pe Truman Capote de propria-i viaţă.

De când în viaţa mea, în capul meu şi în inima mea e haos, cartea mi-a devenit un auxiliar de viaţă. Îmi dau foarte bine seama că şi din cauza acestei cărţi (mă rog, a reportajului devenit carte) am pierdut controlul asupra vieţii mele. Dar, de la publicare, datorită ei mă scol dimineaţa – când mă scol. Pentru ea ies în oraş şi merg la înregistrări. Numai mulţumită ei nu renunţ, rămân Anna. Nu e vorba de vanitate, ci de necesitate... Dar, când sunt solicitată şi simt în sfârşit puţină euforie, sunt oprită brusc: cum m-aş putea bucura că merg să vorbesc despre moarte şi despre anii care au să vină şi care se anunţă întunecaţi? Da, când sunt Anna din nou, simt că exist, dar suportând toată oroarea de care se loveşte deceniul nostru. Şi atât timp cât va dura... Lucrul cel mai sadic este cu siguranţă certitudinea că „viaţa mea de scriitor” va înceta când vor lua sfârşit aceste valuri de atacuri masive. Şi Dumnezeu mi-e martor că-mi doresc din toată fiinţa ca focul să se stingă! În consecinţă, chiar şi succesele mele sunt lipsite de entuziasm. Totuşi, paradoxal, nu trece nicio zi fără să fac haz. Asta mă linişteşte. Deşi ascunsă, firea mea e mereu prezentă. Carusel permanent, angoasant şi, din nou, pentru ca el să se oprească, dorinţa de a pleca iar, departe, departe de toate astea... Belgienii sunt vecinii noştri, iar victimele lor, la fel ca ale noastre, sunt legate în mod funest de aceiaşi călăi. Nu are importanţă teritoriul, intenţia şi logistica aparţin aceluiaşi grup de indivizi.

*1. „Cuvintele precum violenţa sparg tăcerea.
Se prăvălesc în mica mea lume” (n.tr.).

2. De la 24 la 26 decembrie 1994, o cursă a companiei Air France care lega Alger de Paris a fost deturnată de patru membri ai GIA (Grupul Islamic Armat), care au luat ostatici pasagerii şi personalul de la bordul avionului. În urma asaltului dat de GIGN la Marsilia, luarea de ostatici s-a soldat cu moartea celor patru terorişti islamişti algerieni şi a trei pasageri, executaţi în prealabil pentru a se face presiuni în timpul negocierilor cu guvernul algerian, apoi cu cel francez.

*3. Forţele Armate Revoluţionare din Columbia (n.tr.).

Mai 2016

All the lonely people, where do they all come from?
All the lonely people, where do they all belong[*1]*?*

The Beatles, „Eleanor Rigby”

Tocmai m-am întors din Tunisia, unde am petrecut opt zile în Tunis şi în împrejurimi. Nu mai fusesem aici de când am trecut spre Libia. Canalul de televiziune National Geographic m-a trimis să realizez prima parte a unui reportaj care se va sfârşi în Turcia peste o lună. E prima oară când mă solicită şi simt o mare bucurie. Şi, cum o fericire nu vine niciodată singură, mâine am întâlnire cu Timur, regizorul care intenţionează să facă un film după cartea mea. Roata s-a pus din nou în mişcare. Lucrez – în plus, chiar la ce mă pasionează – şi mă pregătesc să întâlnesc pe cineva care va imortaliza o parte scurtă, dar ireversibilă, din viaţa mea.

Am aşteptat până în seara asta ca să strâng toate înregistrările conversaţiilor cu Bilel. Mereu se întâmplă la fel: le ştiu pe de rost, n-am chef să le ascult din nou. Dar, după ce îmi bag nasul în ele, nu mă pot abţine să nu reiau totul. Ba chiar scriu subtitluri pentru Timur, ca să interpreteze cât mai exact argoul lui Bilel. Când mă văd în înregistrările video, dau pe repede înainte. Ăsta e sigurul lucru de care mă tem la întrevederea de mâine: toate momentele în care, deghizată sub *chador*, o joc pe Mélodie. Regizorul nu mă cunoaşte, îşi va face o idee despre mine din aceste imagini. Johanna, care a vândut drepturile de adaptare a cărţii, va fi şi ea prezentă. A fost lângă mine de la început şi, mulţumită instinctului ei ascuţit, am acceptat oferta lui Timur, şi nu alta. Au fost multe demersuri, propuneri, dar şi renunţări din partea unor producători interesaţi de subiect. În cele din urmă, Johanna a ales acest proiect de lungmetraj, care pare că vrea să se apropie cât mai mult de realitatea faptelor. Ne întâlnim mâine la ora 9 la un hotel foarte frumos din Paris. Nu ştiu mai mult. Şi, de data asta, incertitudinea e de bine.

Bineînţeles, nu m-am trezit... Ajung la întâlnire cu o întârziere de o jumătate de oră. Când uşa

apartamentului se deschide, zăresc direct figura liniştitoare a lui Timur. Îmi înfruntă cu fermitate privirea, eu însă las ochii în jos. Nu ştiu dacă o fac pentru că el descoperă chipul Annei sau pentru că mă apucă iar paranoia. Cum îşi imagina că sunt? Cred că e surprins. Ne amuzăm amândoi prosteşte şi asta sparge gheaţa. El, eu, Johanna suntem imediat pe aceeaşi lungime de undă.

Timp de o oră, mă pune să repet întreaga poveste, formulează zeci de întrebări, apoi, ca pe un roman în imagini, deschid dosarul ce conţine sute de fotografii la zi cu luptători din Daesh. Pot fi văzuţi în ele necunoscuţi, dar şi Bilel, Guitone, Abaaoud şi fraţii Abdeslam. Am prevenit-o pe Johanna în legătură cu violenţa unor poze. Când o vede pe prima, face o grimasă. O înţeleg prea bine. Timur priveşte iscoditor fiecare fotografie. E atent mai mult la detalii decât la caracterul lor macabru. Punerile în scenă „artistice" ale organizaţiei îl stupefiază.

Apoi vine momentul de care mă tem cel mai mult: vizionarea conversaţiilor. O parte din mine ar vrea ca toată lumea să poată vedea aceste înregistrări video ca să înţeleagă cât de uşor şi-a recrutat Daesh adepţii, cât de uşor a prosperat. Şi, de asemenea, ca să dovedesc, chiar dacă nimeni n-a pus asta la îndoială, veridicitatea a ceea ce am povestit. Altă parte însă doreşte să uite totul şi să închidă pentru totdeauna această cutie a Pandorei. Sunt cumplit de angoasată. Prezenţa Johannei mă linişteşte, chiar dacă sunt foarte stânjenită că mă vede ca Mélodie. Mă prinde de mână şi mă priveşte fix cu ochii ei albaştri.

— Nu eşti obligată să le arăţi dacă nu vrei...

Când îmi şopteşte aceste cuvinte, îmi dau seama cât de mult sunt tratată ca o convalescentă, o persoană şubrezită de un trecut pe care trebuie totuşi să-l rememoreze. Apăs pe butonul „play" şi ies să fumez o ţigară pe balcon. Camera e mică, aud, dar cel puţin nu văd. Sunt nervoasă. După un moment, nu mă pot abţine să nu revin ca să comentez unele secvenţe. Când camera de luat vederi e îndreptată spre mine, ridic ochii spre cer. Dar, foarte repede, începem să râdem. Banda continua să înregistreze chiar şi când Bilel nu era prezent şi auzim discuţiile dintre mine şi fotograf[2], făcându-l pe Bilel tâmpit, căutând o brichetă înainte să sune pe Skype; îmi văd colegul devorând rapid o farfurie de paste, în timp ce eu îi trimit un SMS lui Milan.

În cele din urmă, zăbovim asupra acestui *making of* al reportajului şi e distractiv. Călătoresc cu plăcere prin aceste amintiri de obicei stânjenitoare. Îi explic lui Timur că eu sunt cea pe care o vede în timpul întreruperilor, şi nu acea Mélodie care se sclifoseşte în faţa lui Bilel.

— Draga mea, te asigur că se vede foarte bine: eşti o actriţă foarte proastă! îmi zice Johanna râzând.

Timpul trece în această atmosferă senină până la căderea nopţii. Îl vom revedea pe Timur, dar, până atunci, are destule elemente ca să înceapă scrierea scenariului. Afară, în timp ce aşteptăm taxiul, mă îmbrăţişez cu Johanna. Ce drum am parcurs de când am scris cu timiditate cartea, deşi nu eram convinsă că trebuia s-o fac!

— De data asta vei închide cercul.

— Sper...

— Filmul e încununarea a tot ce s-a întâmplat... Gata, vei lăsa în urmă povestea asta... Dar va trebui să vrei şi tu s-o laşi...

În maşină, izbucnim în hohote de râs nervos, gândindu-ne iar la toate evenimentele care ne-au condus la acea cameră de hotel.

— Am impresia că am lucrat 24 de ore în şir! zice Johanna, prăpădindu-se de râs.

Şi eu la fel. Destăinuirile pe care le-am făcut m-au epuizat. Johanna mă lasă la Bercy, unde voi asista la concertul lui Paul McCartney. Beatleşii sunt unul dintre elementele de bază ale educaţiei mele. Ziua asta e definitiv în afara timpului. Dimineaţă îmi era teamă să înfrunt trecutul; cel de care mă lovesc acum e plin de inocenţă şi de blândeţe. Îmi amintesc brusc de fiorii dintr-o perioadă senină: viaţa mea de până acum doi ani. Am uitat că, uneori, nu există senzaţie mai plăcută decât să depeni amintirile fericite.

*1. „De unde vin toţi oamenii trişti?
Unde e locul oamenilor trişti?” (n.tr.).

2. Pentru realizarea reportajului, eram însoţită de un fotograf cu ocazia dialogurilor mele filmate cu Bilel.

Iulie 2016

It’s a cruel, cruel world to face on your own.
A heavy cross to carry along.
The lights are on but everyone is gone.
And it’s cruel[*1].

Gossip, „Heavy Cross”

Echipa de fotbal a Franţei antrenată de Didier Deschamps ne face să visăm de la începutul Campionatului European. Finala cu Portugalia are loc peste câteva zile şi victoria în faţa Germaniei în semifinală le-a redat francezilor apetitul pentru sărbătoare, pentru nepăsare, în ciuda stării de urgenţă, a riscului maxim de atentat şi a prezenţei încă sporite a forţelor de ordine. Zonele pentru suporteri, de unde se pot urmări meciurile, sunt tot mai pline. Pe măsură ce competiţia avansează, vine tot mai multă lume. Ambianţa e prietenoasă, cu excepţia unor incidente violente între suporteri fanatici, îndeosebi ruşi şi englezi, la începutul campionatului. Pentru prima oară, canalul american CNN îmi acordă o şansă şi îmi încredinţează subiectul. Spre marea mea uimire, lucrez sub identitatea Annei. Asta nu deranjează pe nimeni în SUA. „Numele e atuul tău”, îmi răspunde redactora care mă trimite să fac reportajul. Lucrez în echipă cu alţi doi jurnalişti: unul dintre ei e un american care credea că va găsi Franţa în anii 1940 şi se pomeneşte în mijlocul unor bande de *hooligans* îmbibaţi de alcool. E din Chicago şi locuieşte la New York de ani de zile, iar felul în care priveşte Franţa e instructiv. Când asistăm la încăierări, pare să contemple haosul.

— Întotdeauna e aşa?

— Depinde... Fotbalul e ceva special în Europa...

— Nu mă refer la asta... Nu mă deranjează excesul de violenţă, ci lipsa speranţei...

E foarte lucid băiatul asta. Trei zile la rând, batem împrejurimile bârlogurilor vandalilor. Dar, până la urmă, încăierările se potolesc. Mecanismul organizării este destul de bine uns şi excesele se opresc rapid. Totuşi, simt că se va întâmpla ceva.

Cu cât competiţia avansează, cu atât ne arătăm mai binedispuşi, nu ne e teamă să frecventăm locurile pline de mulţimi de oameni. Evoluţia echipei Franţei ne provoacă o stare euforică. Ba chiar reuşeşte să ne unească. Oferim o realitate exact opusă climatului în care Daesh vrea să ne cufunde de un an şi jumătate. Organizaţia teroristă şi simpatizanţii ei urăsc probabil această imagine a noastră cântând *La Marseillaise* înainte de începutul partidei, vopsiţi pe faţă şi îmbrăcaţi în culorile drapelului nostru. Balonul rotund adună la un loc oameni din toate mediile, de toate felurile şi de toate originile. De când am avut şansa să urmăresc campionatul mondial din Brazilia, îmi place fotbalul. Chiar dacă nu stăpânesc încă toate subtilităţile jocului la ofsaid, nu ratez niciun meci.

Totuşi, ceva mă împiedică să savurez împreună cu ceilalţi victoriile noastre. Bombardamentele coaliţiei internaţionale continuă să se intensifice în Siria, îndeosebi cele ale armatei franceze, iar atitudinea noastră jovială, foarte adecvată, este considerată de Daesh, o nebuloasă cum nu se poate mai narcisistă, mai mult ca sigur arogantă şi provocatoare. Bombardamentele au atins un loc unde se ascundea Omar Cecenul, o figură istorică şi inevitabilă a Statului Islamic. Pe net se înmulţesc chemările la răzbunare. Nu zic că trebuie să cedăm la ameninţările lor, ci doar că nu trebuie să avem memoria prea scurtă. Luptăm împotriva unor sadici cărora le place să ne lovească atunci când începem să ne ridicăm de jos. Şi apoi, sunt în luna Ramadanului. Daesh nu ratează ocazia să amintească faptul că un om care moare ca martir în luna de post şi abstinenţă va fi cu atât mai mult respectat în cealaltă viaţă, cea alături de Dumnezeu. Comunicatele lor, uşor de consultat pe net, pun mereu accentul pe aplicarea legii talionului. Cât timp le vom provoca pierderi şi înfrângeri în Orientul Mijlociu, vor trebui să ne atace pe teritoriul nostru. Pentru mine, semnalele sunt de un roşu aprins, pe când executivul începe deja să laude eficienţa măsurilor de securitate luate la Euro 2016.

După multe seri petrecute la unii şi la alţii, urmărind meciurile, hotărăsc să plec în Maroc cu câteva zile înainte de finală. Câţiva mă atenţionează să am grijă. Dar astăzi suntem vulnerabili oriunde. Şi cred sincer că ţara berberilor, în luna Ramadanului şi în plin sezon turistic, este mai ferită de un atentat decât Europa.

De data asta, îmi iau prietenii francezi la întâlnirea cu amicii marocani. Ajungem exact înainte de *aid*, sărbătoarea de sfârşit a Ramadanului, pe o căldură sufocantă. Spre deosebire de măsurile de securitate luate în Franţa, aici meciurile de la Euro 2016 se difuzează pe terasele cafenelelor. Când soarele apune şi temperatura scade în sfârşit cu câteva grade, străzile se umplu de lume. Mulţimea e peste tot şi magazinele nu se închid, ceea ce ar stârni nelinişte la Paris, dar aici nu. E o atmosferă de bâlci, populară, accesibilă tuturor. Chiar larma din jur şi zgomotele îndepărtate care vin dinspre cartiere te fac să te crezi pe altă lume. În seara finalei Franţa-Portugalia, ne aflăm cu toţii într-un restaurant în aer liber, în primul rând, în faţa unui televizor enorm. Îi recunosc pe turiştii francezi după felul în care se plâng de efervescenţa din jur. Trebuie spus că marocanii sunt

insuportabili. La cea mai mică ocazie, urlă şi sar în sus, acoperind ecranul. Vânzătorii ambulanţi se înghesuie să propună tricouri cu numele jucătorilor, dar, în afară de cel al lui Paul Pogba, celelalte nu sunt pe gustul cumpărătorilor...

— Franck Ribéry! Thierry Henry! strigă ei la toate mesele, agitând tricourile de contrabandă.

N-au ce face, pleacă cu coada-ntre picioare. Totul într-o atmosferă destinsă. Dar seara se termină prost... Franţa ia bătaie. Suporterii adevăraţi suferă. Adorm supărată, deşi, paradoxal, optimistă. Aşadar, poţi să fii necăjit pentru ceva nu foarte grav ca o înfrângere la fotbal, fără să fie vorba de jihad, de atentate, de moarte, de răniţi. Iar această tristeţe poate să fie şi naţională... Franţa nu este campioana Europei la fotbal, dar e în picioare ca să facă această constatare. Asta este deja o victorie. Trăiască Portugalia pentru că ne-a amintit că suntem vii!

După toate aparenţele, nu sunt singura care fac această constatare. Stau în cameră şi mă informez. Desigur, echipa Franţei a pierdut, dar Euro 2016 este un succes, mai ales în privinţa securităţii. Executivul se felicită pentru organizarea lui. Preşedintele republicii creşte chiar cu câteva puncte în sondaje. E îndreptăţit să ne arătăm satisfacţia, ne-am flagelat destul, dar Euro 2016 a durat doar o lună, am fost supuşi unui test şi l-am trecut, însă drumul securităţii e încă lung şi spectrul lui 13 noiembrie, foarte aproape. Politicienii se autofelicită în timp ce ţara este tot sub ameninţarea Daesh. Ca şi cum faptul că nu am fost atacaţi în aceste 30 de zile de risc maxim ar fi alungat amploarea ameninţării. Ca şi cum câştigarea unei bătălii ar însemna câştigarea războiului. Uneori mă întreb dacă guvernanţii noştri sunt pe deplin conştienţi de pericolul la care suntem expuşi. Par să înveţe şi să înţeleagă odată cu noi. Subestimăm ameninţarea unui duşman care nu se teme de moarte. Trecem drept tâmpiţi în faţa unui adversar care cultivă mult mai bine decât noi răbdarea şi trăieşte pentru răzbunare. Guvernul n-ar trebui să se felicite prea repede când, cu numai trei săptămâni în urmă, manifestaţii organizate peste tot în ţară au dus la răzmeriţe în plină stare de urgenţă. De altfel, în dimineaţa zilei de 14 iulie, François Hollande anunţa că aceasta va înceta curând. Nu cred că menţinerea sau abrogarea ei va schimba cu ceva soarta noastră incertă. Dar consider că, din moment ce a fost hotărâtă şi aplicată, ar trebui să ia sfârşit odată cu ameninţarea. Care n-a fost niciodată atât de puternică... Ştirile despre ţara mea sunt de ajuns ca să-mi provoace o stare de încordare. Discuţiile sterile şi inutile mă irită. S-ar zice că asist la emisiunea *Les Guignols de l'info*, versiunea fără haz. Închid televizorul şi mă pregătesc pentru serata pe care o organizează nişte prieteni cu ocazia zilei de 14 iulie. Trebuie să fim toţi îmbrăcaţi în alb.

Locul unde are loc petrecerea îţi taie răsuflarea; e ceva între *O mie şi una de nopţi* şi *Marele Gatsby*. Zeci de argani şi de palmieri duc la o peluză acoperită cu iasomie. Veioze aşezate pe jos împrăştie o lumină bătând în portocaliu, asemenea cu cea a amurgului. Lampioane care tocmai au fost înălţate deasupra smochinilor în floare luminează cerul. O întâlnesc, printre alţii, pe Nawel şi dansăm ca şi cum n-ar mai exista nimic altceva pe lume. Probabil e 21:30, cu o oră mai puţin decât

în Franţa, când un foc de artificii luminează decorul. Toate capetele se ridică spre cer, dar eu observ orizontul. Între noi şi plajă e o promenadă unde se îngrămădesc zeci de trecători ca să ne privească cum ne distrăm. Petardele atrag şi mai multă lume. Am un sentiment de stânjeneală şi de teamă. Gândul îmi zboară la atentatul de la Sousse, din Tunisia, de acum un an. Atacatorul, îmbrăcat ca orice turist, dăduse buzna pe plaja privată a unui hotel şi deschisese focul cu un kalaşnikov ascuns în umbrela de soare. Făcuse 39 de victime în mai puţin de două minute.

Mă îndepărtez. Simt nevoia să respir în voie. Sunt prea mulţi oameni, prea multe priviri, prea multe feţe. Alcoolul curge în valuri în faţa unor femei cu *niqab* care trag după ele cărucioare de copii. Nişte tineri ne filmează cu telefoane de prin 2010. Nu ştiu cine asistă la un spectacol, ei sau noi. Apuc maşinal telefonul şi mă conectez la wi-fi. Se vorbeşte despre „Bataclan în aer liber”...

— A, Magrebul! Acum e mai sigur decât Franţa!

Cred că am auzit aceste cuvinte de cel puţin zece ori de azi-dimineaţă. Cu variante:

— În nici doi ani, aţi îndurat mai multe atentate decât noi în două decenii!

Îmi cobor privirea în cafea (a câta?). Degeaba, nu reuşesc să mă reconectez la lume. Cuvintele marocanilor sunt bine intenţionate, dar stângace. Îmi insuflă dorinţa de a fi în Franţa sau cel puţin înconjurată de francezi ce conştientizează întreaga amploare a ororii care tocmai a lovit Nisa.

— Nu fi bosumflată, gazelo! Ce s-a întâmplat?

Ce s-a întâmplat? O, nu mare lucru! Doar un camion care s-a năpustit pe Promenade des Anglais, în timp ce trecătorii, familii, copii, mulţi copii, priveau cerul. Sunt sute de răniţi, iar numărul morţilor creşte întruna.

— E foarte trist, dar tu eşti aici, trebuie să profiţi.

Nu pot! E ceva mai tare decât mine, mai tare decât orice. Mă gândesc numai la acele cărucioare de copii secerate de un camion de 19 tone. Nu pot să spun nimic, nu pot să fac nimic. Durerea înăbuşită a reapărut. Telefonul meu vibrează continuu între apelurile celor apropiaţi, cererile de interviuri şi alarmele legate de ultimele ştiri despre acest nou atentat. Răspund doar prietenilor. Ieri-seară eram îngrijorată pentru Suzanne, pe care nu reuşeam s-o prind la telefon. Până la urmă, mi-a dat un SMS ca să-mi spună că asista, cu familia, la focul de artificii de pe esplanada de la Hôtel des Invalides, la Paris. I-am răspuns enervată, scriindu-i ca unui copil care a făcut o prostie.

Sunt furioasă. Ca şi cum terorismul ar fi pus stăpânire pe toate emoţiile mele. Singurul lucru la care reuşesc să mă gândesc limpede este modul în care a operat acel kamikaze. Cum e posibil ca un camion, care nu are voie să circule în zona respectivă, să pătrundă totuşi acolo, şi asta în seara sărbătorii naţionale, când supravegherea ar trebui să fie extrem de strictă? Dacă scotoceşti bine, găseşti pe YouTube înregistrări video postate de Statul Islamic, în care se explică diferite moduri de „a comite un atentat”. Printre altele, este vorba şi de un vehicul care intră în mulţime. E ceva incontrolabil. Dar oare nu ne aflăm în plină stare de urgenţă? Înainte de a lovi acei oameni, şoferul

a mers cu 90 de kilometri la oră câteva sute de metri într-o zonă interzisă camioanelor. N-aş scrie asta dacă ar fi ţâşnit pe neaşteptate pe o stradă oarecare, într-o zi oarecare. Dar, în cazul de faţă, teroristul a atacat una dintre cele mai frecventate două zone din Franţa, în seara zilei de 14 iulie, dată absolut simbolică, deci cu risc ridicat. Şi preşedintele nostru, care anunţa chiar în această dimineaţă sfârşitul apropiat al stării de urgenţă... Ce s-or mai fi distrând cei din Daesh! Organizaţia nu a revendicat încă atentatul, dar sigur o va face curând.

Comunicatul Daesh vine după două zile, pe 16 iulie. În acelaşi timp, François Molins dă primele informaţii despre profilul asasinului. Frânturi de anchetă scapă şi în presă. Mohamed Lahouaiej-Bouhlel, chipul atentatelor de la Nisa, era un tunisian în vârstă de 31 de ani sosit în Franţa în 2005. Bea alcool, mânca şi carne de porc şi printre multele lui cuceriri se numărau şi femei, şi bărbaţi. Deja trei motive care i-ar fi adus moartea în Daesh. Deşi Lahouaiej-Bouhlel a fost în contact cu cei din organizaţie, spre deosebire de Kouachi, Abdeslam şi Abaaoud, nu a participat niciodată la jihad. Nu s-a apropiat niciodată de război şi de protagoniştii lui. Descris ca un tip depresiv de familia lui din Tunisia, şi-a vărsat toate frustrările şi toată furia pe Franţa. Poate dorea şi să iasă din anonimat. În sinea mea, sunt totuşi puţin ironică faţă cei din direcţia de resurse umane a Statului Islamic, care îşi smulg probabil barba că noul lor soldat e bisexual, dovedit cu probe şi fotografii, când ei aruncă pe fereastră homosexualii. Dar e o bucurie palidă, nici măcar o consolare.

Îmi doresc să mă întorc în Franţa. Spre deosebire de 13 noiembrie, când mă aflam exact în acelaşi loc şi încercam să mă conving că trebuie să revin acasă, opt luni mai târziu nu-mi doresc altceva decât să fiu în Franţa. Poate chiar la Nisa. Prietenii care au venit cu mine au plecat. Întoarcerea mea e programată peste o săptămână. Nu voi putea continua să mă comport şapte zile ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Sunt zdrobită că mă aflu departe de ţara mea. Ea nu are nevoie de mine, dar eu am nevoie de ea.

*1. „Trebuie să înfrunţi pe cont propriu această lume crudă
Trebuie să porţi această cruce grea.
Luminile sunt aprinse, dar toţi au dispărut.
Şi e crud” (n.tr.).

Noiembrie 2016

Just a perfect day...
You make me forget myself.
I thought I was someone else, someone good[*1].

Lou Reed, „Perfect Day”

— Alo, Timur? Tocmai am ajuns la St. Pancras. Sper că n-am întârziat la cină...

— Nu, deloc. Ne vedem la *Mari Vanna*, un restaurant rusesc din Knightsbridge.

— Abia aştept...

— Şi noi...

Nu cunosc prea bine Londra. Ultima dată când am venit aici a fost pentru promovarea cărţii şi n-am o amintire plăcută. Privesc curioasă oraşul din taxiul roz-bombon care mă duce spre viitorul meu. Sunt liniştită. Arăt ca o prostănacă, cu zâmbetul pe buze. Ar fi trebuit să mă aflu în Franţa şi să termin cartea pe care o scriu atât de greu, dar tocmai s-au încheiat filmările la adaptarea cinematografică a cărţii *În pielea unei jihadiste*. Şi în seara asta se sărbătoreşte evenimentul. Ar fi trebuit şi aş fi vrut să vin mai devreme, dar n-am putut pentru că am întârziat cu scrierea noii cărţi. Tot timpul, Timur, regizorul filmului, mi-a trimis fotografii cu Valène, actriţa care joacă rolul meu, îmbrăcată în *hijab*, singură pe o canapea, în faţa laptopului, cu Bilel pe ecran. Văzând aceste poze care reprezentau foarte fidel realitatea, am simţit dezgust şi totodată nostalgie. Am simţit dorinţa de a mă strecura din nou în pielea alteia. Dar imediat s-au ivit, ca un avertisment, amintirile ultimilor doi ani. În mod ciudat, nu mă sperie Bilel sau secta Daesh, ci consecinţele asupra vieţii mele private. Asta mă opreşte să gust din nou pericolul, pentru că nu ştiu să fac lucrurile pe jumătate. Aceste filmări, sfârşitul întregii aventuri, îmi readuc în minte punctul de plecare. Revăd tot filmul lunii aprilie 2014. Dar continui să zâmbesc. N-am de ce să roşesc.

— Timur, am sosit. Eşti înăuntru?

— O, Dumnezeule, am întârziat! Intră, trebuie să fie deja câteva persoane.

Acum roşesc. Nimeni nu mă cunoaşte. Cum trebuie să mă prezint? Cu numele meu sau al Annei? Câştig timp fumând o ţigară, dar e foarte frig. Mă hotărăsc să intru şi o chelneriţă mă conduce până la masă. Inima îmi bate cu 100 la oră.

— Aici, aşezaţi-vă unde doriţi.

O masă imensă, pe care sunt cel puţin 30 de tacâmuri. Dar nu e nimeni acolo... Eu am sosit prima. Chelneriţa vine iar la mine şi mă întreabă ce fel de votcă aromatizată doresc să beau. Refuz şi comand o Cola light. Mă priveşte puţin ofensată. După câteva minute, soseşte un bărbat cam de anii mei, însoţit de o femeie mai în vârstă. Doamne, ce frumos e băiatul ăsta! Ne salutăm de departe; el se aşază la capătul mesei. Nu îndrăznesc să-l privesc, de teamă să nu vină să se prezinte. În cele din urmă, se ridică şi vine să se aşeze lângă mine.

— Bună ziua, mă cheamă Shazad.

Tot nu ştiu cu ce identitate să mă prezint şi, în plus, sunt complet sedusă de farmecul bărbatului cu zâmbet devastator.

— Încântată... Anna...

Mi-a venit de la sine. Shazad nu face legătura; cu atât mai bine. Începem să vorbim. Îmi propune votcă cu ardei şi de data asta accept fără să clipesc şi mă prefac că o beau. Mă pierd în ochii lui negri strălucitori. Dialogul e susţinut, nu lasă loc tăcerilor.

— Ai lucrat deci la film ca tehnician?

— Nu, ca actor.

— O! Ce rol interpretezi?

— E mai greu de explicat... Ştii povestea filmului?

— Da, puţin...

— OK, păi joc personajul Abu Bilel.

Nici nu se putea altfel... Faţa îmi încremeneşte, numai ochii încep să-mi clipească. Ce probabilitate exista să simt o atracţie subită faţă de cel care interpretează rolul bărbatului ce-mi doreşte moartea?... Shazad mă întreabă dacă mă simt bine. Izbucnesc în râs şi-mi cuprind capul cu mâinile. Acum prefer să râd de toate.

— Am zis ceva ce nu trebuia? Votca e prea tare?

— Shazad, eu sunt Anna... Anna Erelle, cea care a...

Shazad mă întrerupe:

— Tu eşti?! O, Dumnezeule! Îmi pare rău... Ba nu, nu-mi pare rău, dar... În fine, scuze dacă te-am tulburat...

— E neverosimil...

Îmi întinde un pahar, îmi face cu ochiul şi zice:

— Ciocnim pentru persoanele care suntem cu adevărat?

Îi fac o poză discret şi trimit acelaşi SMS Suzannei şi Johannei: „N-aş fi crezut că voi spune asta într-o zi, dar Bilel e tare frumos! E indecent!”. Se poate spune că sunt în pericol. Apare şi

Timur şi face haz când ne vede stând unul lângă altul.

— Văd că prezentările au fost deja făcute!

Se prăpădeşte de râs, apoi ne îmbrăţişează. Aşezată între ei, ascult zâmbind întâmplările hazlii din timpul turnării filmului. Masa e aproape toată ocupată când ni se alătură şi Valène, actriţa principală. O recunosc imediat. Ea nu mă recunoaşte. Se prinde abia când ne salutăm:

— O, Dumnezeule! Tu eşti...

Eu sunt... Cădem una în braţele celeilalte. Are o privire inteligentă şi o faţă de păpuşă de porţelan. Schimbăm câteva fraze intense, numai între noi. E o actriţă tânără în plină ascensiune, care apare chiar acum în ultima serie din *Star Wars*. Cu unghiile date cu ojă şi chipul machiat discret, e la polul opus faţă de personajul care apare în pozele de la filmări. E ciudat, dar îmi place că o văd zâmbind. Timur jubilează. Stă în spatele nostru, agitat ca un copil.

— Anna, salut-o pe Anna! Anna, ţi-o prezint pe Anna! Vreau o poză cu voi două!

Întâlnirea noastră îi stârneşte o mare bucurie. Râde întruna. Nu-l cunosc prea bine pe Timur, dar face parte dintre acele persoane care te marchează pe viaţă. E genul de om la care întrezăreşti bunăvoinţă şi multă empatie. Fizicul, felul în care vorbeşte, totul la el e liniştitor. O observ pe Valène, apoi pe Shazad: se înţeleg de minune. În jur, votca, acum parfumată cu miere, curge în valuri. Puţini invitaţi îmi cunosc identitatea. E amuzant să-i aud vorbind despre suspansul pe care l-au simţit citind scenariul.

— Îţi imaginezi dacă jurnalista chiar ar fi plecat în Siria?!

Orele următoare sunt doar un schimb de întrebări, îndeosebi cu Valène:

— Ţi-era greu seara, după terminarea filmărilor?

— O, da!... Mi-era greu să revin la viaţa mea de zi cu zi după ce intrasem în pielea unei jihadiste... Şi ţie?

— Şi mie... Ai început să cauţi frenetic tot ce puteai găsi despre Daesh?

— Deosebirea dintre ce ştiam înainte, adică aproape nimic, şi ce ştiu acum, după ce s-a terminat filmul, e ca distanţa de la cer la pământ.

Şi tot aşa, până când vorbesc între patru ochi cu Eva, o femeie grozavă cu *look* de adolescent recalcitrant, pe care am luat-o la început drept fotomodel. Asistenta lui Timur a căutat luni în şir toate imaginile posibile despre propaganda Daesh care chema la jihad.

La ea am perceput cea mai multă suferinţă. Şi totuşi, cred că, din tot acel mic grup, ea are cu siguranţă caracterul cel mai puternic.

— Am vizionat prea multe înregistrări video, am văzut prea multe poze... Subiectul ăsta a schimbat ceva în mine... Nu reuşesc să revin la realitate...

Eva aşteaptă un răspuns de la mine. Dar cred că are nevoie mai ales să-şi verse oful, aşa că o las să vorbească.

— Vezi, au existat un „înainte” şi un „după”. Am avut de-a face totuşi cu subiecte mai macabre, dar ăsta... Înţelegi ce vreau să spun? Înţelegi?

Dau din cap.

— Vreau să nu mă mai gândesc şi, în acelaşi timp, trebuie să le vorbesc despre asta tuturor, în orice caz, celor care nu ştiu sau nu-şi dau seama!

Cu caracterul ei energic, Eva îmi mărturiseşte că „nu va mai fi aceeaşi” după incursiunea online pentru documentarea filmului. Mă recunosc în emoţiile şi întrebările ei. Nu-i e teamă: e nervoasă, îngrijorată şi foarte furioasă. Acum, după ce a conştientizat ce reprezintă Statul Islamic, ar vrea să ajute, să contribuie la schimbarea lucrurilor, dar nu ştie cum. A trebuit să reconstituie în scenariu viaţa zilnică şi mentalitatea luptătorilor plecaţi în Siria şi în Irak. A fost extrem de şocată de înregistrările video cu copii, viitori soldaţi ai califatului. Îmi arată una cu un puşti de vreo cinci ani care taie gâtul unui ursuleţ de pluş, îndrumat de tatăl său.

— O să fie bine... Un timp, o să te gândeşti numai la asta, dar, treptat, o să uiţi...

— Crezi? Eu nu cred... Căutările astea pe internet au schimbat ceva în mine.

Eva îmi arată fragmente din film. Machiat, Shazad seamănă incredibil cu Bilel. Are ochii accentuaţi cu o trăsătură de creion negru şi atitudinile lui de „bufon” sunt identice cu ale lui Bilel. Mă întorc spre Shazad:

— Deghizat astfel, asemănarea e tulburătoare...

— Da, aşa cred şi eu. Înainte de filmări, am vizionat înregistrări video cu Bilel şi ţi-am citit cartea, dar când am văzut primele imagini cu mine, nu m-am recunoscut... Am fost tulburat.

În faţa acestei realităţi atât de bine retranscrise, am impresia că-l văd pe Bilel, ca şi pe Guitone şi pe toţi ceilalţi, amintiţi deja suficient în această carte. Îi dădusem în prealabil lui Timur nume de luptători ca să înţeleagă modul de funcţionare a francofonilor plecaţi să ia parte la jihad. În mod ciudat, e salutar să vorbesc despre ei cu nişte oameni care joacă rolul acestor monştri.

— Bilel este... Este... În fine... E un îndobitocit..., îmi zice Eva, ridicând ochii spre cer.

Vizionăm pe iPhone-ul ei poze cu el şi cu Guitone. Îi cer Evei să intre pe YouTube şi-i arăt filmuleţe cu ei, alături de fraţii Abdeslam.

— Ştii cine sunt ăştia doi?

— Îmi închipui că alţi luptători detestabili.

— Sunt doi dintre acei kamikaze implicaţi în atentatul de la 13 noiembrie...

— Râzi de mine...

Îşi dă scaunul în spate şi mă priveşte lung. Cred că, în acest moment, îşi zice şi ea că poate a fost la două click-uri de aceşti asasini sau potenţiali ucigaşi în devenire. Îi arăt o fotografie pe telefonul meu.

— Peste ăsta ai dat căutând pe internet?

— A, da! Şi-l şi cunosc.

— Păi, el e Abaaoud...

— Abaaoud... Abaaoud?! Cel cu măcelul?... E prea mult, am nevoie să iau aer, mă duc să fumez! Vii şi tu?

Am dat-o gata pe Eva. Biata de ea! E o femeie de toată isprava, genul care încasează loviturile sorţii fără să-şi plângă de milă. Dar tulburarea ei trădează recentele nopţi albe.

— O să fie bine, îţi promit...

— Ţie ţi-e bine?

Ezit înainte să-i răspund cu cea mai mare sinceritate:

— Da... Astăzi mi-e bine...

— Ţi-e bine sau ţi-e mai bine?

— Cred că şi una, şi alta...

Continuăm să discutăm, dar despre subiecte mai plăcute, cum ar fi muzica şi oraşele în care ne-ar plăcea să locuim. Eva e din aceeaşi ţară din Est ca Timur şi mă invită să-i vizitez în perioada sărbătorilor de Crăciun.

— O să vezi ce frumos e, totul e alb... Acolo, priveşti puritatea zăpezii şi nu te mai gândeşti la nimic altceva.

De ce nu?

— Apropo, nu l-ai întâlnit pe Milan! Trebuie să-ţi prezentăm actorul!

— Mai bine nu! N-am nimic cu el, dar asta e altă poveste lungă.

Când ne întoarcem în restaurant, Valène, Timur şi Eva mă întreabă cum am ales pseudonimul Anna Erelle. Din motive de siguranţă, nu pot să dezvălui povestea din spatele numelui de familie. Cât priveşte prenumele, le spun că Suzanne mă întrebase cum mi-ar plăcea s-o cheme pe fiica mea.

— Am răspuns Anna sau Amy, dar Amy Erelle nu ne-a plăcut cum suna. Cu atât mai bine, pentru că astăzi, dacă aş avea o fetiţă, Anna ar fi ultimul nume pe care i l-aş da.

Eva şi Timur se uită unul la altul, schiţând un zâmbet forţat.

— În film, ţi-am schimbat prenumele şi câteva detalii, pentru siguranţă... Nu te mai cheamă Anna...

Iar altă „identitate”. Râd. Timur continuă:

— Te cheamă Amy...

Ei, dacă există Dumnezeu, o să-mi trimită un băieţel. *Inshallah!*

*1. „O zi perfectă...

M-ai făcut să uit de mine.

Am crezut că sunt altcineva, cineva bun” (n.tr.).

Le jour s'est levé sur cette étrange idée
La vie n'est qu'une journée
Et la mort qu'une nuit
La vie n'est ajournée... Que si la mort lui
Nuit[*1]...

Téléphone, „Le jour s'est levé"

În tren, la întoarcere, foarte bucuroasă de această paranteză încântătoare, mă îndepărtez de Big Ben ca să regăsesc Spiritul Bastiliei[*2], în plină perioadă de comemorare a unui an, deja, de la atentatele din 13 noiembrie. Ne vom reculege la nesfârşit. Viaţa e pe cât de frumoasă, pe atât de crudă. Străbat tunelul de sub Canalul Mânecii şi asta mă face să mă gândesc la noi, oamenii. Suntem într-un tren care merge cu mare viteză, conştienţi că într-o zi vom ieşi la lumină, dar până atunci trebuie să avem grijă să nu deraiem. Şi mai trebuie să nu-i lăsăm nici pe ceilalţi să se îndepărteze de drum. Călătoria e lungă, nesigură, cu bifurcaţii şi derute. În vagoane, defetiştii vor fi aşezaţi lângă idealişti, iar învinşii, alături de învingători. Dar, la capătul drumului, vom revedea cerul, şi asta e tot ce contează.

Scriu, de bine de rău, sfârşitul acestei cărţi, citind un maldăr de editoriale despre subiect. Mă gândesc la acele destine frânte, dar şi la cele de la Nisa, de la *Charlie Hebdo*, de la Hyper Cacher, de la aeroportul şi metroul din Bruxelles. Mă gândesc la cele 119 liceene răpite în Nigeria în primăvara anului 2014, la cei 224 de pasageri ai avionului rusesc A 321 spulberaţi de o bombă în plin zbor, la victimele celor 57 de atentate care au lovit Turcia începând din 2015, la victimele atentatului de la Sousse, din Tunisia, care a aruncat în aer economia turistică a ţării. La sirieni, bineînţeles... Mă gândesc la numele celor care, victime izolate, au ieşit în evidenţă pe fondul acestei terori. La Jacques Hamel, preotul în vârstă de 86 de ani asasinat în timp ce oficia slujba la Saint-Étienne-du-Rouvray; la Hervé Gourdel, tată de familie, ghid montan, în vârstă de 55 de ani, decapitat în Kabylia acum doi ani. Îmi vin în minte şi imagini. Preşedintele, cu ochii umezi, îşi face apariţia lângă Bataclan, la două ore după măcel, însoţit de ministra Justiţiei, la fel de profund tulburat ca noi toţi.

Şi cel mai rău e că lista nu-i exhaustivă. Fir-ar să fie de lume! Fir-ar să fie de epocă! Dar e a

noastră, şi cred sincer, poate şi cu naivitate, că putem căuta în continuare lumina cu pumnul strâns. Prea mulţi nevinovaţi au pierit ca să continui să-mi analizez suferinţa şi succesele înşelătoare. Prin această carte mi-am alungat neliniştile şi, de acum înainte, doresc să scriu despre potenţialul vieţii mele viitoare. A da pagina nu înseamnă a renunţa. Ştiu cine sunt, de unde vin şi prin ce-am trecut. La jumătatea lunii noiembrie 2016, practic după doi ani de la aventura care m-a schimbat pentru totdeauna, sunt convinsă că am viaţa înainte şi în mine. „Umanismul naiv" al lui Romain Gary m-a captivat totdeauna mult mai mult decât teoriile lui Louis Althusser, care considera istoria un proces fără subiect. Am învăţat să păstrez mai multă distanţă faţă de oameni şi lucruri. Nu mai consider niciun adevăr ca fiind indiscutabil: prefer să fiu rănită decât să fiu falsă. Nu regret în niciun fel întâlnirea diabolică cu Bilel şi jocul periculos dintre mine şi Anna. Slăbiciunile şi greşelile ne fac ceea ce suntem.

Dar aş minţi dacă aş nega regretele cu care sunt nevoită să trăiesc. Şi întrebarea care îmi vine în minte la nesfârşit: dacă azi ar trebui să fie ultima zi a vieţii tale, cum ai vrea s-o petreci? Probabil în faţa uneia dintre minunile lumii, strângând la piept toate acele chipuri ce nu pot fi desprinse de rătăcirile reconfortante ale vieţii tale. Dar dacă te-ar ameninţa îndoiala, dacă toate convingerile tale ar dispărea cât ai clipi, dacă să ieşi din bârlogul tău ar deveni o faptă de vitejie zilnică, dacă ai visa la alte meleaguri, fără să îndrăzneşti vreodată să faci pasul, ce-ai face? Unde te-ai duce? Dacă, fără să vrei, ai învăţa să iubeşti mai mult nostalgia nopţii care se lasă decât rutina plină de certitudini a zilei? Dacă ai descoperi că, seara, o lumânare poate să lumineze mai mult decât un soare ascuns de nori în cursul zilei? Dacă ai continua să încasezi ricoşeurile bumerangului pe care l-ai lansat cu un gest ezitant? Dacă ai privi moartea în faţă şi ai vedea prea multe măşti căzând, ce-ai face? Şi cu cine?

Nu mai am chef să mă trezesc în fiecare dimineaţă, cum fac de doi ani, cu puzderia de întrebări care-mi pecetluiesc prezentul. Da, adevărul de azi nu este întotdeauna şi cel de mâine, dar continui să trăiesc aceste zile de mâine ca să aduc mărturie... Nu ăsta e principalul scop? Căderea a fost lungă, dar, gata, pipăi din nou pământul. Teafără şi nevătămată. Mai vie ca niciodată.

Mélodie e liniştită. Anna va fi şi ea foarte curând. Iar eu am putut să constat că întunericul e populat de oameni rătăciţi preţ de o clipă ireversibilă şi nu vreau să mă număr printre ei. M-am îndepărtat de cea care eram, pentru ca, ironic, să mă regăsesc mai bine în cele din urmă. Am văzut ce înseamnă rezistenţa la şocuri şi asta m-a apropiat de mine însămi. „Viaţa nu înseamnă să aştepţi să treacă furtuna, ci să înveţi cum să dansezi în ploaie", spunea Seneca, unul dintre părinţii stoicismului, inspirat de un eudemonism bazat pe detaşare.

În seara asta voi cina cu Benjamin, prietenul meu dintotdeauna, pe care îl consider ca un frate. Voi profita de fiecare clipă şi-mi voi întipări în memorie fiecare zâmbet al lui. Mă voi mulţumi cu ceea ce am, cu aceste interludii ale vieţii care sunt cele mai preţioase. Să culeg fericirea zilei şi să năzuiesc la o viaţă lucidă, dar pasionantă. Întorcându-mă acasă, cred că voi schimba serialele mele

dramatice americane cu *Singing in the Rain*. Şi voi adormi rugându-mă la cei vii pe care îi iubesc ca fiecare zi să se desfăşoare la fel de uşor, la fel de simplu, la fel de fericit. Nu vreau să mai plâng sau să idolatrizez trecutul. Nu vreau să-mi mai fie teamă de viitor. Poate că zilele mele viitoare sunt nesigure, dar prezentul îmi aparţine numai mie. Şi nimeni nu va putea să mi-l ia.

*1. „Când s-a făcut ziuă, mi-a venit ideea ciudată
Că viaţa e doar o zi
Şi moartea doar o noapte.
Viaţa nu e amânată... Decât dacă moartea îi face rău” (n.tr.).

*2. Le Génie de la Bastille, sculptură din bronz aşezată în vârful coloanei din Piaţa Bastiliei din Paris (n.tr.).

2 147 de francezi sunt cunoscuţi pentru implicarea lor în filierele siriano-irakiene. Erau 800 în 2014, 1 500 în 2015 şi 1 800 în toamna trecută. Dintre aceşti francezi:

690 de adulţi sunt înregistraţi pe teritoriile irakiano-siriene. O treime sunt femei.

190 de persoane sunt considerate moarte în luptă.

179 de rezidenţi francezi se află în Turcia sau într-o ţară care are frontieră comună cu Siria, aşteptând să se alăture Daesh.

203 persoane au părăsit zonele de război din Orientul Mijlociu şi s-au întors în Franţa.

315 dosare judiciare sunt pe rol la serviciile antiteroriste.

256 de persoane sunt actualmente inculpate.

La ora la care termin această carte,

Berlinul a fost lovit de un atentat. Pe aleile unui târg de Crăciun, un camion a intrat în mulţime, făcând 12 morţi şi peste 50 de răniţi.

Pentru prima dată, Daesh a revendicat atentatul fără ca teroriştii săi să moară la sfârşitul atacului.

Cu câteva ore în urmă, Turcia a fost, pentru a 58-a oară în ultimele 18 luni, ţinta unui nou atac. Mesajul i-a vizat atât pe turci, cât şi pe ruşi: a fost asasinat ambasadorul Rusiei la Ankara.

În ultimele şase luni,

Donald Trump a fost ales preşedintele Statelor Unite ale Americii.

François Hollande a anunţat că nu va candida pentru un nou mandat.

Vladimir Putin a devenit un actor imposibil de evitat în conflictul sirian.

În Libia, bătălia pentru Sirt nu se mai sfârşeşte. Recent, Statul Islamic l-a cucerit din nou.

Asemenea tatălui său înaintea lui, Bashar al-Assad este în continuare la putere.

Fabien Clain, Sabri Essid şi o parte din familia lui Mohamed Merah sunt tot exilaţi undeva între Irak şi Siria.

Fratele cel mic al lui Abdelhamid Abaaoud, Younes, în vârstă de 15 ani, ar dori, după mai multe surse, „să-i răzbune moartea”.

Parchetul de la Bruxelles a deschis o anchetă, bănuind că a revenit în Europa.

Prima soţie a lui Bilel continuă să mă ameninţe pe contul de Skype al lui Mélodie.

Bilel, considerat decedat de multe persoane, încă nu este clasat în mod oficial mort de autorităţile franceze.

Şi David Bowie s-a stins la 10 ianuarie. De atunci, *the stars look very different today*[*1].

*1. „Stelele arată foarte diferit astăzi” (David Bowie, „Space Oddity”) (n.tr.).

Melodiile originale

„Crazy”, Gnarls Barkley. Textul: B. Burton, T. Callaway, G.F. Reverberi, G.P. Reverberi, muzica: Danger Mouse, © Warner.

„I Will Survive”, Gloria Gaynor. Textul şi muzica: F. Perren, D. Fekaris, © Polydor.

„Il y a”, Vanessa Paradis. Textul şi muzica: Gaëtan Roussel, © Gazoline.

„Blowin’ in the Wind”, Bob Dylan. Textul şi muzica: Bob Dylan, © Columbia.

„À l’heure où je me couche”, Orelsan. Textul: Orelsan, Guillaume Tranchant, muzica: Skread, © Warner Chappell Music France.

„Shape of my Heart”, Sting. Textul şi muzica: J.D. Miller, Sting, © Magnetic Publishing, Steerpike.

„New York, New York”, Frank Sinatra. Textul şi muzica: L. Bernstein, B. Comden, A. Green, © Leonard Bernstein Music Publishing, Universal Music Publishing.

„Comme un boomerang”, Serge Gainsbourg. Textul şi muzica: Serge Gainsbourg, © Melody Nelson Publishing.

„Sur un trapèze”, Alain Bashung. Textul şi muzica: Gaëtan Roussel, © Barclay Records.

„Bitter Sweet Symphony”, The Verve. Textul: R. Ashcroft, M. Jagger, K. Richards, muzica: M. Jagger, K. Richards, © ABKCO Music.

„Mad World”, Gary Jules. Textul şi muzica: Roland Orzabal, © Phonogram Records.

„Back to Black”, Amy Winehouse. Textul şi muzica: A. Winehouse, M. Ronson, © Emi Music Publishing, BMG Music.

„Les petits bateaux”, Raphaël. Textul şi muzica: Raphaël, © Paris 1900 Éditions, Nouvelles Éditions Françaises.

„Sunday Bloody Sunday”, U2. Textul şi muzica: A. Clayton, The Edge, Bono, L. Mullen, © Universal Music Publishing.

„Starman”, David Bowie. Textul şi muzica: David Bowie, © Chrysalis Music, Tintoretto Music, Fleur Music.

„Sur la route”, Raphaël şi Jean-Louis Aubert. Textul: Raphaël şi J.-L. Aubert, muzica: Raphaël, © Marc Lumbroso, Paris 1900 Éditions, J.-L. Aubert.

„Enjoy the Silence”, cover de Moriarty. Textul şi muzica: Martin Lee Gore, © Emi Music Publishing.

„Eleanor Rigby”, The Beatles. Textul şi muzica: John Lennon, Paul McCartney, © Northern Songs, Maclen Music.

„Heavy Cross”, Gossip. Textul şi muzica: Beth Ditto, Brace Paine, Hannah Billie, © Columbia.

„Perfect Day”, Lou Reed. Textul şi muzica: Lou Reed, © Oakfield Avenue Music, Screen Gems Columbia Music.

„Le jour s’est levé”, Téléphone. Textul: Jean-Louis Aubert, muzica: J.-L. Aubert, L. Bertignac, R. Kolinka, C. Marienneau, © Téléphone Musique Éditions.